

Поштарина плаћена у готову

ШУМАРСКИ ЛИСТ

БР. 8. 9. АУГУСТ, СЕПТЕМБАР 1928.
УРЕДНИК ПРОФ. ДР. А. УТРЕНОВИЋ

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ИЗДАЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО ШУМАРСКО УДРУЖЕЊЕ

Уређује редакциони одбор

Главни и одговорни уредник: професор др. Александар Угреновић

ШУМАРСКИ ЛИСТ

излази сваког првог у мјесецу на 3—4 штампана арка

Чланови РЕДОВНИ Ј. Ш. У. добијају га бесплатно након подмирења чланског годишњег доприноса од 100 Дин.

Чланови ПОМАГАЧИ а) категорије плаћају годишње 50 Дин.

б) 100 Дин.

Чланови УТЕМЕЉАЧИ и ДОБРОТВОРИ добијају га након једнократног доприноса од 500 односно 3000 Дин.

Претплата за нечланове наноси годишње 100 Дин.

ЧЛАНАРИНА И ПРЕТПЛАТА СЕ ШАЉЕ на чек Ј. Ш. У. 34.293 или на адресу Југословенског Шумарског Удружења: Загреб, Вукотиновићева улица 2.

УРЕДНИШТВО И УПРАВА налази се у Шумарском дому Загреб, Вукотиновићева улица 2. Телефон 33-39.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ:

ЗА СТАЛНЕ огласе (инсерате) као и за дражбене огласе:

1/2, страна 500 (петстотина) Дин — 1/2, стране 175 (стоседмдесетпет) Дин.

1/2, стране 300 (тристотине) Дин — 1/2, стране 90 (деведесет) Дин.

Код трократног оглашавања даје се 15%, код шестерократног 30% и код дванаестерократног 50%, попушта.

Сакупљачи огласа добијају награду.

УПРАВА

88 88

ГОСПОДИ САРАДНИЦИМА

Да би се уређивање „Шумарског Листа“ могло провести што лакше и брже, управљамо ову молбу Господи сарадницима.

ЧЛАНЦИ нека обрађују што савременије теме, у првом реду практична питања. Теоријски радови добро су нам дошли. За сваки превод треба прибавити доволу аутора. — Добро су нам дошле ситне вијести о свим важијим питањима и догађајима у вези са шумарством. — РУКОПИСИ нека су по могућности писани машином, само изузетно руком. Писати треба само на непарним страницама. Са десне стране сваке странице треба оставити праван простор од три прста ширине. Реченице треба да су кратке и јасне. Избор дијалекта и писма препуштен је писцу. Рукописи се штампају оним дијалектом и писмом, којим су написани, уколико аутор нарочито не тражи промјену. — СЛИКЕ, у првом реду добри повитивни на глатком (не хрпавом) папиру, нека не буду улијепљени у текст већ засебно. Ако се шаљу негативи, треба их запакovati у чврсте кутије. ЦРТЕЖИ нека буду изведени искључиво тушем (никако не тинтом) на бијелом (не жутом) писаћем папиру. Мјерило на картама треба означити само оловком. — ХОНОРАРИ за оригиналне чланке 40 Дин. за превод 20 Дин по штампаној страници. — СЕПАРАТНИ ОТИСЦИ морају се засебно наручити. 100 комада 200 Дин по арку. Трошак слоси писаца. — Огласе, личне и друштвене вијести треба слати Управи а не Уредништву.

УРЕДНИШТВО

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović.

Edition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinić Zagreb,
Yougoslavie. — Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement pour
l'étranger Din 120 par an. — Résumés en langue française.

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ГОД. 52. АУГУСТ, СЕПТЕМБАР 1928.

Др. ЖАРКО МИЛЕТИЋ

ШУМА ВИСОКОГА КРША

Није Крш у сваком случају очајна камена пустош разривена вртачама, драгама и пољима, изломљена кратким ртовима и чуњастим главицама, што све даје суморну слику монотоних и сивих камењара наших крајева из области Крша. Додуше, такви су пејсажи и сувише чести, па није чудо ако се обично претпоставља, да је огољелост један од битних атрибута Крша.

Таково уопштавање, међутим, није на мјесту. И на Кршу налазимо бујних шума, али већином у знатнијим надморским висинама, до којих није допрло девастирајуће дјеловање човјека. Уједно се и због повољнијих климатских прилика, шума лакше одржала у тим високим регијама.

Та се разлика између голог Крша нижих регија и обраслог Крша виших положаја ванредно оштро запажа, ако се путује из ниских и огољених приморских страна у западне динарске огранке масива Велике Канеле. За ту је екскурзију нарочито прикладна лијепа и добро трасирана Рудолфинска цеста, која полази из Новог Винодолског, на Јадранском мору у Огулин (на жељезничкој прузи Загреб—Сушак) и која се пење до висина од 1080 м. Та цеста трансверзално сијече бројне динарске боре, па уједно пролази кроз једну дислоцирану кршку област с огромним тектонским потолинама (депресијама), дулибама, пољима и понорницама, што све даје незаборавну слику дивљег пејсажа са високог Крша.

У том сам предјелу кроз више година провађао теренске таксационе радње, па пишем овај приказ на основу личнога познавања предмета и објекта.

На том се путу могу проучавати сви прелази од голог Крша преко шикара и дрвљем обраслих пашњака — деградованих шума, па све до склопљених и добро обраслих састојина високог Крша. Том приликом и сувише јасно долази до изражаја важност покрова шуме за терен Крша.

Тако у висинама од којих 150—200 м, гдје остављамо винограде и каменим сухозињем обрасле шумарке, почиње пуста кршка голет са својом типичном флором. Та пустош допире до којих 700 м надморске висине, гдје наилазимо на прве грмове огрижених букава и на коју брезу и јаребику. Још више наилазимо на групе букових шипрага, док коначно у зони од којих 800—900 м наступа густо склопљена букова

шума, ниског узраста и крошања ишибаних буром. Још више, у зони од 900—1000 м долази већ и јела, па смо у тим висинама већ дубоко у подручју шуме високога Крша. У тој зони сусрећемо бујне састојине лијепог узраста и знатне дрвне масе по 1 ха, знак, да се налазимо у једној пространој шумској области.

Прије него пријеђемо на сам приказ састојинских прилика шуме на Кршу, споменут ћемо у најкраћим потезима педолошке и климатске прилике станишта високога Крша.

Тло. Минерално тло које налазимо на Кршу остатак је механичког трошења и кемијске растворбе вапненаца. У сваком су случају те промјене узроковане дјеловањем воде, која иако полагано и споро, али ипак зато без прекида дјелује и мијења површину камена; својим механичким дјеловањем, раширује вода пукотине у камењу и слаби му састав. Камен се мрви, поједини се комади откидају и гомилају на подножју брда као, према Цвијићу, »сипар«. Тај се Крш каткада у дотицају с водом, која таложи отопљено вапно, сљењује у компактну цјелину кршник (*breccia*).

Други процес, кемијску растворбу вапненаца врши исто вода помоћу отопљене угљичне киселине. Према је то слабо понизирана киселина, то она ипак течајем дуга времена по мало растапа карбонате, стварајући хидрокарбонате и остале топиве соли, које вода однаша у дубину. У тлу остају само нетопиви и нераствориви минерални дијелови као фосфати, силикати и сесквиоксиди (жељезни оксиди и разне тешке глине). Што је вапненац кемијски чистији, то након тога отапања остаје мање резидија, а настала тла су плића и сиромашнија. У појединим вртачама, насталим ерозијом, често уопће не налазимо никаквих земљаних остатака. Стране лијевака су потпуно голих и бијелих стијена, без икаквих земљаних остатака (вртаче испод Бијеле Греде).

Тла на Кршу, то су глине и иловаче карактеристичне жуте до гњедоцрвене боје, која потјече од колоидалног жељезног оксида. Предуслови за њихово стварање нису још довољно познати. Дно земаља на Кршу је због карактеристичне црвене боје и назван црвеница или *terra rossa*.

У овим се шумама црвеница налази још до висина од којих 900 м. У још знатнијим висинама губи се црвена боја тла, па налазимо на жуте глине и иловаче. Због веће надморске висине клима је хумиднија, па је због тога и знатнија творба хумусних твари али уједно и њихов распад спорији. Могуће да хумозне твари одузимају таквим тлима њихову црвену боју, што је Du Bois опазио код тропских латерита. Или је могуће ријеч о посебној климатској зони жутих земаља, које се у већим географским ширинама настављају на појас црвеница. У нашем случају одговарала би знатнија надморска висина већој географској ширини. Дефинитивно ријешење овог, само набаченог питања, задаћа је специјалисте — педолога.

Вапнена тла показују неутралну или слабо базичну реакцију. Стога у тим тлима не могу постојати слободне колоидне хумусне киселине, које би могле упливисати у неповољном смислу на својства тла.

На профилима тла ове шуме опажају се у главном два хоризонта: горњи, који је због садржаја хумусних твари тамније обојадисан. Жељезни је хидрат из тога слоја донекле испран и снешен у други, дубљи хоризонт.

Тла су на Кршу редовно плитка, ријетко добука. Кроз плитку прелазу глине или црвенице пробијају често сувисле громаде камена, голог или обраслог маховинама и лишацима. Али, погрешно би било мислити, да су на Кршу сва станишта плитка и сиромашна. У тој области налазимо и дубоких, снажних земаља, које би обзиром на своја физичка својства могле хранити и храстову састојину, кад би то дозвољавали висински и уопће климатски односи. Бонитети стојбине су међусобно тако испремијешани, да их је немогуће лучити и картирати. Кроз дубоку и свјежу глину често напрасно пробијају блокови голих пећина. Или, сред разривеног голог вапненца, у којој драги или вртаци, налазимо на питоме, благе положаје. Педолошке прилике мијењају се дакле на сваком кораку, па о томе ваља водити нарочитог рачуна приликом вођења сјеча.

На темељу властитих проматрања педолошких прилика Крша долазимо до закључка, да дебљина земљаног слоја, у правилу расте с надморском висином. Од тог су правила изузете поједине громаде пећина и главица, које се напрасно издижу у тим већим висинама, али горње опажање вриједи за већину станишта у Великој Капели. То би опажање било у складу с чињеницом, што је клима виших регија хумиднија. Веће множине оборина, које уз то дјелују кроз дуже времена, у стању су, да отопе веће множине вапненаца, иза којих природно, остаје и више нетопивих остатака глина. Та се појава опажа на највишим врхунцима Горског Котара [Бјелоласици (1533 м), Великој Јаворници (1375 м), Рисњаку (1528 м)]. Уједно с хумиднијом климом расте и садржај на хумозним тварима.

На вапненим се тлима запажа т. зв. грудаста или мрвичаста структура; ова је проузрочена дјеловањем отопљених електролита, који обрађују и коагулирају колонде, који би у дисперзном стању учинили тло густим, збијеним и слијепљеним.

Због нарочите структуре темељног камења и тла на Кршу изостаје уплив воде темељнице. Стога се тла на Кршу могу сматрати топлима, јер нема подземне воде, која би својим високим топлинским капацитетом снижавала температуру тла. Једино на стојбинама изнад непропусних хоризонталних или благо нагнутих плоча опажа се замочварење тла, јер вода не може да понире у дубину нити да отјече. То су хладна тла, каткада названа и »лугови« с типичним црногоричним (смрековим) састојинама.

Вапнена су тла нарочито осјетљива спрам огољења. Нагле кише излужују електролите и уништавају мрвичасту структуру. Са стрмина буде у даљњој фази плитко тло испрано, земља отплављена у дубину или на ниже положаје; уједно голе вапнене пећине избију на површину. Због високих температура за сушног љета брзо се растварају остаци органских твари тако, да тло буде све сувље и сиромашније. Узмемо ли у обзир још и дјеловање буре, која однаша земљу с изложених положаја, то као коначни резултат огољења долази до творбе дивљег голог Крша, који већ покрива на стотине хиљада хектара површине. Таквим се огољењем уништава континуитет састојине и станишта. Према томе су прилике тла на Кршу један фактор нарочите важности. Стога и шумско господарење на Кршу треба да се прилагоди његовим педолошким приликама. Због тога треба да примјењујемо такве методе рада, које најбоље и најсигурније уздржавају продукциону снагу тла.

Рељеф и тло су на Кршу дакле они фактори, који дају карактеристичну ознаку читавом шумском господарењу у тој области. Стога смо проучавању тих фактора посветили нарочиту пажњу, само да нагласимо што већу њихову шумско-господарску важност.

Клима. По свом географском положају, у ширем значењу, налазе се ове шуме у зони средњо-европске климе. У ужем значењу припадају, према Wessely-ју* висинском појасу поднебља на Кршу. Његове су особине слиједеће: а) дугачка снијежна зима, б) нагле и жестоке временске промјене, ц) кратка вегетацијона периода, д) ниска просјечна годишња температура, е) велика влага уздуха, ф) снажни рани и касни мразови и магле, г) обиље екваторских обора, х) малени тлак уздуха.

Тако је зима дугачка и сњежна; наступа редовно почетком децембра и траје до конца априла. Снежиг дуго остаје нарочито у дубоким вртачама, које су због тога неповољне за раст дрвећа, па и редовно слабо обрасле, односно закоровљене папрати и бујади. Дебљина снијега износи 1—2 м, стога је ријетка појава голомразице.

Због своје тежине снијег, нарочито влажни, проузрокује сабласт раст, поготово код букве. Температура за 5 зимских мјесеци износи по-пречно 0,5—1° Ц., па је у вишим положајима још и нижа. Прољеће је кратко; наступа касно и то с дугачким кишима, које су већином нагли пљусци с прекидима. Касни су мразови чести, па се затегну чак и до конца јуна. Јављају се нарочито по дубоким котлинама с мирним уздухом, стварајући од њих типична мразишта. Због касних мразова читаве су долине жуто-смеђег изгледа. Магле су исто врло честе и густе; захватају ниже положаје и увале, па тиме отежавају кретање и оријентацију. Уплив се магле опажа и на вегетацији у појављивању бројне маховине на деблу (буква) и крошњама (јела). Та маховина у неким увалама, знатно отежава узгој јеле; јелова стабла упливом магле, односно због порасле маховине, губе способност транспирације. Посљедица је губитак прираста; често и само стабло усане. Та је појава тим јача, што знатнија је надморска висина депресије. Лјето је такођер размјерно кратко. Траје од половине јуна до половине септембра. Карактерисано је угодном топлином, око поднева чак с врућином, али без оне тешке омаре и спарине Приморја. Ноћи су свјеже, по слободним висовима чак и хладне, пуне росе и влаги. Средња температура за лјетних мјесеци износи + 15° Ц у нижим, а + 10—12° Ц у вишим положајима. Јесен је кратка, али дужа од прољећа; наступа раним мразовима већ у првој половини октобра. Одликује се нарочитом свјежином и множином хладних, кишних дана пуних магле.

Нагле временске промјене наступају у свако годишње доба, но најчешће у прољеће и јесен. Редовно свака временска непогода почиње жестоком мијешањем вјетрова, пљуском, а неријетко соликом и градом.

Вегетацијона периода траје за ове висине око 5—5,5 мјесеци. Средња годишња температура износи око 6,7° Ц. Средњи тлак зрака изнаша на сусједном Мошуњу 670 мм. Што се тиче обора, рачуна се да годишње има 170 кишних дана. Висина обора износи на сусједном Мошуњу попријечно око 2.600 мм годишње.

Од вјетрова можемо углавном разликовати два, и то: јужњак и буру. Јужњак (jugoscirocco) је спаран и влажан југозападњак. Дува у

* Wessely: Kras Hrvatske Kraјine, Zagreb 1876., str. 247.

свако годишње доба, но најчешћи је зими. Док се у Приморју мање осјећа, дотле у Капели досегне брзину од којих 50 км на сат. Рачуна се, да југ повиси дневну температуру за којих 5° Ц. Често постигне снагу вихра, а тад је опасан, али то бива ријетко. За шумско-узгојне је прилике важан због тога што доноси кишу, умањује снагу мразова и тали снијег. Зла му је страна, што нарочито као вихор проузрокује вјетролом, извале и друга слична оштећивања стабала. Међутим у дубоким је драгама његово дјеловање знатно умањено.

Бура (*bora*, *grego-levante*) је сух и хладан сјевероисточњак, познати вјетар јадранских обала. Долази изненада, већином иза југа, дакле таковог времена, кад је низак тлак зрака. Бура дува на махове, а ти су тако снажни, да се рачуна брзина вјетра на којих 120 км на сат. Ти су удари буре нарочито снажни на Сењској цести према мору, па чине управо немогућим саобраћај за њеног трајања. Снажни су и на гребену Мишковог Била и Мале Јаворнице. Цијела је ова шума изложена удару буре која се, након што је прешла гребене Великог, Мишковог и Ричићког била, руши низ пласе према Приморју. Кад бура једном преотме маха, онда траје по неколико дана уз сух зрак и малу топлину, која међутим не пада испод 0° Ц; оборина (највише снијега) има само онда, кад силна, водом обилна зрачна струја из ЈЗ—СЗ тече непосредно изнад струје буре. Бура не престаје ненадано, као што је настала, већ јењава постепено; паузе међу ударима бивају све дуже, облака по сљеменима планина нестаје, а настаје или тишина или блага југовина. Има разних степена буре: бурица (*borino*) је слаба и не траје дуго; често је почетак праве буре, или се уклони другом вјетру. Најжешћа је бура у Приморју између Новог и Сења. Она разведри небо, па често, нарочито у прољећу, доноси нагли пљусак и град. Њено исушивање не долази толико у обзир због знатних оборина ових предјела. На експонираним главницама опајају се посљедице њене дјелатности (крива дебла, ексцентрицитет стабла, исушене гране, окљаштрене крошње и ниски раст стабала).

Према су опће климатске прилике станишта ове шуме доста сурове, то ипак нису неповољне за пораст вегетације. Према свом биљно-географском положају налазе се шуме високог Крша у климатској зони Фагетума. Његов оптимум налази се у појасу од 600—1.060 м. Та широка и примарна зона Фагетума проткана је због локалних померања климе појасом Абијетума односно и Пицетума. Због близине мора (10—12 км зрачне линије), клима је понешто океанског карактера; стога знатно обиље влаге и довољно висока температура за трајања вегетацијоне периоде, повољно дјелују на опћи пораст вегетације. Због нарочитих прилика тла и опћих климатских односа, шума високог Крша има саставни дио једног огромног планинског масива, на ком се налази исључива домена шумског господарења.

Састојинске прилике. У овом дијелу Велике Капеле главна је врст дрвећа буква, а затим јела. Појединце долазе смрека и јавор. Остале врсте дрвећа немају већег шумарског значаја. Што се тиче социолошког односа појединих врста дрвећа, то у нижим положајима налазимо мјешовите састојине јеле и букве. Смјеса је појединачна или у групама. Често се налази под крошњама одраслих букових стабала густа потстојна састојина застарчене јеле. Бројни су и обратни примјери тако, да се у извјесном погледу може говорити о измјени врста дрвећа (*Rubner: Holzartenwechsel*). По бољим, дубљим и свјежијим стојбинама превлађује

буква. Јела захвата мршавије, плиће и каменитије партије, јер је мањих захтјева на доброту тла. На каменитим партијама, а поготово и у знатнијим висинама наступа смрека у већој множини.

У нижим су положајима јела и буква биолошки подједнако јаке, јер су Фагетум и Абијетум међусобно проткани, па се често и прекривају. Јели нарочито погодују заклоњене, дубоке долине и хладније експозиције.

У знатнијим је висинама буква биолошки јача. Та се појава јасно примјећује у зонама од 1.200—1.250 м, а поготово по косама које су ближе Јадранском мору. Јела долази у правилу само до висина од 1.200—1.250 м. У још вишим регијама наступају чисте букове састојине; тако долазимо до занимиве појаве, да на високом Кршу, који стоји под климатским уливом Јадранскога мора, алпску границу шуме образује буква. Та је појава посве у складу са Brockmann-Jeroschevitch¹ законом за Алпе: »In Gegenden mit ozeanischen Klima bilden in den Alpen laubwerfende Bäume die Baumgrenze, im mehr kontinentalen Klima treten an ihre Stelle die Nadelbäume«. Због близине мора клима високог Крша оцанског је карактера, па се тако тумачи појављивање букве на алпској граници шуме.

Букова састојина на рубу алпске границе шуме изгледа као густа, непроходна шикара, висине 1—1.5 м. Такову састојину показује алпска граница букове шуме на Бјелоласици, највишем гребену масива Велике Капеле (1535 м).

Структура шуме. За познавање састојинских прилика од важности је структура или унутарњи састав појединих састојинских фактора. Ти су: број стабала, темељнице и дрвне масе по 1 ха.

Број стабала је веома варијабилан елеменат структуре. Креће се у доста широком интервалу од 380—500 стабала по 1 ха. У великом просјеку налази се у овим шумама око 450 дрвета на јединици површине. Број стабала на јединици површине расте са знатнијом надморском висином.

Темељнице су много сталнији елеменат структуре, па се крећу у нешто ужем интервалу. У великом просјеку износи сума темељница по 1 ха округло 38—40 м². Апсолутни износ темељница на јединици површине доста је неовисан о бонитету стојбине.

Поједини дебљински разреди, ширине 10 цм, показују слиједећу дистрибуцију (подаци једне примјерне плохе надморске висине 1007 м):

На	I. дебљ. разред	10—20 цм	отпада	6.73 %	од читаве	темељнице
»	II. »	22—30 »		9.71 %	»	»
»	III. »	32—40 »		17.50 %	»	»
»	IV. »	42—50 »		20.73 %	»	»
»	V. »	52—60 »		17.40 %	»	»
»	VI. »	62—70 »		10.74 %	»	»
»	VII. »	72—80 »		7.89 %	»	»
»	VIII. »	82—90 »		4.70 %	»	»
»	IX. »	92—100 »		2.12 %	»	»
»	X. »	102 и више		2.48 %	»	»

Ови подаци приказани и графички дају карактеристичну кривуљу сличну звону (la forme en cloche).

¹ Dr. H. Brockmann-Jerosch: Baumgrenze und Klimacharakter, Zürich 1919., str 212.

Дрвне масе. Донашамо податке до којих се дошло приликом провађања теренских таксационих радова у једном дијелу државних шума Велике Капеле:

Господарска јединица :	Површина ха :	Н а 1 х а :		
		Јела :	Буква :	Свега :
		м³		
Тројбукве —				
Црна Драга	3.511.79	114	220	334
Велики Смолник	857.77	124	186	310
Мала Јаворница	8.048.66	122	260	382

Из ових се података разабире, да шуме на високом Кршу Велике Капеле, и поред знатних темељница показују ипак размјерно малену дрвну масу по 1 ха. Разлог томе су размјерно малене обликовисине: F H, јер су због плитког тла и висине стабала доста ниске.

Најприкладнији инвентар у смислу Biolley-evog étale-a, могао би изнашати 320—340 м² по 1 ха. За тачније фиксирање њеног износа потребна су дужа статистичка истраживања и опажања.

Структура маса. Бит ће од интереса, ако се донесу и подаци о унутарњем саставу или структури појединих уређених шума са високог Крша.

Према таксационим елаборатима ове шуме показују слиједећу структуру по 1 ха:

Дебљински разред	Г о с п о д а р с к а ј е д и н и ц а					
	Тројбукве — Црна Драга		Велики Смолник		Мала Јаворница	
	м³	‰	м³	‰	м³	‰
I — 10 — 20 цм	64.210	5.5	20.484	7.7	161.663	5.3
II — 22 — 30 "	128.689	11.0	38.297	14.4	309.034	10.0
III — 32 — 40 "	228.850	19.5	56.789	21.3	509.735	16.6
IV — 42 — 50 "	265.039	22.6	58.682	22.1	643.752	20.9
V — 52 — 60 "	215.376	18.3	47.642	17.9	600.245	19.5
VI — 62 — 70 "	131.873	11.2	24.463	9.2	400.576	13.0
VII — 72 — 80 "	74.131	6.3	16.419	6.2	235.306	7.7
VIII — 82 — 90 "	28.188	2.4	2.568	0.9	85.798	2.8
IX — 92 — 100 "	18.739	1.6	692	0.3	56.772	1.8
X — 102 и више	18.603	1.6	—	—	72.747	2.4
С в е г а	1,173.698	100	266.036	100	3,075.628	100

Из ових се података разабире, да највећи дио масе отпада на средње дебљинске разреде између 32 и 70 цм прсног промјера. Познавање масе и њене дистрибуције на поједине дебљинске разреде најважнији је од података за калкулацију прихода у најближој будућности и за студиј развоја и покрета инвентара.

Структура дрвне масе приказана графички даје такођер занимиву кривуљу у облику звона (*la forme en cloche*).

Господарење. У најширем узгојном погледу задаћа је господарења на Кршу, да се шума одржи у што бољем стању због заштите тла и трајности продукције. У ужем погледу му је сврха, да се буква, која је због експесивних сјеча јеле у прошлости преотела маха, потисне на друго мјесто. Главна и доминантна врст дрвећа требала би да поновно постане јела. Тај се циљ може постићи једино ваљаним вођењем сјеча и то кроз дуги низ година.

Као начин сјече прописано је за ове шуме преборно господарење. Ваљано уређено преборно господарење даје тип трајне шуме (*Dauerwald*), која према Молеру најбоље осјегува: »*die Stetigkeit des Waldwesens und die Kontinuität des Waldorganismus*«. А управо о тим особинама треба водити нарочитог рачуна код шума на Кршу, којима неизбрисиво обиљежје дају специјалне едафске прилике. Преборна је сјеча најбоља гаранција конзервативног и трајног господарења па уз то врло добро одговара и приликама ових шума.

Сврха узгоја претпоставља се да је постигнута чим букова стабла постигну промјер од 50, а јелова од 60 цм у прсној висини. Тим је уједно литимирана најнижа граница сјече. Сјече међутим из узгојних разлога захватају и ниже категорије, због чега и цијело регулисање прихода бива понешто замршенијим.

Највећа запрека интензивнијем господарењу јесте несташица добрих прометала. Због морфолошких особина терена потребна је густа мрежа шумских цеста, а та је за сада још недовољна. У новије доба посвећује се већа пажња овом, важном питању, па се можемо надати, да ће након изградње цеста према утврђеном програму експлоатационе прилике бити знатно олакшане.

Калкулација прихода. Опће стање ових шума још увијек је доста неуредно. На њима се још могу запажати прашумски типови с бројним престарим стаблима снажних димензија, која је већ одавна требало искористити. Због тога је још за сада немогуће с овим шумама господарити према неким напред одређеним нормалама. Конкретно је стање капелских шума још врло далеко од онога типа, који би се могао назвати нормалним или уравнотеженим (*étale*). Према најновијим таксационим елаборатима инаугурисано је у овим шумама т. зв. *прелазно господарење*. За трајања прве опходњице (*rotation*) треба настојати да се искористе сва престара, болесна, натрула и сувишна стабла, дакле да се у првом реду проведе до извјесне мјере регуларизација састојинских прилика. Тек онда, када та буде проведена, моћи ће се приступити неком финијем господарењу, које је већ сада крај конкретних састојинских прилика немогуће инаугурисати.

Опходњица је узета са 20 година. Кроз то ће доба сјече проћи кроз цијелу шуму. Краћа опходњица није прихватљива јер би се шума пренагло искористила. С друге стране не може се препоручити ни дужа опходњица, јер би се ликвидација презрелих маса сувише отежала. Уједно и дужа опходњица доводи до нешто јачих интензитета, који су потребни због лакше амортизације прометала, која треба још изградити. Експлоатациони разлози били су од извјесног уплива на дужину опходњице.

Израчунати 20-годишњи приход износи за поједине шуме:

а) Тројбукве—Црна Драга	492.457 м ³ или 41.96 % цијеле масе
б) Велики Смолник	77.302 » » 29.06 % » »
ц) Мала Јаворица	959.310 » » 43.36 % » »

Према томе интензитети сјеча нису превелики ако их сравнимо с конкретном структуром дрвне масе и фактичном потребом сјеча обзиром на постигнуту сјечну зрелост. Годишњи принос износи 1.45 до 2.16 % инвентара, што доказује да интензитети сјеча нису превелики.

Бит ће од интереса ако прикажемо и структуру приноса појединих господарских јединица. Тако на масе појединих категорија отпада од укупног калкулисаног приноса:

Дебљински разред	Г о с п о д а р с к а ј е д и н и ц а		
	Тројбукве — Црна Драга	Велики Смолник	Мала Јаворица
	%		
I.	—	—	—
II.	—	—	—
III.	7.26	7.26	4.75
IV.	13.18	8.37	8.65
V.	28.32	31.38	25.97
VI.	23.05	27.53	26.88
VII.	15.05	21.24	17.60
VIII.	5.72	3.32	6.43
IX.	3.80	0.90	4.26
X.	3.78		5.46
С в е г а	100	100	100

И из овога се прегледа разабире, да највећи дио масе годишњег приноса отпада на стабла изнад 50 цм прсног промјера, дакле на јачи материјал. Сјече су се дакле потпуно прилагодиле основном захтјеву прелазног господарења, према којем треба у првом реду што прије ликвидовати престари и дефектни дио инвентара.

У поједине категорије инвентара сјеча захвата на овај начин:

Дебљински разред	Г о с п о д а р с к а ј е д и н и ц а		
	Тројбукве — Црна Драга	Велики Смолник	Мала Јаворица
	Од цијеле масе поједине категорије искористит ће се %		
I.	—	—	—
II.	—	—	—
III.	15.27	9.89	12.42
IV.	24.49	11.02	17.92
V.	64.76	50.92	57.70
VI.	86.04	87.00	89.50
VII.	100.—	100.—	99.78
VIII.	100.—	100.—	100.—
IX.	100.—	100.—	100.—
X.	100.—		100.—

Из изложеног слиједи, да ће се одређеним сјечама искористити готово сва стабла изнад 70 цм прсног промјера, дакле престари инвентар слабог прираста и лоших физичких својстава. У нижим категоријама бива захват сјеча све умјеренији. У прву и другу категорију (од 10—30 цм) сјеча уопће не захвата. Оне су поштеђене од сјече. Уколико би ипак требало да и њих из узгојних разлога сјеча дјеломице захвати, тад треба у слиједећим вишим категоријама умањити интензитет.

Из наведених се података јасно разабире начин калкулације годишњег приноса. Цијели поступак базира на познавању инвентара и његове структуре. Студијем графикона о дистрибуцији маса на поједине категорије калкулише се допустивост захвата сјеча. При том се настоји да се умјереним интензитетима не задире сувише у инвентар. Најалост немамо поузданих података о структури инвентара у прошлости, да би срањивањем са садањим, могли пратити његово кретање и еволуцију. Због тога је и ово уређивање шума на високом Кршу за сада још донекле непоуздано и емпирично, јер не достају поуздани подаци из прошлости. Временом ће се и ти недостаци уклонити, па ће свако даље уређивање бити поузданије и сигурније. У осталом, за сада је немогуће у ове простране и знатним дијелом још неуређене шуме унашати неке финије методе рада. Главни принцип господарења: трајност продукције и постепена поправка стања шуме могу се и овим једноставним методама провађати. Битно је: непрестано пратити развој шуме и управљати се према њеним узгојним потребама. И такав рад, наоко на око једноставан, ипак нам се чини ефикаснијим од других компликованих метода уређивања, које потпуно игнорише познавање структуре инвентара.

Важност шуме на Кршу. Шума, као живи вегетабилни покров, од највеће је важности за тло на Кршу. Само је склопљена шума у стању да спријечава денудацију тла и тиме у вези стварање голети и пустоши. Због тога треба голи крш сматрати основним задатком шумског господарења да се ваљаним поступањем одржи садањи ареал шуме на обрасломе Кршу. И поред настојања да се што прије зашуми шумско тло. Многе шуме у низини, на агрикултурним земљиштима, не ће се моћи до вијека задржати, барем не у садашњем опсегу. Хисторијски процес крчења захватит ће временом и њих. Шума ће бити временом потискивана у планине, гдје је и њена права домена. Три том ће Крш имати важну улогу. С једне стране као резерва великих дрвних маса прикладних за рационалну експлоатацију; с друге стране као резерва за повећање шумске површине односно као област, у којој се губици те површине могу надокнадити умјетним пошумљењима. На тај начин и Крш престаје да буде једна изолована област, већ је са осталим дијеловима државе повезан у једну интимну господарску цјелину. Питање Крша постаје тиме једним опћим проблемом, па га тако и треба третирати.

Шума на Кршу важан је и социјални фактор, јер је врело трајне зараде за тамошње становништво. Стога је и у интересу тога становништва да се шуме на Кршу подржавају у што бољем стању.

Из свега наведенога слиједи, да је питање шуме на Кршу првокласан и то не само шумарски него и национално-економски проблем, па јој стога у будућности треба посвећивати највећу пажњу.

La forêt du Karst boisé. L'auteur à la base de ses propres recherches donne un tableau de la structure des peuplements du Karst boisé. Il expose les conditions du sol, du climat, la structure des peuplements elle-même, surtout la surface terrière, la matière ligneuse, la calculation du rendement et de l'inventaire.

Rédaction

Ing. LEVIN HAUEISE

O BUJICAMA NA KRŠU

Goli Krš pruža nadasve povoljne uslove za postanak, razvijanje i razorno djelovanje brdskih voda ili bujica. Prostran i suvisli masiv golih bregova, vegetacijom oskudnih dolina i visoravni, ukratko nepregledna kamena pustoš omogućuje naglo kretanje velikih vodenih masa. Ne nalazeći na tlu onih zapreka, što ih stavlja šumska vegetacija, vodene mase snagom silnog elementa nose i valjaju sa sobom velike količine kamenog materijala, ugrožavajući plodove ljudskog roda, što ih sretaju na svom putu.

Svim nepogodama, kojima je izložen siromašni obitavalac krša u svom svakidašnjem životu i radu na rođenoj grudi krša (nestašica plodne zemlje i vode, žega i bura) dolazi još i konstantna opasnost bujica. On nije nikad siguran, da jednog dana nedohitni bijes razbuktale bujice neće razoriti i uništiti ono malo nastana, što si ga je neizrecivom mukom i strpljivošću podigao na golom kršu, tražeći zaklona, u nekoj uvali, dolini ili »polju«. Samo ovakova mjesta dolaze uopće u obzir za ljudski nastan na kršu. Samo ona pružaju bar donekle mogućnost i života u onom moru mrtve kamene pustoši. Tu se nadje poneki komadić plodne zemlje za obradu, po koji travom obrasli proplanak za pašu, a na strminama nešto džbunja za ogrjev.

Vrlo često nalazimo ljudske nastane — ne samo pojedine kuće, naselja nego i cijele gradove — u neposrednoj blizini nanosišta (Lit de déjection) najvećih bujica čak i na samom nanosištu.

Baš Krš a naročito primorski goli krš sa ovim svojim jadima i nevoljama skrenuo je na sebe pažnju mjerodavnih krugova i rodio potrebu regulacije gorskih voda odnosno bujica.

Pri razmatranju ovog zadatka bilo je najprirodnije poslužiti se bogatim iskustvima, stečenim kod regulacije bujica i zašumljavanja goleti u Francuskoj. U tom je cilju trebalo prije svega na licu mjesta proučiti sistem, po kojem se u Francuskoj provodaju radovi oko uređenja bujica i zašumljavanja goleti te ga primijeniti našim prilikama.

Nakon dovršenih studija preuzet je doista francuski šumarsko-tehnički sistem regulacije bujica i preduzeti su koraci, da se izvrše potrebni radovi i kako bi se što prije pristupilo radovima na terenu.

U Dalmaciji i Sloveniji, koje su u ono vrijeme pripadale austrijskoj upravi, započelo se radovima oko regulacije bujica već god. 1883. odnosno 1888. U Hrvatskoj, koja je u pitanjima šumarske prirode bila autonomna, pada početak tih radova u godinu 1895, kad je po Hrvatskom Saboru donešen i zaseban zakon o uređenju bujica.

U Bosni, Hercegovini i Crnoj Gori nije u tom pogledu sve do danas uopće još ništa urađeno. Istina, već i prije pomenutih godina vršeni su neki radovi za obranu od bujica. No to je bilo samo sporadično. Te je radove vršilo građevinsko, dakle ne šumarsko tehničko osoblje. No kako su ti radovi vršeni vazda samo u donjim partijama bujica i bez obzira na karakter pojedine bujice, uspjeh tih radova nije zadovoljavao.

Zadaća novih šumarskih tehničara bila je mnogostrana. Prije svega trebalo je, da se u onim bujicama, u čijima su, donjim partijama već ranije bili vršeni neki korekcionni radovi, preduzmu i dovrše svi oni radovi, koji imaju za cilj da spriječe daljnje produbljivanje samog korita i potkapanje i rušenje brina. Zatim da se izvrši besjetno odvajanje voda iz vrnica i procjednica, fiksiranje u potoku možda već nakupljenog materijala i gruha i utvrđivanje brina i golih plješina u oborinskom području. Naposljetku unapređivanje gospodarskih odnosa perimetra (uređenjem paše, zašumljavanjem, pobusivanjem i t. d.).

Naročito su potonji radovi bili hitno potrebni. U posljednjim decenijama minulog stoljeća neosporno je utvrđeno, da sa oglečivanjem planinskih pristranaka konstantno napreduje pogoršavanje gorskog tla. Utvrđena je tijesna veza između postupanja sa šumama planine i doline. Zato je nužno bilo udesiti planinsko gospodarenje tako, da bi se očuvala sama vegetacija i da se tlo ne bi izložilo uplivu atmosferilija i katastrofalnim posljedicama, koje se vezuju o taj upliv.

Valjalo je nastojati, da se ne samo regulacijom potoka odstrane postojeće štete, već da se poboljšanjem šumsko-gospodarskih odnosa i sama bujica trajno primiri, a tim podjedno vrati neplodnom i zanemarenom zemljištu po vrelovju rijeka i potoka njegova produktivnost i da se stvore uslovi, koji će priječiti stvaranje novih bujica.

Istaći ćemo odmah unapred, da mi na kršu zbog njegovih orografskih osebina srećom nemamo onako velikih i strašnih bujica, kao što su to bujice Alpa u Francuskoj, Austriji i Švicarskoj. Ondje se u nadmorskim visinama, kojih mi na kršu gotovo i nemamo, zameće i završava cijeli vodonok bujice. U nas se te bujice javljaju u manjim visinama odnosno nižim položajima.

Nu nikako ne smijemo podcijeniti zamašnost i štetnost bujica na kršu. Zemljišta, građevine, komunikacije naprave, mostovi, kuće, zaselci, čak i groblja, kraške bujice razaraju, uništavaju i odnose. Ogromne površine i onako oskudnog plodnog zemljišta bivaju nanašanjem kamenja, gruha i šljunka oduzete kulturi.

Sa geološkog gledišta posmatran krš ima sve vrsti kamena, iz svijui doba zemljina života. Ipak u omjeru prema vapnencu sve druge vrsti kamena iščezavaju. Vapnenac čini 90% njegove mase. No ni on nije jednakog podrijetla. Ima ga starijeg i mladjeg. Stariji vapnenac pripada trijasu, mlađi kredi.

Kredin vapnenac gotovo je nepristupačan uplivu atmosferilija. On se stoga slabo krši, raspada, rastvara. Dosljedno tome on je vrlo nepodesan za stvaranje humusa. Baš je to svojstvo vapnenca kredine formacije jedan od glavnih uzroka teškoći i sporom napredovanju melioracije krša upoće.

Trijaski vapnenac već je zgodniji stvaranju plodne zemlje. Njegov tvari sastav kao i način lomljivosti, kojim oslobađa u pukotinama nakupljenu zemlju crljenicu pogoduje stvaranje humusa.

Ona upravo nevjerojatna količina krupnog i sitnog kamenja po obroncima i strminama, zatim gotovo posvemašnja nestašica zemlje i vegetacije čine, da bujice krša spadaju među naše najdivlje i najštetnije bujice. Količina gruha, što ju takove bujice sa bregova sobom nose, nije u nikakvom razmjeru spram masi same vode. Vodeni mlaz bujice tako je ispunjen krupnim i sitnim kamenjem i pijeskom, da to i nije više voda nego mnogo gušća žitka masa sa mnogo većom specifičnom težinom od čiste vode.

Naprotiv kod bujica prigorja i bregova u unutrašnjosti zemlje van Krša prevladava voda u mlazu bujice. Doduše i te bujice često nose mnogo gruha. No taj potječe od obrušavanja brina u potok ili od neurednog rovanja vode po starim naslagama oblučja u proširenim dijelovima samog korita. Šta više one mogu obzirom na veću vrijednost inundaciji izloženog zemljišta počinuti još veće štete nego one na kršu.

Materijal (kamenje, oblučje, gruh i pijesak), što ga bujice krša snasaju sa bregova u doline i tu talože, dvojake je provenijencije. Ili je taj materijal produkt r a s t v o r b e, dakle posljedica upliva a t m o s f e r i l i j a na kamen, ili je posljedica erozije i korozije djelatnosti bujice.

Kako su sistemi regulacija u svakom od pomenutih slučajeva raznoliki, potrebno je da razlikujemo i dvije vrste bujica na kršu. Prvo onakove bujice, koje pretežno donose materijal što potječe od rastvorbe. Drugo onakove bujice, koje pretežno same erozijom i korozijom produciraju materijal, što ga stavljaju u kretanje.

Pri uređivanju bujica prve grupe radi se prvenstveno o tom, da se poprave kulturne prilike u samom oborinskom području. Jer iz ovog potječe sav rastvoreni materijal, što ga bujica sa sobom nosi. Brine, obronci, strane i strmine, što čine oborinsko područje krške bujice, pune su naime rahlo naslaganog rastvorbom nastalog materijala. Svaka nagla kiša usljed nestašice vegetacije, koja bi sprečavala to odronjavanje i naglo otjecanje vode, saplavi dio tog materijala u pritoke. Iz ovih sjuri ga onda u glavno korito bujice. U njemu se ubrzo skupe ogromne količine tog materijala, kojeg onda voda nosi u niže ležeće predjele.

Provedba mjera, potrebnih za sanaciju oborinskog područja, naročito radovi oko zašumljavanja do krajnosti su otežani posvemašnjom sterilnošću tla. Pored toga nailazi provođenje tih mjera još i na otpor žiteljstva. Tako sam konačni uspjeh rada nailazi na gotovo nesavladive zapreke. Ova potonja okolnost jedan je od glavnih uzroka, da su sve dosadanje mjere za poboljšanje i unapređenje kulturnih prilika u oborinskom području rijeke Zrmanje, što hita Jadranskom moru sa njenim bezbrojnim jarugama i bujicama — do danas nakon više nego 15-godišnjeg marnog požrtvornog i ustrajnog rada postigle razmjerno slab uspjeh. Ipak je utješljiva pojava, da su posljednjih godina u tom pogledu prilike krenule na bolje.

S jedne strane, žiteljstvo ovih gorskih krajeva došlo je do spoznaje, da se obrana kulturnoga zemljišta i ljudskih naselja od razaranja po bujicama ne da postići samim radovima u dolini ili na samom n a n o s i š t u

materijala. Naprotiv, narod počinje uviđati, da zlu valja doskočiti u zametku, da materijal i gruh treba zadržati u bregovima, odnosno spriječiti njegovo daljnje stvaranje svrsishodnim mjerama.

S druge strane ova je činjenica ujedno i lijepa svjedodžba osoblju, kojem je vršenje tih radova povjereno. I to ne samo građevno-tehničkom već i administrativnom osoblju. Očito je da podizanje općeg razumijevanja za borbu protiv bujica te jednostušna i uspješna saradnja sa velikim brojem interesenata može biti samo plod dugogodišnje marljivosti i us trajnosti u prosljeđivanju ka postavljenom cilju.

Prosudujući otpor sa strane žiteljstva protiv svake mjere, kojoj je cilj unapređenje gospodarskih prilika oborinskog područja neke bujice, a koje za sobom povlače ograničenja uživanja općinskih zemljišta, ne smijemo pustiti iz vida izvjesne momente. O b o r i n s k a p o d r u č j a ili izvirišta kraških bujica i onih, što leže u najvišim gorskim klancima, još uvijek se nalaze ispod gornje granice vegetacije. Zemljišta tih područja u zemljišnom su katastru označena kao »šuma« ili »pašnjak«. Iako često nema ni travke na tom kompleksu zemljišta, ipak je ono za okolišne stanovnike onog kraja od nekog interesa makar samo kao plandište za stoku. Šta više općine su dužne plaćati i plaćaju za to zemljište propisane poreze i dažbine i u onom slučaju, kad je dotično zemljište u z a b r a n u s t a v l j e n o, dakle vlasnicima na izvjesno vrijeme oduzeto uživanje.

Pored toga, u zabranu stavljena površina zaprema redovno dobar dio cijelog oborinskog područja a u mnogo slučajeva pače i cijelo područje. Ona traži troškove za čuvanje i gajenje, koji padaju na teret vlasnika odnosnog zemljišta. Ona traži i intenzivnije čuvanje stoke u okolici zabranjenog dijela zemljišta. Ona postaje još i neiscrpno vrelo novčanih kazni, zatvora i plaćanja odšteta za štete počinjene po stoci u branjevini.

Kako se iz izloženog lako vidi, nije — naročito u početku radova — taj česti i žilavi otpor naroda protiv preduzetih mjera tako neopravdan, kako bi se to moglo pričiniti u prvi čas i posmatrano samo sa stanovišta preduzimača ovih radova.

Detaljniji prikaz načina izvršivanja melioracionih radova u oborinskim područjima bujica na kršu, od kojih radova je najglavniji onaj oko zašumljavanja, može ovdje izostati. Ta tema treba da je obrađena zasebno u prikazu o tehnici zašumljavanja krša. Drugi korekcionni radovi, koji se u takovim bujicama imaju da izvrše, mogu se redovno smatrati palijativnim radovima. Oni su doduše u stanju da na mahove pa i na dulje vrijeme da otklone opasnost, koja od takove bujice prijeti, ali nisu u stanju da je trajno spriječe.

Među ove radove spada izgradnja velikih p r e z i d a u cilju ustavljanja materijala, što ga bujica snosi iz najgornjih dijelova svog vodotoka. One su u stanju da nadolazeći materijal na neko vrijeme ustavljaju. Ali čim se prostor iza pregrade n a p u n i, mora novi pridolazeći materijal da prelazi preko prezide iako u smanjenoj količini.

Međutim mogu da se u tom vremenu posvršavaju potrebni radovi oko melioracije tla u oborinskom području dotične bujice. U tom su slučaju odnosne prezide potpuno izvršile svoj zadatak i bujica je umirena.

Posve drugi zamašaj imaju r e g u l a t o r n i radovi u bujicama, što pretežno erodiraju i korodiraju. U ovom slučaju prvi je zadatak, da

se spriječi daljnje erodiranje dna, dakle produbljavanje korita, i da se zaustavi potkapanje golih brina, koje sačinjavaju obale potoka. Zatim je potrebno da se materijal, što potječe od rastvorbe, fiksira t. j. zadrži na onom mjestu i dijelu potoka, gdje je staložen. Nadalje valja vode iz vornice i procjednice beštetno odvesti, kako bi prestalo daljnje odronjivanje i puzanje terena. Jaruge i vododerine te odronke u oborinskom području valja konsolidovati. Na posljetku valja i u ovom slučaju poboljšati gospodarske prilike u samom oborinskom području.

Pri rješavanju navedenih zadataka pruža se stručnjaku prostrano polje rada, gdje može da primjeni stečeno znanje i iskustvo.

Podrobnije prikazati način izvršivanja tih radova ne može biti cilj ovih redaka. Tehnički je detalj opće poznat i izlišno bi bilo prikazivati ga. To bi uostalom daleko prelazilo dozvoljeni opseg ovoga rada.

U hidrografskom pogledu pripada krš jednim dijelom svojih voda području Jadranskoga mora, a drugim području Crnog mora. U onom dijelu krša, što pripada teritoriju Hrvatske, čini golemi gorski masiv Velebit razvođe između vodnog područja obaju pomenutih mora, a po Wessely-u i pre vij u između Primorskoga Krša i Kopnenog Krša, kako ih on s pravom luči, jer postoji faktično eminentna razlika. Izvorišta i oborinska područja, koja leže istočno razvođa, što ga čini Velebit, šalju svoje vode u Crno more. Izuzetak možda čine neke vode ponornica, čiju vodu nakon izvjesnoga toka na površini zemlje proždiru ponori, za koje se i danas ne zna sa sigurnošću, gdje se ponovno pojavljuju na površini. Oborinska područja i izvori, što leže zapadno od spomenutog razvođa, šalju svoje vode u Jadransko more.

Većina bujica Primorskog krša utječe nakon duljeg ili kraćeg toka neposredno u Jadransko more. Druge po dovršenom toku na površini zemlje — poniru u — za kras karakteristične pukotine ili provalije, nazvane »ponori«. Otuda teku one dalje izpod zemlje te nepoznatim putevima a u vječnoj tami jure također prema moru. Ponovno se pojavljuju ili u samom moru ili u neposrednoj blizini morske obale u vidu izvora slatke vode,

Zbog kršu osebuje oskudice vodom bujice su ovdje veći dio godine bezvodne, korito je suvo i pruža u tom vremenu žalosnu sliku pustoši kamenja, gruha i oblučja. Dapače i kod velikih krških rijeka kao Zrmanja, Cetina, Rečina i t. d., čiji izvori ne presušuju nikada, ni za najveće suše, pokazuju se za vrijeme najveće ljetne žege, posve nizak vodostaj. Mjestimično na veće udaljenosti voda spadne ispod oblučja i gruha u koritu i korito se rijeke prikaže suho poput ceste. Voda protječe u posve malim količinama ispod nakupljenog materijala.

Kod bujica, a i kod rijeka krša, ova okolnost dobro dolazi kod izvođenja regulatornih radova. Otpadaju prethodni radovi i naknadni radovi za odvađanje nepoželjne vode za vrijeme fundamentiranja poprečnih i uzdužnih naprava. Ovi se radovi mogu u to doba da izvrše mirno, a prema tome i solidno.

U protivnim slučajevima ovi znadu u preliminaru osjetljivo teretiti stavke izdataka.

Što se tiče tehničke strane dosada izvršenih radova oko uređivanju bujica kao i načina njihove provedbe i konačnog podmirivanja potrebnih građevnih troškova, u kratko ćemo istaći ovo.

Sveukupni radovi oko uređenja bujica, koliko melioracioni toliko i regulatorni, vršeni su isključivo po šumarima-inženjerima u sopstvenoj režiji. Ovaj način rada pokazao se ne samo najjeftiniji već, što je glavno, najbolji i najpodesniji obzirom na solidnost izvršenih radova.

Nakon izvršenog geodetskog premjeravanja bujice i zatim izvršenog ophoda cijelog oborinskog područja i temeljitog studija svake pojedine bujice, sastavljena je uređajna osnova. Ista se po dovršetku ispita opet ophodom na terenu. Pri tom se uzimaju u račun sve eventualno u međuvremenu od izmjere do ispitivanja nastale promjene u bujici i tada tek zvanično odobri. Nakon daljnjeg, zakonom o uređenju bujica propisanog zvaničnog postupka, te nakon osiguranja potrebnih kredita, pristupa se samim melioracionim radovima.

Obzirom na okolnost, da krš u pogledu produktivnosti tla spada među najsiromašnije krajeve zemlje — dakle među pasivne krajeve — država je gotovo redovno podmirivala sveukupne uređajne troškove. Samo u izuzetnim slučajevima, gdje su interesenti bili u stanju štogod doprinijeti k uređajnim troškovima, bili su ovi pridržani, da stanoviti mali dio tih troškova podmire ili u gotovom novcu ili su kao radnici u naravi odradili svoj doprinos.

Regulatorni radovi sastoje se u izgradnji poprečnih i uzdužnih naprava, kojima su već prema mjestu, na kom su izgrađene, manijenjene izvjesne zadaće i svrhe.

Pregrade ili prezide izgrađuju se kao ustave za materijal ili kao konsolidirajući objekti. Gdje to okolnosti dopuštaju, u suhozidu se gradi kamenom, čije je prednje, prema dolini okrenuto lice, solidno obrađeno. Stražnje se lice izgrađuje manje izdjelanim kamenom radi jeftinoće. Ili se gradi u cementnom mortu sa jednostavno i fino obrađenim kamenom ili u čistom betonu. Naposljetku grade se objekti iz drvenih brvana, koja se među se povežu tako da čine prednju i stražnju stijenu, a međuprostor se ispuni kamenjem. Način izgradnje odabire se prema svrsi i solidnosti, kojoj ina objekt da odgovara, te prema mogućnosti nabavke i privoza odnosnog gradiva.

Naprave iz čistog betona, naročito kao uzdužne naprave, manje su trajne nego objekti iz naravnog kamena te traže veće troškove za izdržavanje. To iz razloga, što vanjski sloj betona, takozvana glazura, prije podleže uplivu atmosferilija, nego dobar naravni kamen vapnenac.

Kao uzdužne naprave grade se obalni zidovi, kinete i kanali također u suhozidu, u cementnom mortu ili u čistom betonu. Zatim fašine i živi pleteri iz vrbovog i topolovog šiblja.

Živi pleteri kao poprečne naprave podižu se u samom koritu na ustavljenom materijalu iza kamene prezide kao takozvane sekundarne naprave, dalje za uređenje vododerina, obrušenih brina i plješina u vezi sa kulturnim radovima u oborinskom području bujica.

Popuzine i vode procjednice uređuju se izgradnjom drenaže, koja obuhvata podzemnu vodu, što se na nepropusnom sloju zemlje i

niza stranu spušta i time uzrokuje puzanje sloja zemlje, što leži na nepropusnoj naslazi.

Kod sviju radova za uređenje bujica teži se zatim, da se — ne napuštajući potrebnu solidnost — radnje izvrše što jednostavnije i sa što manje troška. Ovoj okolnosti, kao i solidnosti i trajnosti izvršenih radnja, a ne manje i dosele postignutim uspjesima, imaju se pripisati vidni obrati kod interesenata. Nestalo je prvobitno nepovjerenje u mogućnosti savladavanja elementarne snage ovakove bujice uopće. Prestao je pomenuti otpor pučanstva protiv potrebnih melioracionih mjera u bujičnom području. Šta više interesenti danas dolaze sami vlastima, moleći da budu zaštićeni od štetnih učina bujica i da im se osigura nesmetano uživanje bujicom ugroženog stanja. Čak i sami nude primjerene prinose uređajnim troškovima.

Svjetski je rat razumljivo na polju uređivanju bujica izazvao gotovo potpuni zastoj. Naročito posljednjih godina rata presušila su gotovo sva novčana sredstva. Nisu se mogle izdržavati niti već gotovi radovi a kamo li da bi se moglo misliti na nove radove. U tom minuše godine i iz neznatnih oštećenja nastadoše ruševine i propali objekti, čija obnova traži znatna sredstva. Prve godine iza ujedinjenja u sveopćoj dezorijentiranosti — ne doniješe nikakvih pomena vrijednih promjena u tu granu državne šumarske djelatnosti. Tek godine 1923. počinje država da priklanja svoju pažnju radovima na tom polju.

Prvenstveno su određeni radovi za opravak naprava i objekata, koji su gotovo kroz 10 godina bili sami sebi prepušteni. Ovom prilikom mogli su se izgraditi i najnužniji novi objekti, za osiguranje postojećih starijih naprava. Nažalost bili su krediti nedostatni, da se ma samo i početne popravke izvrše a da se i ne spomene potreba regulacije preostalih još neuređenih bujica. Tako ni danas još nisu izvršeni ni svi potrebni opravci oštećenih naprava u pojedinim bujičnim područjima. Konačno i sama organizacija službe za uređivanje bujica nije provedena. Naročito manjka podmladak među stručnim silama.

Prirodno je, da se uz ovakove prilike nije mogla razviti intenzivnija, faktičnim potrebama odgovarajuća, djelatnost na polju uređivanja bujica. Međutim možemo se opravdano nadati, da ćemo u najskorije vrijeme u tom pravcu pokročiti za velik korak napred. Prema najnovijem zakonskom projektu koncentriše se cijela bujičarska služba kod Generalne Direkcije Šuma. Predviđa se novi zakon o odbrani od bujica kao i osiguranje primjerenog jednog melioracionog fonda, iz kog će se podmirivati redovni troškovi uređivanja bujica u cijeloj državi. Ove će mjere biti od dalekosežne zamašitosti po sveopćem interesu čitave zemlje s obzirom na golemu površinu, što ju u našoj otadžbini zapremaju krševi i goleti. Pri tom nismo uzeli u obzir goleti južne Srbije, koje doduše nisu zakrašene, ali radi nestašice zaštitnog pokrova šume čine skoro ne manje prikladan teren za stvaranje i štetno djelovanje bujica od onoga krša.

Za sanaciju bujica u tom kraju također vrlo je malo ili ništa učinjeno do sada.

U posljednim godinama učestale su katastrofe od poplava velikih rijeka. Tom prigodom propale su neizmjerne i nenadoknadive vrednote kao i golemo dobro. Doline odnosno korita rijeka polagano ali konstantno se dižu. Tim se pogoršavaju gospodarske i zdravstvene prilike dotičnih

krajeva. Jer bujice su izvori toga zla. Bujice su ona sila, što sa planina snaša oblucje i pijesak u nizinske rijeke, zatrpava im korita materijalom, uplićuje obale i time posredno dovodi do poplava i njenih katastrofalnih učinaka po život i imanje čovjeka. Dakle se državi nameće neodgodna dužnost: prvenstveno urediti bujice i sanirati prilike u njihovim oborinskim područjima.

La correction des torrents karstiques. L'auteur expose la caractéristique des torrents karstiques et les travaux de correction exécutés sur le Karst.

Rédaction

Инж. ЛАЗАР ПЕТРОВИЋ

ОРГАНИЗАЦИЈА ШУМАРСКЕ ПОЛИЦИЈЕ И НАДЗОРА

РЕФЕРАТ ПО ПИТАЊИМА:

1. Које је и какво је, стечено искуство из постојеће организације персонала шумарске струке по управама, с обзиром на извођење прописа садржаних у закону о шумама и успостављења сређених односа и прилика у шуми?
2. Може ли се на основу тога стеченог искуства, дати гаранција, да ће се, радећи и даље као до сада, у будуће моћи постићи жељени успех или се указала неминовна потреба, даље реформе постојеће организације?

По првом питању дати одговор није тако тешка ствар, али у исто време дајући одговор ваља подвући моменат и чињеницу, да, што су резултати извођења и спровођења законских норми садржаних у постојећем закону о шумама, готово негативни, и што досадашње спровођење законских прописа није условило жељене резултате, не може се за то сматрати одговорним персонал, него стварну одговорност непостизања жељених успеха условљава и сноси и сувише малени број квалификованог особља шумарске струке.

Готово свуда су територије Шумских Управа, а следствено томе при маленом броју особља и поједини реони, тако пространи, да је једном службенику апсолутно немогуће, њему недостаје у толикој мери физичке снаге, па да све савлада, што му се у задатак ставља.

Баш из разлога тога, што су територије Управа и чуварских реона велике, то се овим и на овоме месту неизражава само жеља, него се подвлачи апсолутна потреба, да се поменуте територије умање, а то повлачи потребу повећања техничког шумарског особља.

Ја стојим на гледишту уверења, да је код нас стање у шумама сведено на минимум његове културне потребе — то је гледиште, ради кога шумари треба да сматрају као свету дужност; очување тога минимума и за шта се морамо у сваком моменту залагати.

Уређење шумско-полицијског надзора спада у оне надлежне извршне мере, које имају циљ да постојећи закон о шумама по могућности осигурају.

Целокупан предмет спада према томе привидно егзекутиви. Егзекуторна природа тих мера и са руковањем шумско-полицијском силом у већем или мањем степену, везана спутаност шумског газдовања као и искоришћење шумских објеката, чине саме од себе разумљивим, да је регулисање државног шумског надзора могуће само на законској основи.

Управо закон даје потребне гаранције за то, да стварно потребно ограничење шумског газдовања као и искоришћења шумских објеката служи само општим интересима, а у исто време гарантује, да та спутаност не иде даље, него што то општи интереси стварно и апсолутно захтевају.

На овај начин закон узима у заштиту сопственике шума од једно-странице и себичне употребе шумске полиције и од свеколике, ма како изопачене управне самовоље.

Према изнетоме је уставни предуслов, да административна организација шумско-полицијских институција базира на постојању једног целовитог и приликама одговарајућег закона о шумама, помоћу кога ће се успоставити основни принципи државног шумског надзора и којим ће се оживотворити неприкосновеност граница, стварно потребног ограничења права својине.

Код нас истина није то по среди неимање закона о шумама — ми имамо тај закон и може се рећи закон, који садржава читав низ одличних одредаба и прописа за заштиту шума, али је само већ у почетку пропуштено извођење тих одредаба, а то пропуштање носи сву одговорност, што се од времена еманације тога закона чују жестоке жалбе и оптужбе о постепеном пропадању наших шума.

Не може се заобићи истина да томе закону много што шта недостаје, а нешто у њему предвиђено застарело је и то тако и у толикој мери, да се указала неопходна потреба, да се, на основи новог закона приступи реформи организације шумске полиције.

Југословенско Шумарско Удружење, пре неколике године, оценило је ситуацију према општем мишљењу, посве правилно и доставило је Министарству Шума и Руда своје предлоге реформе, у складу са новим пројектом закона о шумама. Ако се ма из ког разлога хтело изрећи или наговестити сумња, да је остварење тога ембрионалног законског пројекта опет у питање дошло и да је покушај без успеха, да није опортуно у извесном моменту то питање стављати на дневни ред или најзад, да је кодификовани пројекат саздан на једној несолидној бази, све би те примедбе могле бити нашле своје оправдање, о чему би се дало расправљати; али на то се све може дати одговор: да је Удружење приступило изради пројекта са потребним уверењем могућности реализовања, та је могућност постојала, само је спречена дуготрајним саветовањем, шта све треба из тога пројекта елиминирати, па да остане пун »потребних« празнина.

Да се што пре дође до новог закона о шумама, постојали су многи разлози и потребе, а првостепено уверење у том правцу, да ће сваки нови закон, односно законски пројекат, морати заштити шуме посветити потребну одговарајућу пажњу; и да је неопходна потреба, за благотворно дејство тога закона, неодложиво савесно и енергично извођење истог, помоћу за то школованих и у опште подесних органа.

Одлука за извођење и спровођење законских мера, прописа и акције шумско-полицијског надзора, морају пратити нови закон, ако се хоће да створи све оно што је потребно за заштиту шуме. Што се тиче потоње чињенице ми можемо свесно рећи да је много што шта пропуштено.

Једна, свакако од најачих сметња за извођење била је појава старог закона без одлуке за његово извођење, па тек дуготрајни времен-

ски интервал од појаве закона до данас без еманације »Правилника о извођењу и спровођењу законских прописа и одредаба«.

Пошто се то све у истини доживело, онда није никакво неоправдано чудо, што се појавила оправдана жеља, да у будуће појаву закона прати еманација Правилника за извођење и спровођење мера и то далеко бржим темпом, него што је то до сада био обичај.

Поред осталих мотива, који изискују што бржи и савесни рад на доношењу новог закона придружило се минуле 1926. године разорно деловање поплава и елементарних катастрофа, као што су шумски пожари већег обима прошлог лета. Све су те појаве прибавиле питању заштите шума, неочекивану актуелност, тражи се помоћ, да се одклони свеколико зло стање и последице у шумском газдовању, као и у законодавству, па се створила мисао, да би се ремедура могла деломично наћи у реформацији, хоћу рећи, у поштрењу шумско-полицијског надзора. Све те појаве створиле су довољно разлога, да се озбиљно приступи организацији шумских институција.

Тенденција законског пројекта иде свакако за тим, да утврди и одреди утицај државне власти на газдовање у шумама и на искоришћење шумских простора и то тако, да утицај државне власти не буде јачи, него што то изискују општи интереси, државни апарат, у колико при решавању тога задатка треба шума да сноси свој удео.

Такав правац законском пројекту бићемо само онда у могућности да дадемо, ако наши реформаторски предлози поприме такву форму, да сви ти предлози даду сопственику шуме гаранцију у оноликој мери слободног господарења, колико сопственику по сили закона и припада и да се та мера не може, из себичних обзира прикратити; али поред свега тога, да су све пропониране полицијске институције и способне, да загарантују строго спровођење закона о шумама, а с тиме у вези довољну заштиту шума.

Вођен тим основним принципом, настојао сам да у изнетих десет тачака сконцентришем реформаторске идеје.

У тачки првој посвећена је пажња реалном стању и приликама данашњег постојећег система, пошто се његово постојање не може и не сме заобилазити, ако не ћемо, да сви наши предлози и настојања остану само академска разматрања.

Специфични карактер наше институције, завођења среских шумарских референата, налази своје оправдање у недостатку, других шумарских службеника, који би се могли ставити полицијским властима на располагање, а нарочито и у првом реду, налази своје оправдање, што ћемо бити у могућности, да се баш полицијским властима у сваком моменту могу перманентно ставити на располагање стручни конзументи.

Налазећи ослоња у уверењу употребљивости и изводљивости, као и у могућности даљег развоја таквог система шумско-полицијског надзора, изречен је и основни принцип у тач. 2., да је даљи развој новог система, придржавајући се принципијелног карактера постојећих шумских институција, осигуран и то на тај начин, што се задатак среских референата неће ограничити само на надзор и одгој са чисто полицијског гледишта, него ће се састојати и у деловању на културном пољу.

Што се тиче даљег специфичног развоја нове институције, то је првостепено скренута пажња на званични положај и делокруг инспектора, односно старешина шумских управа.

Не може се заобићи истина, па рећи, да постојећи систем није у свему спутао тим функционерима готово сваку иницијативу; нарочито што се тиче званичног саобраћаја са осталим властима и органима, а у томе правцу требало би им прибавити већу слободу. Пошто према данашњем стању њихова моћ и увећање утицаја у стадијуму доношења надлежних одлука може много тога пожељети, то су наше десидерије у томе погледу сформулисане и наше изражаја у тач. 3. постављеног програма т. ј. да се обласном инспектору — данашњем шефу шумске управе — достављају на увиђај сви предмети шумарске струке или да по тим предметима даје стручно мишљење односно, да провери предлог и мишљење среског шумарског референта; а у стварима, по којима решава колегијум Обласног Одбора, да му се прибави место и глас у колегијуму.

Осим тога мишљења сам, да би било умесно, у интересу једнообразног, а остајући верни принципима инструкције о раду, да експонирани срески шумарски референти, као сарадници обласног инспектора буду у раду директно подручни дотичном инспекторату, а никако полицијској власти.

Среским референтима требало би прибавити шири делокруг и да у својој акцији буду што самосталнији, од прилике у таквом смислу, да они, као полицијској власти додељени комесари изводе непосредно локална истраживања и увиђаје, без интервенције полицијских комесара, изузимајући случајеве, где се је по природи саме ствари и важности предмета, указала потреба, да једно правно лице води целокупну акцију.

Што се тиче тач. 4., о томе је у предлогу довољно речено, а у тач. 5. изнетом материјалу може се надовезати још и следеће:

При постојећим односима пошумљености и ако би срезови били одмерени у одговарајућој величини по површини, као што то прописује и захтева уређено газдовање, биће обласни инспектор, помогнут од стране стабилног, при срезовима делегираног шумарског персонала, увек у могућности, да постојеће шуме одржи, новоподигнуте унапреди, као што то прописују принципи рацијоналног газдовања.

Но у свим случајевима нису сви услови, постизавање жељених успеха и развитак рада у смислу постављеног задатка и програма, при руци. Специјално у нашим планинским крајевима и у подручју крша, остаће срезови још увек по простору велики; а баш у тим крајевима имамо посла са најважнијим шумским објектима што се тиче надзора, односно културних радова.

Стога је у тачки 6. овога програма предложено, да се таквим срезовима стави или додели среском референту квалификовано шумарско особље, шумари и шумарско-техничке дијурнисте, који ће поред редовног вршења надзора бити запослени око пошумљавања и осталих шумских мелиорација.

Остављајући све оно што је изнето у тачки 7. овога програма оцени вишега форума, долази по реду тач. 8. наших пропозиција, у којој је подвучена потреба, да се ново устројени шумски инспекторати, као и опсег среских рефераната снабде са прецизном инструкцијом и правилником за извршење исте. Инструкција и Правилник послужили би као тумач за све оне случајеве, за које постојећи прописи закона о шумана садрже само опште одредбе и норме, а које услед свога општег

карактера, при практичном извођењу и спровођењу законских прописа, могу довести до разноликог тумачења.

Потреба за израду такве службене инструкције о званичном положају, делокругу и дисциплинском односу, испољава се сама од себе, као и из стварно измењених односа и уређења, какво би стање настало, на основи овога предлога, па би се све оно, што је као ново изнето, требало јасним и прецизним нормама, створити једну стварну и чврсту административну базу.

Ништа мање није од важности и значаја, по утврђеним принципима одговарајуће извођење законских норма, поменути технички извршни правилник, који истовремено треба да садржи коментар за дотични закон; а он се може сачинити, обзиром на нарочиту разноликост шумских прилика — само у границама уско ограниченог оквира специјалних техничких извршних прописа.

Колико су год циљу сходни ти и такви опште сачињени службени прописи, као и технички правилник извођења, да шумско-полицијски организам подигну и оживе, ипак се пожељено деловање може само у ономе случају очекивати, ако се увођење тих прописа повери за то квалификованим снагама са претпоставком, да се те снаге једанпут за све векове ослободе од утицаја бочних сила.

Ово нас потоње доводи до момента, који условљава потребу стварног квалификовања, како дефинитивно намененог особља областних инспектората и средских референата, тако и онога особља, које позвано за субсидијарну сарадњу.

Девета тачка овога програма условљава за све службенике онај степен научног и практичног образовања, који изискује и прописује државна управна служба.

Стављајући овај предлог на дневни ред и разматрање, мислим да му је од стране компетентног форума одобрење загарантовано, јер је потреба темељитог образовања и практичне експеријације шумарских стручних органа при полицијским властима нашла довољно образложења и оправдања, како у шумарској литератури, тако исто и на претресима поменутог питања у кругу самих стручњака на седницама Шумарског Удружења. Све те потребе морају се захтевати са пуним правом, пошто су у руке шумарских функционера дати и на чување поверени непроцењиви општи интереси, поверена или је готово привредна судбина државе као и многих приватних поседника.

Из тога разлога мора се од свих тих функционера захтевати одлична способност, потпуно разумевање повереног им задатка и велико практично искуство. Само са тим и таквим квалификацијама; наоружани биће у могућности, да институт, коме се ти функционери налазе на челу — подигну на одговарајући степен, да све тешкоће могу неодложно и у сваком моменту пребродити, а које тешкоће стварају баш они, који су позвани, да са тим функционерима паралелно раде и делају.

У почетку нисам се ни из далека надао, да ће овај предмет примити овако озбиљан карактер, али се на свеколико задовољство и утеху поштованог читаоца разматрање преноси на тачку 9. наших пропозиција, која садржи услове и модалитете, под којима би се могао шумарским функционерима ставити у дужност, у тач. 2. изнети принцип — евентуалног вођења газдовања и управе у општинским и шумама самоуправних тела као и осталих заједница, поред њихове двоугубе делатности као полицијских и културних органа.

Полазна идеја у томе била је следећа.

Према закону о шумама, мора се управа и вођење газдовања у општинским и шумама осталих самоуправних тела као и других категорија шумског поседа, поверити зато оспособљеном шумарском стручњаку у сваком оном случају, где постојеће стање и прилике доводе до уочљивог уверења, да се правилно вођење газдовања не може замислити без стручног управника.

Да ли је за неки шумски посед потребан нарочити управник, или ће се вођење газдовања поверити управнику кога оближњег поседника или најзад државном шумарском органу, о томе ће донети одлуку виша надлежна шумска власт узевши у обзир трошкове и приход од дотичне шуме.

Готово у највише тих случајева, где треба донети одлуку о потреби нарочитог стручног управника за шумске поседе разних категорија, долази се до уверења да потреба постоји, али узимајући обично и сувише строго у оцену став трошкова, поставља се на таква места техничко помоћно особље.

Управник шумског поседа, према нашем схватању и према овој програму, треба да буде способан орган за самостално вођење газдовања, као што је то предвиђено за среске шумарске референте. То ће бити само онда могуће, ако се тим органима загарантује независан положај и ако буду заштићени од прохтева, самовоље и расположења поседника. Што се тиче независности односно самосталности управног шумарског органа за општинске шуме, за то морају у сваком случају постојати неоспорне гаранције, јер према стеченом искуству и баш ради превелике зависности општинских шумарских органа, њиховог стављања у ред и категорију најобичнијих општинских пољара и остале општинске послуге разлог је, да је опстанак општинских односно сеоских шума у Србији дошао у питање.

Да би се стварно спречиле те тугаљиве и непожељене појаве, наше је мишљење, да би општински шумарски органи морали бити директно подручни органи виших аутономних власти, од прилике у том смислу, да за намештање или отпуштање тих органа треба прибавити сагласност среског или обласног одбора; а да се припадљивости тога особља покривају из државних средстава, придржавајући право регреса на пуну или деломичну накнаду тих личних издатака од стране дотичне општине односно корпорације.

У напред изнетом, јасно се испољава тенденција овога предлога. Овим је изражено настојање, да се вођење газдовања и у општинским шумама повери стручном шумарском особљу аутономних власти односно корпорација, а преношење те функције на државне шумарске органе, нашло би своје оправдање само у погледу трошкова и у постизавању што већег успеха. Најзад је већ речено, да општинске односно сеоске шуме, нажалост и шуме неких корпорација у Србији треба спасавати и дванаести је час већ ту, да се спасе што се спасити може!

Ми шумари немамо никаквог разлога, да прикривамо сумњу, да ће истакнути принципи директне употребе шумарских органа у вођењу газдовања и управе у општинским и осталим недржавним шумама, наићи на запреке и приговоре, па и на негодовање; а у осталом са свим је јасно, да тај принцип стоји у опреси с једне стране са прописима и од-

редбама постојећег закона о шумама, с друге пак стране са стварним бићем државног надзора у опште.

Али у овоме случају пожељети је, да се овај предлог узме у оцену и разматрање стим, да је он условно постављен и да зависи од расположења и закључка компетентних форума, да ли ће тај принцип бити усвојен или не ће. Разматрање и оцена овога предлога даје прилике, да се и они гласови с њиме измире, који у њему без основатраже или налазе мање или више неко уоквирење прерогатива аутономних тела и извор конфликта у погледу компетенције.

Најзад сваки ће дозволити чињеницу, да смо ми шумари увек и на сваком месту, у Удружењу и у литератури своја настојања сконцентрисали на то, да све оно искуство, стечено у времену од постанка постојећих шумских установа, па до данас, гледали да што боље применимо и искористимо.

Ма какав се год суд створио и дао о овоме предлогу ипак стоји и остаје једно тачно и необориво, да стварно и интензивно поопштрење шумско-полицијског надзора наилази на невероватне запреке, па и онда ако је систем и најбољи.

Главну запреку чини моћна конкуренција пољопривредних и интереса сточара, који се услед поопштреног надзора осећају тангирани у својим виталним интересима — како то они имају обичај да тврде. Заиста, опреке између шумске културе с једне и аспирација сточара с друге стране, стоје у тако великој опреци, да је постојћи јаз готово за сва времена непробродив. У тој чињеници лежи у главном и решење загонетке, што се са различитих страна полицијским властима импутира, да са недовољно енергије узимају у заштиту интересе шумарства.

Мислим, да у овоме питању морамо бити правични и да без икаквих предрасуда о свему донесемо правичан суд. Полицијским властима није стављено у дужност једнострано вршење заштите свакаких шумских култура, него им је поверено, да васпоставе хармонично изједначење поменутих супротних интереса.

То је баш, што мисију полицијских власти паочи, па нису у могућности, да постигну обострано задовољење, јер поред тога питања постоји још цели комплекс нерешених аграрних, шумских, пореских и других питања, као питање регулисања сервитутних права, издвајања шуме од попаше, регулисање пореза на шуму и шумска земљишта и т. д. Све су то питања, чија сама појава даје повода расправама, личним препиркама, које се не могу тако лако утишати.

Прошло је већ десет година, од како се слушају и говоре лепе речи, али се стање ни у колико није изменило или ако се изменило, учињена је измена наопако и на општу штету. Остало је само још да желимо, да светлост обасја и шире слојеве друштва и да се припреми терен, на коме ће челична заштита шума и шумарства моћи несметано напредовати и успевати.

Постоји ипак један моменат у коме се поборници шумарства и пољопривреде увек сложе, а то је бојазан од великих издатака. Стално им лебди пред очима бојазан: »То су огромни издаци«, »где су новчани извори«. Али када је о томе реч, не треба бити тесногруд, а обзиром

на то, да се данас у различним гранама јавног живота не поставља питање на поједине корпорације, колики су издаци једне организације, онда не морамо ни ми бити тако и толико скромни, него треба једноставно рећи: ми морамо такве институције захтевати у интересу уређења стања у шуми и шумарству, све и онда, ако ће то захтевати издатке.

Ако ли пак не поставимо такве захтеве, за унапређење свеколиког стања, онда то наше држање поприма карактер неразумне штедње; шта више, то се може назвати расипањем, јер све институције, ако их не снабдемо са довољним снагама, не ће бити у могућности да изврше и решавају постављени задатак.

Никакву уступницу не смемо чинити при помисли: »Од куда ће држава — од куда ће Министарство покрити те трошкове«, него треба рећи: ако та реорганизација целокупног шумарства и изискује материјалне жртве, ипак ће се тај новац употребити на опште добро и заиста ће употреба и искоришћавање тих издатака бити у толикој мери благотворна, да шумарство с правом може захтевати унапређење својих институција.

Предлог о организацији државног надзора у шумама у вези реформе организације шумске институције:

1. Успостављањем института шумарских референата при полицијским падлештвима — Срески шумарски референт — био би учињен један значајан корак напред, у организацији шумарске струке и то у циљу стварног извођења и спровођења свих прописа, садржаних у азкону о шумама.

Да би пак једанпут инаугурирана институција, могла постићи свој циљ и са довољно гаранција могла одговарати постављеном задатку, мораће се и у будуће на основу стеченог искуства усавршавати и развијати.

2. Будуће усавршавање и развитак једанпут устројене те институције, имало би се кретати тако, да задржавајући уређење постојећих Шумских Управа, — то ће рећи — придржавајући њихов двогуби круг деловања, као шумарски конзултант политичке власти и као државна институција самостално дејствујућих шумарских органа, око извођења свеколиких културних радова; према томе, не би задатак тих нових институција био сконцентрисан искључиво на одржавање и заштиту шума силом законских мера и прописа, него би се састојао далеко више у поучавању и упућивању народа, давајући потстрека, у виду одговарајућих привредних прописа и мера, за унапређење свеколиког културног рада у шумарству.

У којој и коликој би се мери, евентуално могли органи те нове шумске институције употребити, и њихово деловање искористити за вођење шумског газдовања у општинским и шумама других корпорација, а да се тиме не причини штета основном уређењу саме институције, о томе ће се дати детаљније образложење у тачки 10. овога предлога.

3. Што се тиче званичног положаја и одношаја шумарског референта према дотичној политичкој власти, регулисање би изгледало овако:

а) Као чисто стручни одсек полицијске институције вршио би шумарски референт дужност саветодавца те власти у шумарским стварима и то на тај начин, што би полицијска власт у свима случајевима, где се ради о решавању предмета у вези са шумским законо-

давством морала тражити војум стручнога одсека; да се сва решења и одлуке донете по предметима шумарске струке доставе на знање стручноме одсеку односно експонираном шумарском референту; и најзад, да се шумарском стручњаку осигура место и право гласа у колегијуму у оним случајевима, где се има да решавају предмети и по њима доносе одлуке, а њихово решење стоји у вези са законом о шумама или су такве природе, да се мора прибавити мишљење шумара-стручњака.

б) Да као шумарски референт има самосталан круг деловања што се тиче извођења радова око пошумљавања и осталих културних радова.

в) У случају, да дотична политичка власт нађе за сходно, да донесе одлуку или решење супротно стручном мишљењу и предлогу шумарског референта, онда мора целокупан предмет са мотивираним предлогом доставити вишој шумарској власти на решење.

4. Ако је територија, која је дата шумарском референту на управљање сувише велика по простору, онда ће му полицијска власт, према стварној потреби, морати дати тражени број квалификованог особља или се мора територија по простору умањити.

Овакво тражење шумарског референта, наћиће своје оправдање у свима оним случајевима, где је на територији велики број малих и мањих приватних поседа, сеоских и општинских шума, заштитних или под државни надзор стављених шума; и у случајевима где сличне прилике превлађују, које далекосежнију ингеренцију државног надзора захтевају.

5. Цељисходно и потребно бројно повећање експонираних органа т. ј. шумарских рефераната, не би се морала извести, обзиром на указану потребу чувања државног поседа, само увећавањем броја шумарских техничара код полицијских власти, него би се могло извести и искоришћењем шумарских рефераната при областима, као и преносењем државног надзора на опробане шумарске референте, односно управитеље приватних шумских поседа, у виду делегираних шумарских комесара.

6. У случајевима, где су шумски надзорни срезови по простору велики и вршење надзора скопчано са тешкоћама, потребно је дотичном Управнику, да се ставе на расположење државни подшумари или опробане и квалификоване шумарске дијурнисте, да се на тај начин створи могућност чешћег обилажења и контроле свих реона; да се омогући надзор специјалних објеката према упуству Управника; да ти органи послуже при извођењу културних радова, које врши држава, као и оних, које изводе поједине општине и остала самоуправни тела и т. д.

На искоришћење и потребу шумског надзорног особља приватних поседа, за радове овакве природе, не може се рефлектирати, пошто је целокупно време и снага тих органа, већ према фактичном стању ангажована, за радове на дотичним приватним имањима.

7. Што се тиче функције постојећих шумских Управа, са по једним шумарским инспектором као старешином на челу и њезиних експонираних помоћних стручних органа, за њих би вредили сви прописи побројани у тач. 3. с тим, да старешина шумске Управе, има право надзора над техничким и културним радовима свих среских рефераната на територију Управе.

У вези тога, могао би се умањити број Управа, и те границе да буду исте, које важе за области.

Седиште Шумских Управа да се пренесе у седиште области, у коме би случају старешине Шумске Управе био, у исто време стручни Консулент области.

8. Шумске Управе ваља снабдети са новом службеном инструкцијом, која ће садржавати све задатке и дужности, дакле у неку руку и компетенцију, као и званични положај старешине Управе и осталих експонираних органа; осим тога, као додатак, треба у инструкцији утврдити начин техничког уређења, који ће послужити као директива, за све оне случајеве, у којима законски прописи дају само опште одредбе, то ће рећи, да им се даде једно шире поље рада и компетенције.

9. Шумарске референте, као државне чиновнике при политичким надлештвима, требало би одабрати из реда шум. стужбеника са државним испитом, опробане у практичним радовима управне службе; они треба, не само да су усвојили, него и да уживају, све потребне научне и квалификације, стечене на основу праксе.

10. Овим није речено, да се шумарски средски референти, употребе само за надзор државних шума, него се препоручује, да они воде надзор и да управљају газдовањем и општинским шумама све дотле, док се неспроведе толико потребна и жељена организација у општин. шумама; јер општинске шуме, у каквом се стању данас налазе, треба спасавати, а једини начин за спасавање тих шума, јесте васпостављање шумских општинских заједница.

Sur l'organisation de la police et du régime forestiers. Propositions de l'auteur, Directeur des Forêts en Serbie, concernant l'organisation de la police et du régime forestiers.

Rédaction

JUGOSLOVENSKO TRŽIŠTE DRVETA

MARCHÉ AU BOIS YOUGOSLAVE

ZAGREB, 1. SEPTEMBRA 1928. — ZAGREB, LE 1 SEPTEMBRE 1928

TEČAJEVI ZAGREBAČKE BURZE.

	Cijene po m ³ :	Din	Din	
Hrastovi trupci:	I. vrste	1200	1500	P. St. utovara
	II. »	700	900	»
	III. »	250	400	»
	za otplatu (furnire)	—	—	»
Ispiljeni polovnjaci:	I. vrste (Wainscoat-Logs)	4500	5200	»
Kladarke:	I. » (Boules)	2000	2400	»
Neokrajčane piljenice:	I. » 2—5.90 m dulj.	1500	2000	»
Okrajčane piljenice:	blistače (Quartier) I. vrste	2800	3500	»
	» » II. »	2300	2600	»
	blistače (Quartier) I. vrste	2000	2400	»
	» » II. »	1600	2000	»
Listovi (Feuillets): 2 m				
	blistače (Quartier) I. vrste	3600	4200	»
	» » II. »	3000	3600	»
	bočnice (Sur dosse) I. vrste	3000	3600	»
	» » » II. »	2400	3200	»
Popruge (irizi):	I. vrsti 25—95 cm 4—6 cm	1400	1700	»
	I. » 25—95 cm 7—13 cm	1700	1900	»
	I. vrsti blist. 1.00 m i više 7—13 cm	2000	2400	»
	I. vrsti boč. 1.00 m i više 7—13 cm	1900	2100	»
Četvrtake (Chevrons):	od 50 cm dulj. na više	1800	2100	»
Grede (kvadrati):	od 25/25 cm	950	1500	»
Francuska dužica:	1000 kom. 36/I. 4—6 M	6000	7000	»
Bačvarska roba:	I. vrste od br. ½—2½	50	90	»
	I. » » br. 3 na više	50	90	»
Bukovi trupci:	I. »	250	350	»
Okrajčane piljenice:	I. vrste (parene)	1200	1400	»
Neokrajčane »	I. » »	1100	1350	»
Okrajčane »	I. » (neparene)	1100	1350	»
Neokrajčane »	I. » »	1050	1200	»
Popruge (irizi):	I. » (parene)	600	900	»
Javorovi trupci:	I. vrste	400	600	»
Jasenovi »	I. »	600	1000	»
Brijestovi »	I. »	300	500	»
Grabrovi »	I. »	300	450	»
Meko drvo:	Merkantilna tesana grada:	260	300	»
Piljeno koničasto drvo	I—III. probirak	425	475	»
» paralelno »	I—III. »	475	600	»
	Cijene po komadu:			
Hrastovi brz. stupovi	7 m dugi	—	—	»
	8 » »	—	—	»
	10 » »	—	—	»
Hrastovi željez. pragovi	270 cm 15/26 cm	54	65	»
	250 cm 15/25 cm	50	60	»
	220 cm 14/20 cm	20	25	»
	180 cm 13/18 cm	14	18	»
Bukovi željez. pragovi	250 cm 15/25 cm	35	39	»
	Cijene po 10.000 kg			
Gorivo drvo:	I. vrste sa do 15% oblica	2000	2400	»
» sječenice		1400	1600	»
Hrast. cjepanice:	sa do 15% oblica	1600	1800	»
» sječenice:		1200	1400	»
Drveni ugallj:	bukovi	7500	8200	»
	hrastovi	6000	7000	rinfuza

NASTAVA I NAUKA

O fakultetima i studiju šumarske privrede. U »Šumarskom Listu« br. 5. iz 1928. g. štampan je komentar rezolucije o šumarskom i rudarskom fakultetu u Sarajevu, koji je napisao g. profesor dr. Ugrenović. Neka mi je dopušteno na ovom mestu da se osvrnem na taj komentar.

Najpre da objasnim postanak i razloge sarajevske rezolucije. Među intelektualcima u Sarajevu, a naročito u inženjerskim krugovima i uz vrlo živo učešće šumara i rudara, dugo se raspravljalo pitanje koji bi fakultet najbolje zadovoljio potrebe centralnih oblasti države, i došlo je do zaključka da bi to bio pre svega šumarski fakultet. A evo zašto. Glavno šumsko bogatstvo naše države leži u ovim oblastima, gde su šume najveće prirodno blago i glavni izvor rada i bogatstva u opće. Tako je danas, a tako će biti i u buduću, jer se šumsko zemljište ovih oblasti po svom položaju i sastavu tla ne može inače racionalnije iskoristiti. Šume se ovde rapidno otvaraju industriji i ne eksploatišu ekonomski i po načelu potrajnosti. Malo je učinjeno da se šumska privreda intenzivira i usavršuje. Svi problemi pravilno organizovane šumske privrede: katastar sa premeravanjem, ograničavanjem i arondiranjem šuma u vezi sa kolonizacijom, razdeoba servitutnih i slobodnih državnih šuma sa uređenjem šuma, pretvaranje prašuma, kržljivih šuma i šikara u više privredne oblike, uz pomoć prirodnog i umetnog pošumljavanja, pomeranje razmera u korist boljih vrsta drveta, pošumljavanje krša i goleti sa zaštitom od bujica, problem male drvarske industrije, problem dugoročnih ugovora i rada u državnoj režiji, problem učešća države u velikoj šumskoj industriji, oslobođenje stručne šumarske službe od političke uprave, gradnja šumarskih upravnih i poslovnih zgrada, izgrađivanje šumske saobraćajne mreže, organizovanje saobraćaja na šumskim industrijskim željeznicama, stoje ovde otvoreni i ispremešani. Veliki je državni interes da se ti problemi shvate i reše pravilno, jer su u pitanju milijarde narodnog imetka, pa i egzistencija naroda na našoj planinskoj i rasnoj hrptenjači, na kojoj drvo zamenjuje pšenicu. Razmišljali smo o tome, može li se poveriti našoj jadnoj upravi, u kojoj su i dobri stručnjaci nemoćni pred terorom političkih i partijskih vlasti, da isključivo sama rešava te probleme, a da oficijelna naša nauka ostane posve po strani u tome poslu. I došli smo do zaključka da je potrebno da i praksa i nauka uzmu učešća u velikim zadaćama naše šumske privrede. Nacionalna šumarska nauka treba da shvati da je njezino učešće u ovome radu prva njezina dužnost i da se radi te dužnosti treba da useli ovamo, da bi mogla na samome terenu izučavati probleme i izabirati i pripremati stručne sile koje već od kuće donose sposobnosti, volje i razumjevanja za teške poslove svoga budućeg poziva. To su razlozi radi kojih se traži šumarski fakultet u Sarajevu.¹

Obzirom na veliko rudno bogatstvo centralnih oblasti, koje se takoder privodi eksploataciji, osetiće se uskoro i iz sličnih razloga da im treba i rudarski fakultet. I jer je jedan fakultet preskup, postavljeno je pitanje, da li bi se obadva fakulteta mogla da udruže. Najbolji šumarski i rudarski stručnjaci iz ovih krajeva složili su se jedno-

¹ Za širu javnost ja sam ovu stvar objasnio u članku: Питање факултета за шумску и рударску привреду. Београдска „Реч“, br. 1213. od g. 1928.

glasno u tome, da je to udruženje i prirodno i moguće, da nije novo i da je u sličnim prilikama davalo vrlo dobre rezultate. I odlični agronomski stručnjaci izjavili su, da je obzirom na terenske prilike ovih oblasti posve pravilno, da se studij šumske privrede veže sa rudarstvom a ne sa poljskom privredom. I tako se iskristalizovala ideja o osnutku jedne visoke škole za šumsku i rudarsku privredu u Sarajevu.

G. dr. Ugrenović ne će da primi gornjih razloga, pa kaže da je iz osnova pogrešno, kada se radi bogatstva šume traži fakultet u Sarajevu. Za uspešnu nastavu traži uzorne objekte, gde se vidi rad šumara stručnjaka, a bosanske su mu šume ekonomski negativni objekti. On zahteva nadalje mogućnost za lako upoznavanje svih biljno-geografskih regija i svih načina podizanja, eksploatacije i uređenja šuma, dobre saobraćajne veze i kontakt sa srodnim i pomoćnim naukama na univerzitetu, a Sarajevo koje mu leži periferno toga svega nema. Zato Sarajevo nema nikakvih uslova za visoku šumarsku školu, a za rudarsku ipak ima.

Može se dakako diskutovati o uslovima koje ima Sarajevo za visoku školu, ali se još više može diskutovati o razlozima koje navodi g. dr. Ugrenović, a koje ni jedan objektivni stručnjak ne može u celosti prihvatiti. Pre svega nije tačno da je bogatstvo šuma jednoga kraja irelevantno za šumarsku nastavu, sve i kada te šume nisu na visini. Kada je nastava u centru šumske privrede, onda je lakše upoznati tu samu privredu. A od velike je važnosti da se student upozna sa objektima svoga budućeg rada i sa primenom boljih, savremenih metoda rada na samim tim objektima. To osećamo svi mi koji smo studirali na modernim visokim školama u inostranstvu, pa se posle toga povratili u Bosnu. Što se tiče raznih biljno-geografskih regija, raznih načina eksploatacije šuma, izradivanja, preradivanja i trgovine drveta, gradnje šumskih objekata i uređenja šuma, toga svega ima u Bosni dosta, i upravo u onome stadiju razvitka koji će studenti kao budući šumari nastaviti u praksi. Ja nikada ne bih tvrdio, da su bosanski objekti u tome pogledu za studij negativni. I upravo sam protivnog mišljenja, da se tehnički i komercionalno može mnogo da nauči u bosanskoj šumskoj privredi i u pozitivnom smislu. Na žalost ne mogu to isto da tvrdim u pogledu podizanja i obnavljanja šuma. Ali kad se g. dr. Ugrenović poziva baš na moje svedočanstvo, veliko je pitanje kako bi se ja kritički izrazio i o onim objektima zbog kojih Sarajevo leži periferno za edukaciju šumarstva. Za sada kažem samo toliko, da je pitanje hoće li uopće biti kakovih uzornih objekata u našoj zemlji, ako se bude nastavilo po dosadašnjem kursu. Neka niko ne uobražava, da će šumska privreda propasti u Bosni, a ostati pošteđena u drugim oblastima. A ako je dobra volja tu, i u Bosni se mogu razmerno brzo urediti uzorni objekti, i to upravo taki koji najbolje odgovaraju prosečnim potrebama države. Ja od 1919. plediram zato, ali nema ni od kuda razumevanja ni pomoći. Ali ne uči se samo na uzorima nego i na životu, onakom kakav je. Ni klinike ne demonstriraju medicinarima samo zdrave i uzorne ljude. A naši studenti šumarstva biće po mnogo čemu budući lekari naše šumske privrede. Najposle strogo sudeći samo po kriteriji udaljenosti od uzornih objekata nije ni položaj Zagreba idealan. U Sloveniji i u Zagorju ima svakako sreskih mesta boljega položaja za šumarske fakultet; a Sarajevo i ako je geografski centar države i važno prometno čvorište leži periferno u tome pogledu. Ali šta onda, da se kaže za Beograd? Koji su to uzorni objekti, biljni geografski regioni, načini pošumljavanja, eksploatacije i uređenja na utoku Save u Dunav, koji su bili odlučni kad se tamo osnivao šumarski fakultet?

Ima i jedno principijelno pitanje koje je pokrenuo g. dr. Ugrenović u svome komentaru. On je odlučan protivnik izolovanih visokih škola i tvrdi da je potrebno da se savremena šumarska nastava razvija samo na univerzitetima. Ovo pitanje treba raspraviti odvojeno od sarajevske rezolucije, da se jednom stvori pravi sud o šumarskoj struci u našoj zemlji, jer se doista pokazalo, da i među samim šumarima postoje dva

gledišta o njihovoj struci. Jedno je gledište, objavljeno nedavno kao neko gledište iz Generalne Direkcije Šuma, po kome šumarsko osoblje nije tehničko osoblje. Kao da je i g. dr. Ugrenović toga shvatanja, kada forsira neko isključivo prirodnjačko šumarstvo na univerzitetima. Ako se šumari degradiraju na administrativno osoblje, kojemu je zadaća da vrši samo šumarsku policajnu službu, te da čuva i podiže šume, onda se ovo shvatanje može i da razume i prirodno je donekle, da se budući šumari obrazuju jedino na univerzitetu sa pravnicima, filozofima i teolozima. Ali ima i jedno drugo shvatanje, po kome je šumar inženjer, koji treba da vlada svima poslovima šumske privrede, t. j. svima poslovima proizvodnje drveta i podmirenja ljudskih potreba u drvetu, počinjući od proizvodnje i sejanja šumskog semena pa sve do izrađivanja i prodaje drvenih polufabrikata. Po ovome shvatanju nije dosta, da šumar pozna samo šumsko tlo, geologiju šumskih raslina i metode uzgoja, nego mora biti verziran i u svima tehničkim poslovima svoga privrednoga procesa, kako mu kad dolazi, jednom da meri, procenjuje i štiti svoje područje, drugi put da izrađuje i preraduje sortimente drveta, treći put, da gradi ubikacije i saobraćajne puteve, četvrti put da izrađuje plan svoga rada u jednom ili drugom pravcu i t. d.² Za tog šumara je nauka o šumskoj privredi primenjena nauka, koju je bolje učiti na tehničkim školama i uz pomoć ostalih tehničkih struka.

I doista se šumarska nastava ne razvija danas samo na izgrađenim univerzitetima, nego i na visokim tehničkim školama i na izolovanim specijalnim školama. Sasvim je pogrešno mišljenje, da su izolovane škole najnezgodniji tip visokih škola, jer se ne mogu pomagati profesorima sa univerziteta. To su upravo idealne škole, samo ako se osiguraju specijalistima i za pomoćne struke. A specijaliste ne moraju biti samo profesori univerziteta. Na visokim tehničkim školama postoji tendenca da i matematiku i fiziku predaju profesori inženjeri, a ne profesori filozofije. Nezgoda je samo, što su izolovane škole preskupe. Zato se kombinuje. Zato smo i mi u Sarajevu kombinovali šumarski i rudarski fakultet. G. dr. Ugrenović je protiv te kombinacije. On kaže, da je šumarstvo privreda, a rudarstvo industrija. I to mu nije tačno. Privreda je širi pojam, pod koji se može podvesti i šumarstvo sa šumskom industrijom i rudarstvo udruženo sa topioničarstvom. Ali o tome se ovde ne radi. Za kombinaciju nastave odlučni su isti ili srodni nastavni predmeti, da bi se mogli da uštede i dopunjuju profesori. A u tom pogledu su šumarstvo i rudarstvo najbolja kombinacija. Neka dokazuju predmeti koje šumarski inženjer može kombinovati sa rudarskim: matematika, fizika i mehanika, kemija, geologija, mineralogija i petrografija, plansko i terensko crtanje, građevna mehanika, geodezija sa crtanjem, deskriptivna geometrija, crtanje deskriptivne geometrije, opća građevna nauka, nauka o mašinama, elektro-tehnika, visoke gradnje, saobraćajne gradnje, građevne konstrukcije vežbe, hemijska tehnologija, mehanička tehnologija sa gradnjom postrojenja, pravo, nacionalna ekonomija, trgovina i knjigovodstvo. Nekoje od ovih predmeta trebalo bi predavati odvojeno za svaku struku, ali bi ih sve mogli predavati isti profesori. Razume se da bi specijalne stručne predmete predavali i pri ovoj kombinaciji, kao i pri svakoj drugoj, profesori specijalisti. Naposljetku ideja nije nova. Ima odličnih šumara u našoj zemlji koji su studirali sa rudarima. To su živi dokazi dobre kombinacije, koju nažalost naši fakulteti sa svojim dacima nisu ni dostigli ni natkrili.

Na koncu još nekoliko reči o izolovanosti Sarajeva. Ta je izolovanost više umišljena nego li stvarna. Sarajevo ima odlične muzeje i biblioteke, geološki zavod, fitopatološki zavod, te obilje inteligencije koja bi po potrebi mogla nadoknaditi univerzitet i iz koje se i do sada regrutovao lep broj univerzitetskih profesora. Tu su na-

² Ja sam o tom pobliže pisao u članku: Die Technische Richtung der modernen Forstwirtschaft. Zentralblatt f. d. gesamte Forstwesen, Heft 3—4, 1927. Wien.

posletku najveća šumska i najveća rudarska direkcija u državi, koje i tako treba dotirati sa najboljim stručnim silama i koje bi valjda nešto značile i za stručne fakultete.

Bilo bi dakle dovoljno razloga da se koncepcija o visokoj školi za šumsku i rudarsku privredu bolje razume, ali nema dovoljno volje i interesa zato, pa se iznalaze svi mogući razlozi protiv. Zato se može razumeti, što nam jedan profesor šumarstva sa fakulteta iz Zagreba, koji je inače protiv izolovanih visokih škola, preporučuje izolovanu montanistiku, a drugi profesor montanistike sa univerziteta iz Ljubljane upravo protivno. Nama u Bosni ostalo bi prema tome da čekamo, dok se gospoda univerzitetski profesori iz Zagreba i iz Ljubljane putem naučne diskusije ne sporazume za koji fakultet imamo manje uslova. Možda bi se tako uzgred utvrdio i pravi nivo akademske objektivnosti u našoj zemlji. Ipak mi ne verujemo, da će na kulturni nauk Bosne sav Zagreb i sva Ljubljana odgovoriti gestom pomenutih univerzitetskih profesora.

Ing. Dr. J. Zubović

* * *

Nama je milo, što smo našim primjedbama u broju 5. »Šumarskoga Lista« dali autoru sarajevske rezolucije poticaj da osvijetli šumarsku stranu pitanja višeg stručnog obrazovanja. Na taj je način odstranjen onaj defekat rezolucije, sa kojim je ona ugleda svjetlo i po kojemu nam se moralo pričinjati da je šumarska nastava imala da bude tek od sekundarne važnosti u kombinaciji sa rudarskom školom. Naši su prigovori, iznešeni u broju 5. »Šumarskoga Lista«, strogo načelni, stvarni i koncizni. Zato nema ni razloga ni povoda da se na njih ponovo vraćamo. Mi ćemo se tek zaustaviti u nekim pojedinostima gornjega obrazloženja u želji, da osvijetlimo naše gledanje na te pojedinosti.

Mi priznajemo da će naša savremena šumarska politika i savremeno »stručno gazdovanje« po čitavoj državi a naročito u Bosni stvoriti strahovitu množinu teških stručnih problema, koje će morati da riješi budućnost. U toj je konstataciji saglasan s nama i autor. Ova strahovitost tih problema iskače danas ne samo pred očima šumarskih stručnjaka već i pred očima onih lajika, kojima je iskreno na srcu interes otadžbine. Jaki intenziteti oplodnih sječa, od kojih je samo jedan korak do čistih sječa, u oblasti uzgojno najtežih vrsti bukve i jele pa neracionalnost paše, već sami po sebi ruše u prah svako stručnjaštvo. No beznažno je tražiti liječenje toga zla u smještaju šumarske nastave u centar bosanskih šuma. U Sarajevu bi mogli da rade svi mogući naučni instituti najsavremenije visoke škole — posve je svejedno, da li u formi fakulteta ili izolovane stručne škole — sa dovoljnim brojem snaga, pomagala, finansijskih sredstava i t. d., pa se ipak problem »podizanja i obnavljanja šuma« ne bi krenuo ni za pedalj. To iz prostoga razloga, što »podizanje i obnavljanje« bosanskih šuma ne traži nikakav neobičan i specijalan naučni rad već samo solidan stručnjački rad. A uslove toga rada može da stvori samo valjana organizacija šumarske administracije, prosta od svih partijskih upliva. To emancipovanje stručnjaka od partijskih upliva ne može provesti ni nauka ni najsolidnije stručnjačko obrazovanje negledeći da li se ono stiče na univerzitetima ili na izolovanim školama, da li u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani ili Sarajevu. **Dakle potreba podizanja i obnavljanja bosanskih šuma nije i ne može biti argument, koji bi dovoljno opravdavao potrebu da Sarajevo bude sjedište šumarske nastave.**

Autor ima pravo kad tvrdi, da »ni klinike ne demonstriraju samo zdrave i uzorne ljude«. No autor zaboravlja dvije važne stvari. Prvo, da se i na medicini prije svega — i to vrlo temeljito — uči anatomija i fiziologija dakle grada i funkcionisanje organizma zdravoga čovjeka, a tek onda patološka anatomija i bolesti i njihovo liječenje. Ako ostanemo na našem gledištu, znači da i šumari moraju prije svega da upoznaju i strukturu zdravog šumskog organizma i funkcionisanje zdravog gazdovanja. A takve objekte, kako priznaje sam autor, ne može dati uprava bosanskih šuma. Drugo, autor zaboravlja na osnovnu razliku između medicine (u običnom smislu riječi)

i šumarstva. Medicini je zadatak da u prvom redu liječi bolesne ljudske organizme, no šumarstvu je cilj da u prvome redu stvara zdrave biljne organizme odnosno tvar (drvo) koja ima da služi preradivanju i trošnji. Zato je i razumljivo da bolesni ljudski individui imaju za medicinu posve drugu vrijednost nego bolesne šume za šumarstvo. Bolesnici su za medicinsku praksu gotovo pravilo a za šumarstvo oni moraju biti samo izuzetak. I zato nam se čini, da je poređenje medicine i šumarstva, što ga je učinio autor, posve promašeno. **Tim se poređenjem ne da braniti instruktivnost bosanskih bolećivih šuma po obrazovanje šumara, sa motivacijom da će oni biti »budući lekari šumarske privrede«.**

Autor misli da mi našim shvatanjem forsiramo »neko isključivo prirodnjačko šumarstvo«. Nije to naše forsiranje već jak pokret, koji se javlja sa mnogo strana. Danas zaslugom Francuza (Flahault), Rusa (Morozov) i Finca (Cajander) skreće šumarstvo u novi kolosjek. Razvijanjem savremene biljne socijologije dolazi nauka o uzgajanju šuma do pune svoje važnosti. Sama tehnika rada oko iskorišćavanja šuma sa svojim uređenjem šuma na čelu, postaje instrumenat nauke o uzgajanju. **Dakle zagovarati prirodnjaštvo u šumarstvu znači za nas jednu savremenu potrebu i respektovanje rezultata moderne nauke i nastave.** I baš zato mišljenja smo da tehničke discipline ne smiju gušiti prirodnjačkih disciplina, jer baš na njima leži mogućnost razvijanja šumarstva uopće. To će biti i razlog, da će se i šumarska nastava morati diferencirati i specijalizovati unutar sebe same a ne da se ona sputava i koči neprirodnim ujedinjavanjem sa rudarskom nastavom. (O modernoj socijologiji vidi str. 373.)

Mi smo od najmladih dana zastupali mišljenje da na šumarskim fakultetima i visokim školama predaju i osnovne i pomoćne discipline u prvom redu lica, koja pored šumarskog obrazovanja posjeduju još i specijalno obrazovanje. Nažalost to nije lako provedivo iz razloga, koji su van dohvata profesorskih savjeta, iako imamo primjera i za pozitivne uspjehe.

Ukratko naši argumenti isključivo su načelne prirode i nitko ne smije da iz njih izvlači krive zaključke. Mnogome od šumara nastavnika lično bi konveniralo Sarajevo kao sjedište — naročito potpisanome. **No kod prosuđivanja ovako velikoga i važnoga pitanja treba apstrahirati sve momente lične, lokalne i regionalne prirode te govoriti otvoreno i nezavisno.** A to smo evo i uradili.

Ugrenović

Утицај шуме на климу и метеоролошка опажања. Недавно је одржан конгрес метеоролога и практичара, боље рећи чистих метеоролога у Петроварадину, где је говорено о устројству метеоролошких установа и централизацији целокупног рада на прикупљању података, стваравању истих и њиховој публикацији.

Да ли је и у коликој мери додирнуто питање шума и њиховог утицаја на температуру и климу, о томе немам детаљне податке. Но свакако је требало саслушати и шумаре стручњаке по томе питању, па да се програм целокупног рада комплетира и у томе правцу.

Уосталом наша је Централа слабо или готово никако приступачна што се тиче научног рада, њезином су срцу блиски једино лукративни послови.

Ако и кад није било прилике, да на компетентном месту о поменутом питању проговоримо одлучих се да изнесем неке специјалне односе између шума и климе као и о утицају шума на температуру.

Између осталих чисто метеоролошких питања, била би од интереса и нека питања, чија се решења не могу ни замислити, а да се свестрано не узме у разматрање утицај шума као на пр.:

1. Који и какви су међусобни односи између метеоролошких елемената и вегетације и на која опажања треба нарочито скренути пажњу у интересу пољопривреде и шумарства;

2. У колико и на који начин могу централне метеоролошке институције и станице узети специјална опажања такве природе у свој делокруг, а да се при томе не ремети њихов одређени циљ?

Шта је све потребно, па да се са успехом могу прикупљати податци и чинити опажања у циљу решења и решавања напред постављених задатака, може се сконцентрисати у две тачке и то:

1. „За испитивање климатичких особина, које постављају и чине разлику између вегетације у масама, као што су то шуме, ливаде, испаше и т. д. с једне стране у упоређењу једне од побројаних категорија терена према другој, с друге пак стране према шумом необраслом земљишту, потребно је постројење паралелних станица, као што је то већ у другим државама учињено.

За шуму потребне су такве паралелне станице у циљу опажања о количинама воде, које се спуштају слевају низ стабла шумског дрвећа“.

2. „За утврђивање утицаја, многа присуства већих вегетационих маса, нарочито шумских комплекса чини на климу ближе уже и шире околине, може се препоручити постројење радијалних станица.

Такве станице обећавају у толико сигурнији успех, у колико је више положај смештај дотичног краја континенталан као што је у средњој Европи нарочито пак код нас у северним и источним крајевима.

Постројењем нових, а нарочито радијалних станица, створиће се могућност опажања од врло великог значаја, а то су опажања о температури и влази непосредно изнад круна дрвећа“.

Сматрајући под климом удружено деловање притиска ваздуха, температуре, кретања ваздушних маса и атмосферског таласа, долази се до констатације, да је клима једног по територији већег дела земље нешто, што је географски условљено — условљено положајем смештајем на земаљској кугли с једне стране, а с друге стране зависи од специјалних месних прилика и односа.

Према томе месна клима није ништа друго него повремено скретање од општих закона географске климе. Има места, која су ради свога специјалног положаја и околине с времена на време уочљива у променама до извесног степена.

Поставља се питање: „Какав утицај чини шума на климу?“ — и да ли је на то питање дат одговор у два тезама, од којих једна гласи: „Присуство шуме чини климу влажном или влажнијом“, а друга каже: „шума делује на месно изједначавање температуре и ублажава нагле скокове“.

Лоше би сведочанство било за свакога шумара-стручњака, када не би био у могућности да да директни одговор на изолуирана питања о утицају шуме на пр: на испаравање, кретање ваздушних маса, на вазу покретних терена, спречавање спуштања лавина и т. д. али у овоме случају ради се о дедукцији, па да се даде потребни одговор на постављено питање: какав утицај чини шума на климу.

У првом реду треба имати у виду географску климу.

Мислим, да никоме не ће на ум пасти, па да тврди, да шума — без обзира да ли је велика или мала, добра или слабог стања, може бити од некаквог битног утицаја на прилике и стање на свету што се тиче метеоролошких појава и односа, који налазе свој зачетак и извор у ненадмашним силама и обухватају читаве територије — дакле, које превазилазе у распрострањању комплексе једне земље.

Читамо на пр. да је једног дана у Шведској ради снега обустављен жељезнички саобраћај; другог и трећег дана посматрана је иста појава код нас; четвртог дана појављују се снежне вејавице на Црном Мору и тако су се спустиле огромне снежне масе по свим крајевима Европе у размаку од осам дана. Ако се те појаве узму у обзир и разматрање, доћиће се без тешкоће до закључка, да за те елементарне појаве не може доћи у обзир утицај шуме, пошто те појаве обухватају и сувише простране

и раздалеке територије. Из свега изнетог види се, да је у питању локална клима т. ј. у колико је шума у могућности да локалне метеоролошке бројеве модификује.

Ако се напред постављена питања уоквире у један нешто специјалнији формат, онда би могла прва теза: „да ли шума чини месну климу влажном или влажнијом?“ попримити следећу форму: „може ли присуство шуме увећати количину локалног атмосферског талога или не?“, а другу бих тезу: шума делује на месно изједначење температуре и ублажава нагле скокове“ преиначио па рекао: „је ли шума у могућности да промене у температури — које у шумом необраслим крајевима прелазе из једног екстрема у други — уочљиво ублажи или није?“

На овоме месту, а у вези напред изнетог треба признати, да за сада у првом реду недостају потребна објашњења, те би према томе било смело решавати питања овакве природе може бити преласивањем на каквом конгресу.

Била би тугаљива појава, када би дозволили да нас други људи укоре, што смо се дали завести и створили варљив или бар неоснован закључак.

Треба имати пред очима само две појаве новијег времена, које ће и које су већ унеле више светла у ове ствари. Прво је метеоролошка централа.

Прикупљавају се и сврставају дневна метеоролошка опажања из целе Европе. Резултати тих опажања јављају се телеграфским путем из свих земаља, па се графички среде и прикажу на карти и одмах се достављају оној господи, који се за те ствари интересују тако, да данас најудаљенији, готово забачени крајеви наше државе могу знати, какво је време било јуче и прекјуче у Европи.

Ако читамо такву карту опазићемо, да је минимум ваздушног притиска био данас код Лондона, сутра у близини Одесе, трећег дана у центруму Европе, кратко речено, притисак се мења или путује преко пространих територија и то у стварно кратком временском интервалу.

Свака измена у притиску ваздуха последица је кретања ваздушних маса, а противно струјање за изједначење следоваће свој смер онда, када се измени густоћа ваздушних наслага. Локално могу та кретања ваздушних маса модификовати или зауставити само висока брда и планине. Публикација таквих опажања свакако је један рад, који много доприноси решењу и објашњењу постављених питања.

x

Узимајући у оцену и разматрање све што је напред речено, долази се до уверења, да временске промене и прилике не зависе само и једино од пошумљености једног краја, него од извесних природних закона и то од општег кретања ваздушних маса — екваторијално и поларно кретање — од географског положаја и смештаја дотичне земље — да ли се налази у средини континента или је ближе мору; и да према томе угодни-лепо време или невреме не може шума створити или боље речено: „шуме и степен пошумљености не ствара географску климу“.

Свако, па и најједноставније метеоролошко опажање на различним местима потврдиће предњу чињеницу.

Тако смо дошли до констатације, да шума не ствара време, али то још увек не значи да присуство шуме нема никаквог утицаја на поједине факторе климе.

Постојање предње чињенице не може се а priori заобићи из простог разлога, што ћемо може бити, у времену када се за то прибаве податци и докази, имати врло мало шуме.

Што се тиче локалног утицаја шуме на разне климатске факторе, изван сваке је сумње, да шума делује у својој непосредној околини, до неке извесне удаљености, коју ми за сад не можемо тачно цифрама утврдити — на промене у температури, као и на количину и интензитет атмосферских талога и ако се са многих страна тај утицај ставља под знак питања.

Повољно деловање шуме на увећање атмосферског талога ја замишљам овако: Ако, примера ради, на једној великој и пространој равници (низини), постоји већи шумски комплекс, појављује се питање, да ли ће у случају, ако са дотичне равнице продре у шуму струја топлог и (сухов) сухог ваздуха, тај ваздух напустити на супротној страни исто тако сух и топао, као што је ушао у шуму. Истина, ми за то немамо доказа, који би базирали на цифрама, него их треба прибавити на основи опажања.

Но на основи извесних теоријских принципа, доказа и разматрања може се створити закључак, да та маса ваздуха напуштајући шуму ни у ком случају не може бити онако суха и топла као пре уласка у шуму.

Разлози су следећи:

Како је познато шума има ту осебину, да у њој самој, када настану врућине и топлије време, влада нижа температура у ваздуху него ли на отвореном пољу. То је у осталом доказано и цифрама.

Опажања, учињена у томе циљу, на разним шумским метеоролошким станицама тако су подударна, да им је тешко приписати какву сумњу. Постоји нека извесна термијска диференција између шуме и отвореног поља. Исто се тако опажа нека извесна диференција између шуме и отвореног поља што се тиче система влаге атмосферског ваздуха. У шуми је ваздух стално релативно влажнији и о томе, према учињеним опажањима, не може бити никакве сумње. Потребно је само узети у оцену, да шума задржава дуже времена влагу у земљи, да у шуми као таковој постоји влага, да шума успорава испаравање и да из тих разлога стање влаге у шумском ваздуху мора бити јачег степена него ли на отвореном пољу.

Па ако је с једне стране температура ваздуха у шуми нижа, а с друге стране количина влаге у атмосферском ваздуху релативно већа него ли на обезшумљеном простору, онда је немогуће замислити, да ће топла и суха ваздушна маса, чим на своме путу проструји кроз шумом обрасли терен, напустити шуму са истим осебинама. Те ће се ваздушне масе охладити и постати релативно влажније, пошто су се на путу кроз шуму, сусреле са хладнијим ваздушним масама и присвојиле извесни део водене паре. Тај се закључак, по томе мишљењу може створити на основи теоријских принципа.

Истина, за то не постоје неопоривни докази у бројевима, који би дали несумњив ослонац, али то ће временом — са пуно уверења — утврдити наше метеоролошке станице.

Ако је то позитиван случај и све тачно, да ваздух напуштајући шуму постаје хладнији и влажнији, онда је оправдана и могућност, ако се ваздушне масе у таквом стању сусретну на своме путу са исто тако хладним и влажним предметом, да се охладе испод степена zasiћености, па ослободивши се једног дела водене паре, дају повод за стварање локалног воденог талога.

Како се види, у овом разматрању стално се и намерно подвлачи реч „локални и локално“, пошто ја шуму не сматрам ствараоцем кише, него само тврдим, да присуство шуме може повољно деловати на појаву атмосферских талога.

Поред свега тога немогуће је замислити — што се тиче количине и појаве локалног атмосферског талога, да је присуство шуме без икаквога утицаја, нарочито, ако се још један моменат има у виду.

Свакоме је преко љета могуће, кад настану топли дани а киша пада са мањим прекидама, да примети да се један део воде, који се задржао на крунама дрвећа, у врло кратком времену испари. Тада се из шуме подигну масе водене паре, чија је последица стварање магле и облака — за ту се појаву у обичном животу каже: „пуши се шума“.

Према томе не може се замислити, да водена пара — која се из шуме диже — пренешена ваздушном струјом у обезшумљено подручје, не ће атмосферски ваздух на голем простору учинити релативно влажнијим и да ће у вези тога на тим про-

сторима уследити локално падање атмосферског талога. И у овоме случају подвлачим нарочито реч „локално“.

Надам се, да нико не ће ни за моменат створити неоправдан закључак, па помислити, да ја шуму сматрам за општег носиоца кише, и да шуми хоћу да припишем некакве одлике и могућности, које она не може испунити — не; таква су тврђења решењу постављених задатака нанела више штете него користи т. ј. много се приписивало и од шуме захтевало, али је дозвољен и оправдан следећи закључак:

„Из до сад рассмотрених и уочених појединих утицаја шуме на метеорску воду и кретање ваздушних маса, може се извести закључак о општем утицају шуме на локалну климу. То нека буде предмет будућих научних истраживања, која ће постојећа али непотпуна опажања као и постојеће опречности расчистити и попунити“.

Ово питање покренуо да нам се не каже: »Roma deliberante Saguntum periiit« — да смо тако расправљали, док шуме није нестало.

Инж. Лазар Петровић, Дир. Дирекције Шума у пензији.

ШУМАРСКА ПРИВРЕДА

Шумарство на првој привредној изложби у Скопљу. Како је познато, на дан 24. маја о. г. отворена је била у Скопљу привредна изложба, која је трајала до 10. јуна.

Између других лица и установа примила је у њој учешће и Дирекција Шума у Скопљу.

Јужна Србија, на коју је са свих страна сад скренуто више пажње, до сада је била доста слабо упозната, а нарочито односно свих ових делова, који се налазе ван железничких путева и вароши, преко којих обично пролазе свет. Нарочито њена шумарска привреда остати ће још дуго времена terra incognita. Због тога треба признати да је било сасвим благовремено учешће у изложби Дирекције Шума.

Највећи интерес од стране грађанства, у правцу Шумарства, изазива без сумње питање о пошумљавању и расадника.

У овом правцу Дирекција Шума представила је на изложби шумски расадник у Скопљу једним делићем, са одгајаним буквама и фотографије неких шумских расадника у Јужној Србији, који приказују рад шумара на пошумљавању голети и крша у Јужној Србији. Рад у томе правцу добија све више значаја у последње време јер Јужна Србија, поред Херцеговине, Далмације и Црне Горе, долази у ред покрајина, у којој се простиру највеће голети. Резултати тога рада још се не виде, али ће се они запазити убрзо.

У Јужној Србији постоји данас 20 државних шумских расадника, површином 10,38 хект., чији капацитет производње шумских садница достиже цифру од неколико милијона годишње. У односу на стање од пре две и три године производња садница се утростручила.

Саднице се издају народу бесплатно. Интересовање, на које се код народа наилази у томе правцу, све је веће. У прошлој години издано је бесплатно народу преко 200.000 садница.

Сваке године скоро све Шумске Управе одгајају шумске саднице, којих од почетка гајења у 1924. год. до данас (крај 1927. год.) произведено је било више од 10 милијона комада. Сва ова количина шумских биљака за четири године била је пресађена на терен и раздато за пресађивање народу.

Дирекција Шума у Скопљу, са подручним јој шумским Управама води рачуна о пошумљавању великог простора кршева и голети у Јужној Србији (којега има од прилике око 350.000 хект.) и сваке године неку количину овога простора вештачки зашумљава. Али овај посао, због врло рђавих климатских услова, веома је тешке

природе и не треба се чудити што је за четири године засађена само следећа површина у хектарима: трошком државе — 173,64 хектара, приватном иницијативом, са потпором државе — 92,33 хект. и природним начином (путем забране од понаше стоком) — 1,575 хект. Од засађених трошком државе садница остало је живих свега 42,30 хект. (24,37%). И то још не треба сматрати као рђав резултат, јер се питање вештачког пошумљавања налази још у фази проучавања. Овдашња клима одликује шуме, што у лету (јуну, јулу, августу, а често и септембру) има врло високу температуру, а врло мало талога и услед тога у овој периоди ближе највише пате од жеге, па и од ветрова, који обично дувају за време ове периоде.

Просечна годишња температура ваздуха овде је око 13° Ц., а годишња количина талога у Скопској котлини, по подацима које даје метеоролошка станица, света: у 1925. год. — 344,2 мм, у 1926. год. — 334,3 мм и у 1927. год. — 496,2 мм.

Пошумљавање је било представљено на изложби једним дијаграмом, који је дао тачну слику овога рада за време од ослобођења па до данас. Исто и сви метеоролошки подаци били су приказани засебним дијаграмом.

Дирекција Шума у Скопљу води борбу са неповољним овдашњим приликама. Пошумљавање се изводи на темељу проучавања услова и научних опита, да би се што више у овим питањима успело. Двогодишњи опити већ су почели да дају и неке позитивне резултате; на пр. засађивање у дубоким шанчевима показало се као најбоља начин,* јер је најмања количина засађених биљака утицала. Зато је он и препоручљив у овом крају. Исто и у смислу прилагођивања и издржљивости према свим неповољним факторима овог краја. Врсте засађеног дрвета налазе се између себе у следећем реду: најбоље успева најасен, даље јасен, гледичија, багрени и на крају крајева — црни и бели бор.

Кутурне опите Дирекција Шума продужава и даље и у овом правцу па садашњој првој изложби у Јужној Србији даје следеће дијаграме и зидне хербарије:

1. план пошумљавања у околини Скопља у 1926., 1927. и 1928. год.
2. стање пошумљавања (дијаграма) на дан 1. јуна и 1. септембра 1927. год.,
3. хербарије засађених биљака на дан 1. августа 1927. год.,
4. исто на дан 10. априла 1927. год.,
5. исто на дан 20. априла 1927. год.,
6. исто на дан 15. јуна 1927. год.,
7. хербарије са једногодишњ. прирастом различитих врста дрвећа на пошумљавању у 1927. год.,
8. дијаграми једногодишњег прираста у висину дрвећа на пошумљавању у околини гр. Скопља у 1927. год.

Простирање државних шума на територији Јужне Србије изложено је било једном картом и дијаграмом, из којих се види, да целокупна површина држ. шума износи око 925.000 хект., које по врсти дрвећа дају: храста — 10,3 %; букве — 20,5%; мешовитих лишћара — 26,4%; мешовитих лишћара и четинара — 37,5%; јелове смрчеве шуме — 4,0% и борових шума — 1,3%, а по врсти узгоја: високих шума — 34,3%, а ниских — 65,7%.

Међу мешовитим лишћарима и четинарима налази се велики број различитих врста, од којих су биле израђене три зидне таблице са мустрима различитих врста дрвећа у природном стању и у обрађеном и лакованом стању. Код сваке мустре приложене су биле и хербарије сваке врсте. Од изложених врста била је и једна јужна ретка врста — *Juniperus excelsa*.

У Јужној Србији велики простор заузимају планински пасишци — сувати. Они исхрађују свакога лета више од 200.000 глава оваца (у 1927. год. — 230.000 глава) и дају држави стални приход који достиже 2.000.000 динара годишње. Онај

* В. Шацки: Пошумљавање Јужне Србије. „Шум. Лист“ бр. 7.—8. 1927. год.

приход ће се знатно увећати са рационалним искоришћењем сувата и њиховом мелiorацијом, чиме ће и сточарство Јужне Србије као важна привредна грана овога краја много добити.

Изложена је још и анализа стабла стогодишњег бора малике (*Pinus peuce*) из реона Шумске Управе Берање, из шуме код Рожаја. Из пресека стабала, узетих на одређеним местима, репродуковао је ток живота једног стабла од младе букве па све до 100-годишњег његовог живота, када је био оборен; очитују се разни фактори, који су у разио доба кочили или поспешавали његов развитак. Пример постаје интересантнијим још и тиме, што је малика заступник једне старије већ ишчезле флоре, специјалитет балканског полуострва, где заузима горњу ивицу шумске вегетације и допире у регион сувата. Лено, жуто маликово дрво одликује се скоро безграничном трајношћу, те се у планинским крајевима нашег југа сматра незаменљивим за прављење судова, нарочито за млечне производе. Нерационалним искоришћивањем малике већ сада прети опасност по опстанак, но њене одличне особине заслужују највећу пажњу и заштиту. Овај изложак израдио је г. шумар. инжењер Ханс Ем.

Још једна занимљива ствар је била на изложби, и то: аероплански снимци шума на планинском масиву Нице. Снимци су тако читки, да је могуће распознавати шуму према врети узгоја.

Сем Дирекције Шума у Шумарском Одељењу Изложбе узело је учешћа још само једно приватно лице из Поречја, које је изложило производе од смоларења, и то: смолу, колофониј и терпентин.

Ниж. **Валентин Шацки**, Скопље

LITERATURA

»Le Karst Yougoslave« (Krš Jugoslavije). Pod tim naslovom izlazi ovih dana iz štampe monografija o našem Kršu koju je uredio Aleksandar Ugrenović, profesor univerziteta u Zagrebu i podpredsjednik lige »Silva Mediterranea« u Parizu. Knjiga je izdana o trošku Ministarstva Šuma i Rudnika, a u cilju da bi se pitanje našega Krša što dostojnije reprezentovalo pred pomenutom internacionalnom šumarskom organizacijom, koja će svoj naredni sastanak održati godine 1929. u Splitu.

Knjiga sadrži četiri karte i devedeset slika, a obuhvata 200 stranica u formatu Šumarskoga Lista. Pisana je na francuskom jeziku.

Sadržaj joj je ovaj:

Introduction, par Miodrag A. Stamenković. — Avant-propos, par Aleksandar Ugrenović. — Géologie du Karst, par Ferdo Koch. — Éléments climatiques du Karst et leur relation au repeuplement, par Josip Balen. — Flore et végétation du Karst, par Stjepan Horvatić. — Faune des insectes nuisibles du Karst, par August Langhoffer. — Forêt du Karst boisé, par Žarko Miletić. — Technique du repeuplement, par Josip Balen. — Correction des torrents karstiques, par Levin Haueise. — Karst au point de vue de la politique et de la législation forestière, par Aleksandar Ugrenović. — Forêts Dalmates, leur épanouissement, leur déclin et leur restauration, par Kajo Grubić. — Historique du reboisement du Karst au littoral Croate, par Alfonso Kauders. — Histoire du reboisement du Karst en Bosnie et Herzégovine, par Ferdinand Holl. — Littérature sur le Karst, par Andrija Petračić.

„Босански Шумар“. Број 6. и 7. 1928. — П. Дукић: „Од Јадрана до Кајмакчалана“. — Из уредништва. — Друштвене вијести. — Дописи.

„Весник Удружења шумарских подчиновника Краљ. СХС“. Број 6. Јуни 1928. — Позив на главну скупштину. — Поврат аутономије имовним општинама. — Представка на г. Министра Ш. и Р. — Орешчанин: „Препород Удружења“. — М. О.: „По-

седице чл. 133. ш. 3.". — А. Погачник: „Донес из Словеније“. — Р. Матанић: „О неисплаћеним додацима и плаћање шум. штета по лугарском особљу“. — М. Приић: „Подељивање бескаматних зајмова“. — В. Зец: „Вијести“. — Татомировић: „Куп куће у љечилишту“.

„Весник Удружења шумарских подчиновника Краљ. СХС“. Број 7. Јули 1928. — Дивјак: „Не претјерујмо у борби мале и велике шум. индустрије“. — Управа: „Сједница управног одбора у Бјеловару“. — „Сазив главне скупштине“. — Приић: „Реч две о купу „Дома“ у љечилишту“. — Ицојтић: „Припомоћ за удову Савић“. — Милошевић: „О купу Дома у купалишту, воља и способност“. — Јошић: „О поновној аутономији имовних опћина те о подржављењу пасивних имовних опћина“. — Рубчић: „Режијски радови“. — Лакота: „О пододборима у Словенији“. — Управа: „Важна наредба за шум. званичнике“. — Друштвене вијести. — Закључни рачун за год. 1927.

„Весник Удружења шумарских подчиновника Краљ. СХС“. Број 8. Аугуст 1928. — Сазив главне скупштине. — Записник седнице од 8. јула 1928. — Нацрт прорачуна за год. 1929. те образложење истога. — Решење Министарства Шума и Рудника гледе осуетва за главну скупштину. — Упозорење лугарског особља имовних опћина за посјет скупштине. — Решење Министарства Шума и Рудника гледе поврата аутономије имов. опћинама. — Плаћање шум. штета по лугарском особљу. — Ђ. Нађ: „Нешто о дисциплини“. — Докмановић: „Догађаји код неких имовних опћина“. — Милошевић: „Воља и способност“. — Вијести.

„Stolarske Novine“ br. 6. — јуни 1928. — О konstrukciji i obliku kućnih vratiju i kapija. — Šta ometa razvitak stolarstva. — Blagovaona. — Diečji kreveti. — Arti. — Kućna vrata. — Praktične upute o močenju (pajcovanju) drveta. — Stručno crtanje. — Naši furniri. — O namještaju za spavaće sobe. — O kupovanju mašina. — Moderni dućanski portal. — Još nešto malo o politiranju. — Sobna vrata.

„Stolarske Novine“ br. 7. — 1928. јули 1928. — Projekt zakona o zanatima. — Uredjivanje stanova. — Biblioteka. — Stolar i trgovac. — Vrtни namještaj. — Nešto o imitacijama intarzija. — O kalkulaciji. — O kupovanju mašina. — Okivanje gradevina. — Stolar kao proizvadač i trgovac. — Arti. — Crtanje prozornih krila. — Dvostruki 6-krilni prozor.

„Гласник Министарства Пољопривреде и Вода“. Број 21. Јануар-март 1928. — Пл. Бошњак: „Једно неготињско вино од багрине, 1927.“. — Др. С. Станковић: „Хидро-биолошки Заводи у Италији“. — Пв. М. Варга: „Осврт на наш земљорадничко-заједнички покрет на основи најновијих статистичких података“. — А. Чајанов: „Социјална агрономија, њене основне мисли и методи рада“. — Љ. Степановић: „Поглед на воћарство у Чехословачкој“. — Шп. Пејановић: „Сорте смокава у околини Подгорице“. — А. Газари: „Бухачево стручје као сточна крма“. — Бор. П. Костић: „Потреба, важност и организација рада на оплемењивању пољопривредних биљака у пољопривредном реону војвођанском“. — Др. С. М. Милојевић: „Мелиорације Поповог Поља“.

„Priroda“ br. 5. — 1928. — Jovan Hadži: „Podzemni svijet kao životinjsko stanište“. — Fran Šuklje: „Jezera“.

„Priroda“ br. 6. — 1928. — Dr Josip Goldberg: „Kalijeva stanica“. — Milan Kaman: „Nešto o zoofiliji u anofela“. — Tonko Šoljan: „Riba našeg mora, koja izlazi na kopno“. — Simeun Grozdanić: „Sa jedne biološke ekskurzije po Sremu“.

„Lesnická Práce“ — Číslo 5.-6. — 1928. — Prof. Ing. V. Kaisler: „Hrazení bystřin v Republice Československé (Uřádvanje bujica u Čehoslovačkoj republici). — Ing. Jos. Czimra: „O udržovaní lesov Slovenska (O zaštiti slovačkih šuma). — Prof. Ing. Jos. Konšel: „Popis porostů v lesnickém výzkumnictví (Prikazivanje sastojina kod šumarskih istraživanja). — Jos. Sekanina: „Sypavka houbová na borovici (Gljive-

namjetnice na boru). — Ing. M. Sajevič: »Novodobé úkoly lesní ochrany v Čornohoře na Podk. Rusi« (Najnoviji problem zaštite šuma Čornohoře u Podkarpatskoj Rusiji). — Jar. Růžička: »Odras slunečních tepelných paprsků a les« (Refleks sunčanih toplinskih zraka i šuma).

»**Lesnická Práce**«. Číslo 7-8. — 1928. — Jan Frič: »Porostní profily« (Sastojinski profili). — Ant. Freudl: »Příspěvek k řešení otázky pomalého usychání jedlí v lesích jihočeských. Dreyfusia Nüsslini a piceae první a pravou příčinou usychání?« (Doprinos ka riješavanju pitanja polaganog sušenja smreka u šumama Južne Češke. Dreyfusia Nüsslini i smreka — prvi i vjerovatni uzrok sušenja). — Jar. Ružička: »Poznatky o sypavce sosnovce sosnové, získané do června 1928.« (Poznate činjenice o nametnicima bora, dobivene do juna 1928.) — Ing. Al. Nechleba: Vybrané kapitoly z lesní statistiky« (Izabrana poglavlja iz šumarske statistike). — Ing. Al. Valenta: »Normalisace názvu« (Specijalna šumarska terminologija).

»**Sylvan**« No. 2. — 1928. — Tadeusz Włoczewski: »Zmiany odczynu gleb leśnych w okresie rocznym« (Promjene reakcije šumskog tla u toku godine). — Walery Swederski: »Wyniki oceny nasion drzew leśnych za rok 1926/1927.« — Dr. Witold Kulesza: »Doświadczenia z dziedziny proveniencji nasion sosny pospolitej (Pinus silvestris L.) w Eglisau i Samaden w Szwajcarii« (Istraživanja na sjemenkama poljskog bora (Pinus silvestris L.) sa obzirom na provenijenciju u Eglisau i Samaden-u u Švajcarskoj). — Inž. Kazimierz Suchecki: »Teorja przedplonów leśnych« (Teorija prethodnih užitaka). — Inž. Kazimierz Pragłowski: »Z praktyki zalesień debowych« (Iz prakse pošumljavanja hrastom). — Inž. Stanisław Staszkievicz: »Krzyżodźób jako szkodnik w młodnikach jodłowo-świerkowych« (Krstokljun kao štetočinja u mladim kulturama jele i smreke).

»**Revue des Eaux et Forêts**« No. 5 — Mai 1928 — »L'effort forestier. — Reboisement de pépinières en Corrèze«, par Boursal (4 photos) — (Pošumljavanje sadnicama u Corrèze-u). — »Note relative à l'influence de l'acidité du sol sur les semis«, par Oudin (Upliv aciditeta tla na klijavost). — »Le rôle social de l'officier des Eaux et Forêts«, par Granger (Socijalna uloga francuskih šumarskih stručnjaka). — »La renaissance forestière en Espagne«, par Hickel (Preporod šumarstva u Španjolskoj). — »Les forêts de Tchécoslovaquie«, par Massias (Šume Čehoslovačke).

»**Revue des Eaux et Forêts**« No 6 — Juin 1928 — »La fixation et le reboisement des Dunes de Bizerte«, par Lavauden (Vezivanje i pošumljavanje dina Bizerte). — »Pour la méthode de 1883«, modifiée par de Coincy (Metoda iz god. 1883.). — Une excursion dans le Luberon«, par Chaudey (Izlet u Luberon). — »Les forêts de la Russie soviétique«, par Arnould (Šume sovjetske Rusije).

»**L'Alpe**« No 5 — Maggio 1928 — »Un passo decisivo della propaganda forestale« (Odlučni korak u šumarskoj propagandi). — A. Vitale: »La carta forestale del Regno« (Mapa šuma Regno). — G. Inghilleri: »Problemi forestali in Provincia di Cagliari« (Šumarski problem provincije Cagliari). — U. Brizi: »Per la protezione della flora spontanea di montagna« (O zaštiti prirodne flore gorja). — D. Mariani: »Il rimboschimento del Giego di Scarperia« (O pošumljavanju Giego di Scarperia). — Alpinus: »La mostra della Montagna Veneta in guerra ed in pace« (Izložba u Montagna Veneta za vrijeme rata i danas). — D. Ferrari: »Luci nelle ombre«.

»**L'Alpe**« No 6 — Giugno 1928. — A. Trifone: »I boschi e gli usi civici nei nuovi provvedimenti legislativi« (Šume i općine u novom zakonu). — G. Cappuccini: »Come è perchè si sistemano i bacini montani« (Kako i zašto se uređuju bujična područja u planini). — N. Ferrari: »Nuovo criterio nella statistica degli incendi nei boschi« (Novi kriterij za statistiku šumskih požareva). — G. Friedmann: »Approssimandosi l'Alpeggio« (U blizini Alpeggio). — Standard: »Il Congresso del legno a Lione« (O drvarskom kongresu u Lionu). — T. Mattei: »Salvare il monte« (Skloništa u bregovima). — A. Me-

rendi: »Per il censimento delle risorse forestali del mondo« (Nešto o šumarskoj statistici svijeta).

»L'Alpe« No 7 — Luglio 1928. — Gen. Agostini: »L'attività svolta dalla Milizia Nazionale Forestale dalla sua costituzione al 31 marzo 1928 — VI« (Reorganizacija šumarske nacionalne milicije prema konstituciji od 31. III. 1928.). — Prof. Pavari: »Aspetti del Belgio Forestale« (Stanje belgijskog šumarstva). — Ing. De Capitani: »Gli auto-veicoli a gassogeno« (Teretni automobili sa gazogenskim motorom). — G. De Maria: »Boschi cedui, pascoli e usi civici« (Sitne šume — pašnjaci i njihovo iskorišćivanje po općinama).

»L'Alpe« No 8 — Agosto 1928. — »Alessandro Martelli, Ministro dell'Economia Nazionale. — A. Pavari: »Aspetti del Belgio Forestale« (Stanje belgijskog šumarstva). — A. Liguori: »Il rimboschimento della »Duna Feniglia« presso Orbetello« (O zašumljavanju pjeskova »Duna Feniglia« kraj Orbetello). — F. Caldart: »Bosco ed agricoltura. — Problemi della Montagna Meridionale« (Šuma i poljoprivreda — problemi Južnog Gorja). — A. Panattoni: »Le sistemazioni montane nell'Appennino Pistoiese« (Uredjivanje bujica u Apeninu). — A. P.: »I benefici effetti della potatura nelle pinete domestiche« (Povoljni rezultati obrezivanja kod pinije (*Pinus pinea* L.)). — Standard: »La conferenza forestale di Zurigo« (Šumarska skupština u Zürich-u).

Ing. Anton Šivic: »Gozdarstvo v ljubljanski oblasti leta 1926. in 1927.« Ljubljana 1928. Pisac je ove knjige — šumarski referent ljubljanske oblasti — poznat našim čitaocima i kao marljiv stručni radenik i kao ugledni član našeg Udruženja i kao odličan saradnik Šumarskoga Lista i drugih stručnih časopisa. Godine 1921. u »Jugosl. Šumi« objelodanjeni su njegovi prvi statistički podaci o šumarstvu Slovenije. God. 1923. izašlo je pod redakcijom g. Šivica »Gozdarstvo Slovenije«, a god. 1925. u »Šumarskom Listu« štampano je »Gozdarstvo Slovenije leta 1923.«. Vidi se, da gosp. Šivic nije napustio svoj rad, te stalno prati i proučava razvoj šumarstva i šumarskih prilika u Sloveniji. Sticajem prilika novo je njegovo djelo ograničeno na područje ljubljanske oblasti, dok za mariborsku oblast zasada ostajemo bez podataka. Ali to ima i svojih dobrih strana — autor je mogao opširnije i detaljnije obraditi odabrani temat.

Svojim oblikom knjiga sjeća na autorovo »Gozdarstvo« iz god. 1923. Nu gradivo knjige sastavljeno je drugačije. Dok je prva bila u neku ruku »Spomenica« sa prikazom svih šumarskih a i općih prilika Slovenije, dotle se »Gozdarstvo« iz god. 1928. ograničilo na prikaz samog šumarstva. Težište je knjige ostalo u statističkim podacima, kojih ima veoma mnogo. Ovi su prokontrolirani prema današnjem zbiljnom stanju i sredi u pregledne tabele, te ih danas možemo primiti za vjerodostojne.

Kratki je sadržaj knjige: Površina (cijelokupna, produktivna, šumska), vlasništvo, tlo (apsolutno, relativno) nadmorska visina, šume zaštitne i zabranbene. Dalje prikazane su uzgojne prilike kao što: vrsti drveća, starost, prirast, pošumljavanje, rasadnici, služnosti, krčenje i t. d., te prilike iskorišćavanja šuma sa osvrtom na šumsku industriju i trgovinu. Šumarski dio završava pisac prikazom čuvanja i uprave šuma.

Sa pravom posebnu pažnju posvećuje autor lovu, kao jednoj veoma važnoj grani šumarske privrede. Iz donešenih podataka vidi se, da je lov za prošle godine doprineo vlasnicima slovenskih šuma znatnu dobit, te nije ni čudo, da slovenački napredni šumovlasnici i šumari toliko se brinu za lov i lovstvo.

Za ovu knjigu ne treba posebnih preporuka. Već je samo ime autorovo dostatna preporuka, da ju svaki šumar, koji se interesira za šumarske prilike u svojoj otadžbini, pročita.

Naručuje se kod autora (Ljubljana, Obl. šumar. referent). Cijena 30 Din. bez poštarine.

I. P. I.

Ing. dr. Fran Podbrežnik: *«Les corps humiques dans les charbons et lignites»*. Bordeaux 1928. Rasprava o huminskim tvarima ugljena i lignita. To su dvije kiseline (huminska i himatomelanska), koje je on pronašao kod destilacije ugljena i lignita kod niskih temperatura. Za ove kiseline pisac navodi i njihova fizička, kemijska i tehnološka svojstva. G. Podbrežnik još jedno upozoruje na vrijednost kemijskih sastavnih dijelova ugljena i lignita, te zagovara potrebu racionalnijeg iskorišćivanja ugljena i lignita pomoću destilacije i produciranja koksa. Uostalom gledište autora upoznali smo iz njegovog djela *«Problem vještačke nafte»*, o kojem smo kratko referisali ove godine u januarskom broju *«Šumarskoga Lista»*.

Ing. dr. Fran Podbrežnik: *«Etude des colorations de la membrane lignifiée et de la lignine isolée»*. Bordeaux 1928. Rasprava o bojadisanju ligninskih membrana i izoliranog lignina. Proučavanjem kemizma lignina te postojećih metoda i načina bojadisanja ligninskih tvari autor dolazi do uvjerenja da dosada pronađene metode bojadisanja ne odgovaraju potrebama nauke i prakse. Zato predlaže novi način bojadisanja pomoću kombinacije $KClO_3 + HCl$ uz oprezno grijanje. Istraživanja i pokusi za ovaj način bojadisanja (na borovini) provedeni su po autoru u *«Institut du Pin»* u Bordeauxu.

Mihovil Gračanin: *«Orthophosphorsäure als Stimulator der Keimungsenergie und Aktivator der Keimfähigkeit der Samen»* — Berlin 1928. — U nakladi *«Biochemische Zeitschrift»* izašla je ova edicija, u kojoj autor — nastavnik pedologije zagrebačkog gospodarsko-šumarskog fakulteta — prikazuje rezultat njegova rada u Tloznanstvenom Zavodu na proučavanju upliva ortofosfornih kiselina na klijavost sjemena. Istraživački je rad proveden na poljoprivrednom sjemenu, zato je on za šumare od interesa samo sa biološke strane.

Jan Frič: *«Lesní pozemková reforma»*. Praha 1927. U *Šumarskom Listu* za god. 1927. str. 152. referisali smo o opširnoj raspravi piščevoj *«Neke pretpostavke za reformu šumskog gospodarstva»*. Sada smo primili novo djelo uvaženog autora *«Reforma šumskog posjeda»*. Gospodin je Frič i ovdje zagovara potrebu reforme te diobu velikih posjeda. No priznaje mnoge mane i sitnih posjeda zato preporuča podizanje gospodarstva u njima putem stapanja ih u srednje-velike posjede. Od interesa su podaci o današnjem stanju diobe čehoslovačkih šuma prema veličini posjeda. Sitni posjed (do 10 ha) zauzima danas 383.072 ha, mali posjed od 10—250 ha ima 290.037 ha, mali (250—500 ha) — 74.660, srednji (500—1000 ha) — 108.449 ha i veliki (preko 1000 ha) — 1.512.570 ha. Pisac zastupa mišljenje da reforma šumskog posjeda mora da ide za stvaranjem srednjeg šumskog posjeda.

Władysław Jedliński: *«O naturalnym zasięgu świerka w środkowej Polsce i jego znaczeniu gospodarczym»* Lwow 1928. To je separat iz *«Sylwana»*. Pisac — profesor varšavske visoke poljoprivredno-šumarske škole — raspravlja o naturalnom pomlađenju smrekovih šuma u srednjoj Poljskoj. Brošira štampana na 33 stranice te popraćena njemačkim rezimeom.

Władysław Jedliński: *«Asociacje roślinne, typy drzewostanów i granice zasięgów, jako przyrodnicze podstawy do urządzania lasu»* Warszawa 1928. U nakladi Udruženja poljskih šumara izašlo je ovo djelo pisca, u kome on raspravlja o biljnim asociacijama, tipovima sastojina te granicama rasprostranjenja tih tipova kao znanstvenoj podlozi za uređenje šuma. Ova je solidna rasprava vrijedna da se njom naši specijalisti pobliže pozabave.

Władysław Jedliński: *«Nowoczesne idee w dziedzinie urządzania lasu i jego gospodarstwa»* Warszawa 1928. Opsežno djelo o novim idejama na području uređivanja šuma. Tekst popraćen rezimejem na njemačkom jeziku. Edicija je opširna i solidna, zato nju preporučujemo pažnji naših specijalista.

DRUŠTVENE VIJESTI

Ovogodišnji zbor našega Udruženja održati će se, prema zaključku Upravnoga odbora, donešenoga na sjednici od 15. maja o. g. točka VI. u **Zagrebu početkom mjeseca oktobra o. g.** (sedmoga i osmoga oktobra). Detaljni raspored bit će donešen pravovremeno.

Pravilnici za društvene rasadnike. Kako je već poznato iz objava o sjednicama Glavne uprave odnosno Podružine J. Š. U. u Ljubljani bio je odobren »Specijalni pravilnik za upravu i opskrbu društvenog šumskog rasadnika u Slivnici kod Maribora«. U vezi s odobrenjem tog specijalnog pravilnika bilo je od potrebe promijeniti odnosno prilagoditi i Opšti pravilnik fonda za društvene rasadnike, koji je u dosadanjem svom ustroju bio razglašen u »Šumarskom Listu« u 1923. god. na strani 57.—59. budući, da nije se više slagao sa specijalnim ali i inače više odgovarao potrebama.

Zato je i Glavna Uprava na svojoj zadnjoj sjednici odobrila obnovljeni i preustrojeni Opšti pravilnik, predložen joj od Podružine J. Š. U. u Ljubljani, koji zamenjuje i stavlja van snage prvi pomenuti opšti pravilnik.

Donosimo tekst pomenutih pravilnika:

Opšti pravilnik fonda za rasadnike.

I. Osnutak, sredstva.

Član 1. U smislu člana 2. pravila J. Š. U., a na osnovu čl. 19. poslovnika ustanovila je glavna uprava na svojoj sjednici dne 11. septembra 1922. u Beogradu »Fond za rasadnike«.

Svaka podružnica smije imati vlastiti fond ako ona upravlja kakvim rasadnikom na teritoriji svoga područja.

Član 2. U fond za rasadnike ulaze:

1. Svi prihodi od prodaje sadnica i šumskog sjemena iz vlastitih rasadnika i naprava. Načelno neka se teži za tim, da se uzdržava rasadnik iz napomenutih vlastitih prihoda.

2. Svi prihodi od slučajnih kooperacija sa sličnim privatnim ili državnim preduzećima.

3. Eventualni darovi i zavještaji šumoposjednika, šumskih trgovaca, industrijalaca te svih poduzetničkih i onih lica, koji te darove i zavještaje budu namijenili tomu fondu.

4. Eventualne subvencije i potpore, koje su izričito tome fondu namijenjene od strane države i državnih vlasti, samoupravnih tijela i ustanova, novčanih zavoda, korporacija i t. d.

5. Eventualne potpore iz glavne blagajne udruženja i to od izvanrednih prihoda na temelju zaključka glavne uprave te od redovnih ili sveukupnih prihoda po zaključku glavne skupštine udruženja.

II. Svrha fonda; uporaba sredstava.

Član 3. Sredstva fonda za rasadnike upotrebljavaće se:

1. Za podizanje i finansiranje dotičnih rasadnika.

2. Za troškove raspačavanja i posredovanja kod nabavke šumskih sadnica i šumskog sjemena.

3. Za podizanje i finansiranje ostalih ustanova i naprava, potrebnih za šumske kulture.

4. Za isplaćivanje godišnjih nagrada oko rasadnika i naprava zaposlenom šumarskom stručnom osoblju.

5. U sve druge šumsko-kulturne svrhe, u koliko to glavna uprava ili za svoje područje iz imovine svoga rasadnika od svrhe do svrhe zaključi (na pr. podjeljivanje potpora i nagrada šumovlasnicima i posjednicima goleti za uzorno pošumljavanje Krša i goleti i to bilj u novcu bilo u naravi (sadnice, sjemeni, slično).

Član 4. Sadnice, sjeme i drugi šumsko-kulturni predmeti pribavljeni sredstvima toga fonda imaju se davati u prvom redu malim i takovim šumoposjednicima, koji nisu u stanju, da sami proizvode te produkte, a među njima prije svega onima, koji su članovi J. Š. U.

Siromašnim seljačkim maloposjednicima, po gotovo ako su članovi J. Š. U., mogu se ti predmeti u iznimnim slučajevima, koje predviđa specialan pravilnik za upravu i uzdržavanje rasadnika davati i u pola cijene. Imućnijim posjednicima, državnim upravama kao i svim ostalima, računa se redovita tržna cijena.

Besplatnu ali uz naknadu troškova pakovanja, podvoža i režije može se izdavati te predmete samo uz odobrenje glavne uprave, za rasadnike podružina pako uz odobrenje poslednjih.

III. Vodstvo i uprava.

Član 5. Vodstvo i upravu fonda vrši za svoje rasadnike glavna uprava. Ima li koja podružina svoj rasadnik prelaze te funkcije na njezin odbor.

Član 6. Odbor podružina dužan je na zahtjev u svako dobi izvijestiti glavnu upravu o stanju fonda, objekata i radova kao i o svim važnijim odlukama i mjerama, koje je poduzeo.

Član 7. Pred glavnu godišnju skupštinu udruženja dužna je glavna uprava predložiti točan obračun fonda za prošlu kalendarsku godinu o svim prihodima i rashodima te izvještaj o radu, uspjehu i stanju inventara o svojim rasadnicima. Kod podružnice pako ima sve to da predlaže njezin odbor pred glavnu skupštinu podružnice same.

Član 8. Za svaki pojedini rasadnik ima se staviti na snagu poseban pravilnik, kojega pravila moraju da budu u skladu sa ovim općim pravilnikom fonda za rasadnike. Te pravilnike odobrava glavna uprava J. Š. U.

Pravilnik za upravo in oskrbovanje društvene gozdne drevesnice v Slivnici.

I. Uprava in oskrbovanje.

Društveno gozdno drevesnico v Slivnici vodi in upravlja odbor Podružnice Jugoslovenskoga Šumarskega Udruženja s predsedstvom v Ljubljani.

Drevesnice namen je, da vzgaja po možnosti tolikšno število in toliko vrst gozdnih sadik, da bo ustrezno gozdno-kulturnim potrebam članov tega Udruženja, dalje pospeševanju gozdne kulture po drugih gozdnih posestnikih, ki niso člani.

Oskrbovanje drevesnice opravlja od odbora Podružnice dogovorno postavljeni upravnik. K oskrbovanju se smejo pritegnuti tudi drugi pomožni organi v podporo v času, ko so drevesniška dela nujna.

Organi, ki so državni uradniki si morajo preskrbeti za udejstvovanje pri društveni drevesnici pristanek Generalne direkcije šuma po predpisani službeni poti.

II. Proračun.

Upravnik drevesnice sestavi vsako leto podroben proračun drevesnice za prihodnje poslovno leto, to je za dobo od 1. januarja do 31. decembra. Proračun izgotovi in predloži na izbrnem formularju¹ v dveh izvodih do 1. septembra vsakega leta predsedstvu podružnice.

V proračunu so predvideni stroški za oskrbovanje drevesnice in tudi vsi dohodki.

¹ Tiskovina »Proračun«.

Ako so za posamezne postavke potrebna pojasnila, jih je dostaviti v priklopljenem poročilu.

Podrobnemu proračunu naj se priklopi pregledna skica (na golici) o nameravani obdelavi.

Pri proračunjenih dohodkih naj se priloži poseben izkaz² za sadike (v dveh izvodih). V njem je označiti zalogo in pa število, starost in vrsto onih sadik, ki bodo sposobne za oddajanje, in pa predlagane tarifne cene.³ Ozirati se je tudi na možnost oddaje po znižanih cenah, na event. brezplačno oddajo, i t. d.

Predsedstvo stavi proračun radi odobritve na dnevni red odborove seje, na koji referirata o njem, če je treba, upravnik drevesnice in blagajnik podružnice, ki je proračun pregledal.

III. Dotacija in poraba sredstev.

Dohodki društvene drevesnice (izkupila za sadike), event. dotacije, darila, i t. d. se stekajo v poseben račun, ki se glasi: »Jugoslov. šumarsko udruženje — Podružnica Ljubljana — Gozdna drevesnica v Slivnici«.

Glavnico tega računa naloži predsedstvo podružnice plodonosno in varno.

Za tekoče dohodke drevesnice se otvori poštnoček, račun pod označbo: Jugoslov. šum. udruženje — Podružnica v Ljubljani — Gozdna drevesnica v Slivnici, pri Mari-boru. Kar pa presega v posesti upravnika znesek 10.000.— Din, sam varno in obrestonosno naloži.

Dohodki drevesnice so v prvi vrsti namenjeni v to, da se krijejo izdatki drevesnice v smislu odobrenega proračuna. Ako dohodki narastejo, da ostanejo še presežki — upošteva se večletno potrebščino za oskrbovanje društvene drevesnice — smejo se ti na podlagi sklepa odbora podružnice votirati za pospeševanje gozdne kulture, na pr. za premije za vzorna pogozdovanja, za tiskovna navodila o pogozdovanjih, i t. d., v zadnji vrsti za druge potrebščine podružnice (po sklepih odbora).

Blagajnik podružnice, ki vodi v svoji blagajniški knjigi poseben konto, da upravniku drevesnice na podlagi odobrenega proračuna dovoljeno dotacijo začetkom poslovnega leta na razpolago s tem, da vplača potrebni znesek na poštnočerkovni račun te drevesnice.⁴

Prejem dotacije je potrditi.

Ko bi se izjemoma izkazalo, da je potreba prekoračiti dotacijo, zaprosi upravnik za naknadni kredit. Treba pa je, da je poprej obvestil podružnično predsedstvo z utemeljenim predlogom, o katerem predhodno, ali vsaj naknadno razpravlja odbor.

Poraba dotacije v druge svrhe, kakor tudi izposojevanje drugam, nista dovoljena.

IV. Oddajanje gozdnih sadik.

Cenik za sadike odobrava odbor Podružnice J. Š. U.

Sadike se oddajajo:

- a) po tarifnih cenah,
- b) po polovičnih cenah,
- c) brezplačno (z zaračunanjem pakovanja, izjemoma brez zaračunanja),
- d) po zvišanih cenah za eksote in večkrat presajene sadike.

Dostava do železnice, manj ali bolj trden omot, se zaračunajo še posebej —, kako določa vsakratni cenik.

a d a) Po tarifnih cenah se sadike oddajajo običajno.

² Tiskovina »Izkaz o zalogi...«.

³ Tiskovina »Cenik«.

⁴ Tiskovina »Blagajniška knjiga«.

a d b) Po polovičnih cenah oddaja sadike revnejšim, malim gozdnim posestnikom (tudi nečlanom J. Š. U.) na predlog sreskih šumarskih referentov v okviru števila, predvidenega v proračunu in sorazmerno po pokrajinah ali važnih razlogih predsedstvo podružnice.

a d c) Brezplačno se dajejo sadike — do v proračunu predvidenega maksimalnega števila v slučaju, da so prosilci bili prizadeti po nesrečah (gozdnem požaru, žužkih, poplavah, za dečji dan i t. d.). Brezplačno oddajo odobri na predlog sreskih šumarskih referentov predsedstvo podružnice.

Upravnik drevesnice vpisuje naročnike in oddane sadike sproti v poseben izkaz. Po dokončani oddaji, — do 30. junija — pošlje izkaz predsedstvu podružnice v izvirniku.⁵

IVa. Izkupilo za oddane sadike.

Po dokončani oddaji sadik se izkupilo naloži v račun, omenjen v čl. III. Naloženo izkupilo mora soglašati z zneskom izkaza.

V. Blagajniška knjiga.⁶

Upravnik drevesnice vodi blagajniško knjigo, v kateri vpisuje dohodke in izdatke. Med dohodke vpiše izkupilo za sadike s končno, v izkazu o oddaji sadik navedeno svoto.

VI. Polaganje obračuna.

Koncem leta pošlje upravnik drevesnice predsedstvu podružnice obračun⁷ o vseh dohodkih in izdatkih.

Izdatke opremi s kronološko urejenimi dokumenti.

Priklopi nadalje izkaz, iz katerega so razvidni izdatki v glavnih predmetih.

Pri dohodkih se kratkomalo sklicuje na že oddani izkaz o oddanih sadikah; navede tudi še event. druge dohodke imenoma.

VII. Izkaz o uspehih.

Da se morejo računi strokovno in ekonomsko lažje presoditi, je priložiti obračunu kratek pregled o uspehih. Ta pregled naj vsebuje v glavnem: obseg posejane in obdelane ploskve, število v poslovnem letu presajenih sadik, stanje setve in presajanj, število oddanih sadik in podobno.

V pojasnilo dobro služi preprosta skica (na golici).

Če se pokaže utemeljena potreba, da se ustanovi kaka nova društvena drevesnica ali ta opusti ali prenese drugam, sklepa o tem obči zbor podružnice in obvesti o zaključku glavno upravo.

VIII. Inventar.

V inventar se vpisujejo nabavne cene. Inventarske zaznamke je pri novih nabavah označiti v računih o izdatkih. Inventarski izkaz je predložiti vsakih pet let.

Odpis inventarskih predmetov v slučaju upravičene izgube ali neporabnosti odobrava odbor podružnice in je vsako leto predložiti izkaz o teh izpremembah.

IX. Pregled obračuna.

Nagrade.

Obračun in vse priloge pregleda predsedstvo podružnice, ki ga predloži najkasneje do 1. maja odboru podružnice na znanje in odobritev. Pri odborovi seji poda upravnik event. potrebna pojasnila.

⁵ Tiskovina.

⁶ Glej op. 4.

⁷ Tiskovina »Obračun«.

Odbor more podeljevati na predlog upravnika ali predsedstva odškodnine in nagrade v razmerju zaposlenosti posameznih od podružnice privzetih organov. Celokupne nagrade ne smejo presegati 7% vseh bruto dohodkov dotičnega poslovnega leta po odbitku premoženjskih preostankov prejšnjih let.

(Povračila predujmovanih izdatkov in slično niso dohodki.)

★

Ta pravilnik se uveljavi, ko ga odobri glavna uprava J. Š. U. in velja kot vzorec tudi za druge drevesnice, ki bi jih podružnice J. Š. U. ustanavljale..

Š.

Odlomki iz zapisnika odborove seje Podružnice J. Š. U., ki je bila dne 31. maja 1928. v Celju. — Prisotni: Predsednik: vladni svetnik O. Detela. Podpredsednika: ing. Šivic in ing. Pahernik. Tajnik: ing. Mozetič. Blagajnik: ing. Obereigner. Odborniki: ing. Rustja, ing. Urbas, ing. Ziernfeld, šum. svetnik Lang, šum. uprav. Goederer, veleposestnik Podlesnik, gozdar Krivic.

Po običajnem pozdravu prisotnih čestita predsednik odborniku ing. Ziernfeldu k imenovanju direktorjem direkcije šuma v Ljubljani.

Kot prva točka se obravnava vprašanje ustanovitve gozdarske šole v Mariboru. Ing. Urbas čita svoj referat, ki vsebuje tudi predloge glede daljnjih korakov, ki se imajo napraviti, da se doseže zaželeni cilj. Referat se glasi tako-le:

S polnim zaupanjem je po ujedinenju pričakovalo naše kmetsko gozdno prebivalstvo, da se mu bode izpolnila že dolgo gojena želja in omogočila njegovemu naraščanju, bodočim gozdnim posestnikom, popolna in današnjim gospodarskim prilikam primerna gospodarsko-strokovna izobrazba.

V najboljši veri je naš narod po svojih zastopnikih zaupal svoje želje J. Š. U. in njegovi podružnici v Ljubljani. Stavljeno je bilo v tej zadevi o raznih prilikah na merodajne činitelje, kakor na gosp. ministra za šume in rudnike, že nebroj spomenic; znano je to g. generalnemu direktorju v ministrstvu za šume in rudnike, ki je bil osebno navzoč dne 25. 1. 1923. v Mariboru, ko je kmetska deputacija iz Dravske doline izročila glavnemu odboru J. Š. U. spomenico o gozdarski šoli v Mariboru.

Po nalogu ministrstva za šume in rudnike je veliki župan mariborske oblasti zadnja 3 leta zopet upostavljal v budžetni proračun kredit za ustanovitev te gozdarske šole. Obveščeni in informirani so bili o tem gg. narodni poslanci, kakor tudi drugi merodajni činitelji.

Povsod se je z odobravanjem sprejel ta načrt in priznalo, da ga je treba v interesu naših gospodarskih prilik tudi izvesti. Povsod je bila torej volja dobra, do izvedbe pa še ni prišlo in tudi ne more priti, dokler ni za to na razpolago potreben kredit.

Kakor zadnja leta, se tudi v budžet 1928./29. ni sprejelo od velikega župana mariborske oblasti stavljeni kredit v iznosu Din 521.640.— in gotovo je, da bode ista usoda zadela tudi vse bodoče zadevne predloge, ker odločilni faktorji naše državne uprave še niso prišli do spoznanja, da so strokovne šole najtrajnejša in največja idealna pa tudi materialna zakladnica naroda in države, iz katere črpa prvi duševno in moralnično silo za svojo gospodarsko osamosvojitev, druga pa iz tega izvirajoče državotvorne in materialne koristi.

Z ozirom na dosedanje izkušnje je poročevalec mnenja, da bode gozdarska šola v Mariboru stala šele tedaj, ko si jo bomo postavili sami in iz lastne moči, opirajoč se na podporo iz državnih sredstev.

Danes ima naš narod priliko, da potom oblastne samouprave dovede vprašanje gozdarske šole v Mariboru do izvedbe. Podružnica J. Š. U. pa je kot strokovna zastopnica gozdarskih interesov našega naroda poklicana, da ugodno rešitev te zadeve smatra za najnunejšo nalogo.

Zato predlaga:

1. Oblastnima odboroma mariborske in ljubljanske oblasti naj se predloži primeren referat o nameravani ustanovitvi gozdarske šole v Mariboru, kateremu je predložiti:

- a) načrt o ustroju in učnem sporedu te šole,
- b) načrt neobhodno potrebnih učnih prostorov, inventarja in učil,
- c) proračun potrebnega kredita za otvoritev in vzdrževanje te šole ter stroškov za morebitno adaptacijo ali zgradbo učnega poslopja.

2. Navedena oblastna odbora se naprosita, da smatrata ustanovitev nižje gozdarske šole v Mariboru za skupno in nujno gospodarsko-prosvetno zadevo Slovenije ter napravita vse korake, ki so potrebni, da se ustanovitev te strokovne šole omogoči po možnosti že jeseni ali vsaj tekom zimskega tečaja 1928./1929.

Ti koraki naj bi bili:

a) Mestna uprava mariborska se naj zaprosi, da stavi v navedene svrhe primerne učne prostore na razpolago.

b) Za ustanovitev in vzdrževanje gozdarske šole naj se določi iz sredstev obeli oblasti primeren kredit ter zaprosi ministrstvo za šume in rudnike za večji prispevek.

3. Podružnica J. Š. U. v Ljubljani naj uvede zbiralno akcijo pri gozdnih posestnikih in lesno-industrijskih podjetjih ter pri drugih raznih prilikah.

Referat se z odobravanjem sprejme, a sestavo predstavk na pristojne oblasti v smislu predlogov tega referata prevzame zopet ing. Urbas.

Ing. Ziernfeld izjavi, da naj se v prihodnjem budžetu postavi v preliminar za gozdarsko šolo ista vsota kot doslej.

Zadeva se je vsestransko pretresala glede predstavk na oblastne odbore, glede akcije za nabiranje prispevkov, glede učnega programa in glede materiala, ki bi se prevzel po za leto 1929. projektirani gozdarski razstavi.

Na to se preide v razpravo zadeve o pobiranju donosa za pogozdovanje in o potnih pavšalih.

Predsednik čita točko za točko iz pravilnika o zbiranju in upravljanju prispevkov za pogozdovanje, objavljenega v Uradnem listu štev. 98/32 letošnjega leta (»Službene Novine«, 7. III. 1928., br. 53/XIV.).

Inž. Šivic poroča o specialni seji z dne 20. maja 1928., kjer se je v prisotnosti delegata ljublj. oblastnega odbora in ljublj. škof. ordinarijata razpravljalo o navedenem pravilniku. Prečita spomenico, v kateri se omenjeni pravilnik kritizira in spremembo istega zahteva. Ta spomenica je bila naprej poslana v znanje in event. izpopolnitev odn. v dodatek glede vsebine obema oblast. odboroma, nato naj se pošlje velikima županoma, da jo predložita daljnji kompetentni oblasti.

Šum. svet, Lang meni, da bi morali tudi gozdni veleposestniki s svoje strani potom posl. klubov staviti na ministrstvo proteste odn. predstavke za spremembo tega pravilnika.

Glede potnih pavšalov poroča inž. Šivic o težkočah pri izposlovanju kreditov, potrebnih za potne pavšale uradnikom nadzornih šumarskih oblastev. Ti krediti se sicer vsako leto stavijo v budžetni preliminar, pa jih v Beogradu tudi vsako leto črtajo. Šumarski uradniki zunanje službe ne morejo in tudi niso obvezani vršiti, ako jim država teh skromnih pavšalov ne izplačuje. Veliki župani so že ponovno storili glede teh pavšalov potrebne korake, toda brez uspeha. Izrazila se je želja, da se ustanovi občupravno odelenje pri našem ministarstvu, da bi se naloge obče uprave bolj upoštevale, kakor doslej.

Gozdni posestniki naj bi vztrajno zahtevali, da šum. uradniki vršijo tudi zunanjo službo kakor poprej, a država naj jih zato odškoduje t. j. naj jim daje potne pavšale.

Šum. svetnik Lang misli, da bi naj gozdni posestniki tudi v tem zainteresirali

naše poslance. (V Ljubljani veleposestnik predsednik Detela, v Mariboru pa veleposestnika odbornika ing. Pahernik in Podlesnik.)

Sklene se predložiti obema Vel. županoma memorandum, da se preliminirani potni pavšali vsako leto tudi odobrijo in v budžetu ne črtajo.

Pri razpravi o posredovanju gozdarskih služb se povdarjajo že večkrat pretresane težkoče posredovanja, ker je povpraševanje po gozd. močeh minimalno, toliko s strani privatnikov kolikor s strani države, kompetentov pa je veliko. Tudi je včasih težko priporočati tega ali onega kompetenta, ako so podani zadržki.

Gozdar Krivic opomni, da je v Prekmurju mnogo veleposestnikov, kateri nimajo nobenega gozdarskega osebja. Politična šumska oblast naj bi na take veleposestnike pritisnila, da namestijo potrebno gozdarsko osebje.

V predmetu dveh gozdnih pristavov, državljanov Č. S. R., nameščenih na nekem veleposestvu je prosila Inspekcija Rada podružnico za izjavo radi daljnjega dovoljenja in njih potrebe v Jugoslaviji. Sklenilo se je odgovoriti Inspekciji Rada, da imenovana dvojica po novem državljanskem zakonu itak dobi državljanstvo S. H. S. Ako pa ne reflektira na naše državljanstvo, naj se zadeva vzame vnovič v pretres ter naj se daljnje dovoljenje ne izda, ker je izvežbanih in dobrih gozdnih strokovnjakov v Jugoslaviji dovolj.

Nadaljni predmet razprave je predstavka gozdarja J. Š. na ministrstvo glede gozdarjev III. kat., katero je imenovani po nasvetu glavne uprave vposlal podružnici v event. spopolnitev. To vprašanje se je sicer glede položaja gozdarjev v bivši Avstriji kakor tudi v Jugoslaviji in to glede državnih in privatnih uslužbencev, pretresalo, do konkretnega zaključka pa ni prišlo ter se je stvar prepustila predsestvu, da reši zadevo po svoji razsodnosti.

Nato je bil posvet glede letošnjega občnega zbora. Ing. Urbas izjavi, da glede občnega zbora še ni ničesar ukrenil, ker se v zadnji seji ni določilo odn. sklenilo, ali naj se občni zbor vrši v Slovenjgradu ali v Črni. Po daljši debati se sklene, da se letošnji občni zbor vrši po možnosti v Črni. Potrebno glede zbora naj izvrši ing. Urbas. O priliki občnega zbora bo pred istim seja odbora.

Preide se k eventualijam. Kritično se razpravlja osnutek zakona o ekspropriaciji poljedeljskih zemljišč. Predsednik čita osnutek ter se k posameznim členom izražajo opazke. Zadeva bo predmet referata, katerega sestavi predsednik Detela za letošnji občni zbor.

Glede tega osnutka se sklene zaprositi g. poslanca K., da se izločijo vprašanja, katera so samo deloma vsebovana in ki se tičejo delne ekspropriacije gozdov. Ako se pa ta vprašanja ne izločijo, naj se zaslišijo strokovniki glede možnosti delne ekspropriacije gozdov in odškodnine zanje.

Dalje se razpravlja o novo zasnovanem zemljiškem davku. Ker se povprečni letni prirast gozda, na katerem bo temeljila odmera zemljiškega davka, ponekod v državi previsoko taksira (12 plm³) sklene se opozoriti poslance na ta nedostatek.

Ing. Šivic poroča o predlagani spremembi društvenega splošnega fonda za razsadnike in specialnega fonda za Slivnico. Pravilnika (izprememba) sta bila od Glavne uprave že odobrena. Vsled te spremembe je odstranjeno protislovje med fondom za razsadnike in specialnim pravilnikom za oskrbovanje društvene drevesnice v Slivnici.

V predmetu Pirkmajerjevega volila čita ing. Šivic dopis — predlog podružnice glede uporabe tega volila. Na ta dopis g. načelnik Pirkmajer še ni odgovoril.

Dalje se odobri nabava Dr. Andrejkove knjige: »Društveno pravo v Sloveniji«.

Odobri se tudi mesečna najemnina za društveno sobo ki jo dobi podružnica pri direkciji šuma v Ljubljani. Naknadno se bo odobritev predložila tudi občnemu zboru v potrditev.

Izvadak iz zapisnika sjednice upravnog odbora J. Š. U., koja je održana dne 16. augusta 1928. u Zagrebu. — Prije prelaza na dnevni red ustaje predsjednik i priopćuje članovima uprave smrt bivšeg ministra g. Stjepana Radića, komemorirajući njegove zasluge, koje je učinio na dobro države i naroda. Prisutni ustaju i kliču: »Slava mu«.

Dnevni red: 1. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika prošle sjednice. — Zapisnik je uzet na znanje i ovjerovljen.

Toč. 2. Izvještaj tajnika i blagajnika. — Uzeti su na znanje.

Toč. 3. Izvještaj upravnog odbora za glavnu skupštinu, o radu Udruženja u minuloj godini i o financijskom stanju Udruženju. Izvještaji su raspravljeni i određeno je njihovo štampanje, kao prilog »Šumarskom Listu«. Kod ove točke utvrđen je i dnevni red glavne godišnje skupštine, koja će se održavati 7. i 8. oktobra t. g. u Zagrebu. (Vidi prilog »Šum. Listu«: Poziv na skupštinu.)

Toč. 4. Rasprava o načinu uređivanja i pisanja »Šumarskog Lista«. U raspravljanju podnesenih žalbi, sa strane nekih članova Udruženja, protiv dosadanjeg pisanja glavnog urednika u »Šumarskom Listu«, kao i odgovora, odnosno razjašnjenja glavnog urednika, stvorio je upravni odbor slijedeći zaključak: Upravni odbor, uzevši u raspravu pritužbe pojedinih članova J. Š. U. protiv smjernica u radu urednika »Šum. Lista« zaključuje:

a) veoma žali djelomično najavljene, a djelomično uslovljene istupe svojih članova iz Udruženja, vezane uz njihove pritužbe još prije, nego je Upravni odbor o predmetu raspravio i zauzeo svoje stanovište, s razloga, što su tako podnešene pritužbe bile u stanju, da uplivišu na objektivnost zaključka Upravnog odbora, koji bi se imao donjeti u predmetu njihove pritužbe;

b) promotrivši svestrano dosadani rad urednikov ustanovljuje, da je isti bio dosele u skladu sa intencijama člana 2. i 3. Pravila J. Š. U. Ovo dokazuje i ta okolnost, da je jedan od prvih pritužitelja, kao član odbora, tečajem duljeg vremena pratio i odobravao smjer pisanja »Š. L.«, pa je dapače i samog urednika bodrio, da na tom započetom putu i ustraje;

c) izvanredna skupština održana u Beogradu dne 4. i 5. marta o. g. donešenjem rezolucija o raznim predmetima iz područja šumarske politike, samo je potvrdila konstatacije, da imade mnogo nezdravih pojava u našem šumarstvu.

Prema tomu smatra glavna uprava J. Š. U., da je intencija, sadržana u radovima »Š. L.« bila: saniranje nezdravih pojava i unapređenje šumarstva uopće, — što mora da bude i glavna zadaća Upravnog odbora, kao i svih članova J. Š. U.

Toč. 5. Rasprava o projektu pravilnika za sastav statistike šumske produkcije i konzuma. Predlog ing. Lazara Petrović, direktora u m. Zaključeno je dostaviti Projekt Pravilnika predsjednika sekcije za statistiku pozivom, da sekcija prouči Projekt i da stavi svoje primjedbe i mišljenje Upravnom odboru do glavne skupštine.

Toč. 6. Rasprava o tumačenju Pravilnika o deputatima. Zaključeno je zamoliti Ministarstvo Šuma i Rudnika, da pošalje tumačenje Pravilnika i mišljenje glavne uprave. (Ovo je Udruženje već dobilo dan poslije održane sjednice. Opaska tajništva.)

Toč. 7. Unapređenje šumarskih službenika III. kategorije u Sloveniji. Predlog Šušteršića. Zaključeno je, da upravni odbor ne može u ovom predmetu postupati po želji predlagача s razloga, što je unapređenje činovnika III. kategorije riješeno Pravilnikom o polaganju ispita za činovnike III. kategorije.

Toč. 8. Eventualije. Pod ovom točkom raspravljeno je više pitanja kao: Novi zakon o imovnim općinama, uređenje putnih paušala za šumare, oporezovanje prihoda iz šuma, koje su stradale usljed elementarnih nepogoda, pak su se morale sjeći mimo gospodarske osnove i drvosječnog programa. Rješena su i mnoga sitnija tekuća pitanja.

Izkaz članarine u mjesecu maju, junu i julu god. 1928. Redoviti članovi:

Ing. Vladislav Fasan Din 100 za g. 1928.; Stjepan Nikić, Sarajevo, Din 50 za II. polugod. 1928.; Stjepan Kanoti, Ivanec, Din 100 za god. 1928.; ing. Petar Valentić, Ludbreg, Din 100 za god. 1928.; Slavko Filipović, Ilok, Din 1000 za god. 1928.; Dane Bulat, Turbe, Din 50 za I. polugodište; Sendić Josip, Vareš, Din 50 za II. polugodište 1928.; Trifun Makić, Tuzla, Din 100 za II. polugod., Din 50 za 1928. i Din 50 za I. polugod. 1929.; Matija Jovanović, Gor. Milanovac, Din 10 za upis; Petar Kovčić, Trnovo, Din 100 za god. 1926. i 1927.; Franc Melliva, Unc pri Rakeku, Din 50 za I. polugod. 1928.; Milorad Lozjanin, Trnjani, Din 100 za god. 1928.; ing. Zvonimir Slović, Nova Gradiška, Din 50 za II. polug. 1928. i Din 10 za stud. doprinos; Nikola Ilić, Vojni Križ, Din 50 za II. polugodište 1928. i Din 10 doprinos; Vasiljev Aleksander, Teslić, Din 10 upis; Crepić Josip, Vinkovce, Din 100 za god. 1928. i Din 10 stud. doprinos; ing. Mihajlo Krekić, Zagreb, za god. 1928. Din 100 i za god. 1929. Din 50; Schmidt Josip, Koprivnica, Din 100 za god. 1928.; dr. Žarko Miletić, Beograd, Din 100 za god. 1928. i Din 10 stud. doprinos; ing. Nemec Drago, Jasenovac, Din 50 za II. polugodište 1928.; ing. Edo Foreit, Budimci, Din 50 za II. polugodište 1928.; Finke Mihajlo, Vinkovci, Din 100 za god. 1928. ing. Vajda Zlatko, Ogulin, Din 100 za god. 1928.; ing. Gavran Ljubomir, Tešanj, Din. 100 za god. 1928.; Waszner Josip, Zagreb, Din 10 stud. doprinos; Drajić Krstivoj, Beograd, Din 10 stud. doprinos; Škrljac Petar, Ivanić Kloštar, Din 100 za god. 1928.; Agić Oskar, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.; ing. Osmanović Salih, Nevesinje, Din 50; Šunjevarić Milenko, Bitolj, Din 50 za I. polugodište 1928.; ing. Miller Đuro, Virovitica, Din 50 za II. polugodište 1928.; Ivan Rotter, Višegrad, Din 100 za god. 1928.; Vasić Petar, Kuršumlija, Din 100 za god. 1928.; ing. Fantoni Rajmund, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; dr. Škorić Vladimir, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Grünwald Josip st., Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Maletić Ljubivoje, Beograd, Din 100 za god. 1928.; dr. Ugrenović Aleksandar, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; ing. Šacki Valentin, Skopje, Din 100 za god. 1928.; Josip Dožudić, Belišće, Din 200 za god. 1926., 1927. i 1928.; Franješ Juraj, Koprivnica, Din 40 i Din 10 doprinos za god. 1928.; Popović Dušan, Beograd, Din 50 za god. 1928. za I. polug.; Milekić Sreta, Jakšić, Din 100 za god. 1928.; Šupić Jovan, Turbe, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Mahr Karlo, Zmajevac, Din 50 za god. 1928. II. polug.; ing. Lončar Ilija, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Krišković Lambert, Dol. Miholjac, Din 50 za II. polugodište; Majstorović Vladimir, Okučani, Din 100 za god. 1928.; Kušan Stjepan, Sarajevo, Din 100 za god. 1928.; Vorkapić Lazar, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Hossu Jovan, Beograd, Din 50 za II. polug.; Gavran Ljubomir, Tešanj, Din 50 za II. polug. 1929.; Stančić Dane, Dol. Stubica, Din 50 za II. polug.; Vlahović Ilija, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.; Pleško Bartol, Krapina, Din 50 za II. polug.; ing. Kariolić Stanko, Sv. Ivan Zelina, Din 100 za god. 1928.; ing. Budiselić Mijo, Sv. Ivan Žabno, Din 50 za god. 1928.; Kreč Milivoje, Osijek, Din 100 za god. 1928.; Ostojić Dušan, Ogar-Grabovac, Din 100 za god. 1928.; Vuković Zlatko, Ogulin, Din 100 za god. 1928.; Nikolić P. Nenad, Kruševac, Din 100 za god. 1928.; Moskalnik Aleksander, Foča, Din 50 za II. polug.; dr. Lowaser Alfred, Busovača, Din 50 za god. 1928.; ing. Petrak Juraj, Kutina, Din 50 za II. polug. 1928.; Čížek Josip, Valpovo, Din 100 za god. 1928.; Muždeka Damjan, Din 100 za god. 1928.; Seferović Seid, podr. Slatina, Din 100 za god. 1928.; Radišević Milan, Gospić, Din 50 za II. polug.; Stanić Jovan, Srem. Mitrovica, Din 100 za god. 1928.; Tomljenović Ante, St. Mikanovci, Din 100 za god. 1928.; Prpić Petar, Senj, Din 100 za god. 1928.; Gnjatović Milan, Teslić, Din 100 za god. 1928.; Lach Gustav, Bjelovar, Din 100 za god. 1928.; ing. M. Branković, Novi Sad, Din 100 za god. 1928.; Ivan Hartl, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Zwickelsdorfer Ivan, Samobor, Din 100 za god. 1928. i Din 10 doprinos; ing. Kovačević Roko, podr. Slatina, Din 100 za god. 1928.; Grahovac Petar, Nova Gradiška, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Pađen Ivan, Novska, Din 50 za II. polug. 1928. i Din 10 doprinos; ing. Majnarić Marijan, Ravna Gora, Din 100

za god. 1928.; Bixi Stjepan, Varaždin, Din 50 za I. polug.; ing. Dubravčić Venco, Pito-
mača, Din 100 za god. 1928.; Holl Ferdo, Sarajevo, Din 100; Hekner Josip, Zagreb,
Din 100 za god. 1928.; Jovanovac Antun, Petrovaradin, Din 50 za II. polugodište 1928.;
Jovanović Lazar, Aleksinac, Din 50 za II. polugodište 1928.; Ružička Kamilo, Sarajevo,
Din 100 za god. 1928.; Vučetić Špiro, Dubrovnik, Din 100 za god. 1928.; Vuković Lazar,
Oštrej, Din 20 za god. 1928., Ferjančić Ferdo, Kranj, Din 50 za I. polug.; Idžojtić
Stanko, Nova Gradiška, Din 50 za god. 1925.; Puk Mirko, Zagreb, Din 100 za god. 1928.;
Igo Kraut, Kranj, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Majzenovitch Alfred, Badmirje, Din
150 za god. 1927. i 1928.; Žagar Bogdan, Crikvenica, Din 100 za god. 1928.; Ambrinac
Josip, Sokolovac, Din 100 za god. 1928.; ing. Pleša Vinko, Kostajnica, Din 100 za god.
1928.; Bulat Dane, Turbe, Din 50 za II. polug. 1928.; Dmitrašinić Rade, Drvar, Din 150
za god. 1927. i 1928.; Straka Jakob, Hoće Straža, Din 50 za god. 1927.; Helebrant
Adolf, Zagreb, Din 50 za II. polug. 1928.; ing. Pšorn Josip, Delnice, Din 150 za god. 1927.
i 1928. i Din 10 doprinos; Javornik Josip, Žalna, Din 100 za god. 1928.; Javornik Stanko,
Žalna, Din 100 za god. 1928.; Frković Ivan, Beograd, Din 150 za god. 1927. i 1928. Logić
Mustafa, Sarajevo, Din 100 za god. 1928.; Rus Alojzij, Boh. Bistrica, Din 150 za god.
1927. i 1928.; Božić Cvetko, Bled, Din 150 za god. 1927. i 1928.; ing. Franc Ravnik,
Prnjavor, Din 100 za god. 1928.; Zastavniković St., Karlovac, Din 50 za god. 1928. i
Din 10 doprinos, Zec Dušan, Petrinja, Din 100 za god. 1928.; Neuhold Božidar, Vinkovci,
Din 50 za god. 1927.; Režabek Blaž, Konjice, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Jerbić
Zdravko, Nova Gradiška, Din 100 za god. 1928.; Dražić Juraj, Zagreb, Din 100 za god.
1928.; Maletić Ljubomir, Beograd, Din 100 za god. 1929.; Joksimović Kosta, Arandelo-
vac, Din 100 za god. 1928.; Marković M. Miodrag, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.;
Levičnik Josip, Ljubljana, Din 50 za god. 1927.; Serdar Stjepan, Sušak, Din 100 za god.
1928.; Stanojević Pavle, Kupinovo, Din 250 za god. 1925., 1926., 1927. i 1928.; Kalan
Franc, Škofja Loka, Din 100 za god. 1928.; Krstić Orestije, Skopje, Din 100 za g. 1928.;
ing. Oehm Hans, Skopje, Din 100 za god. 1928.; Blainer Rudolf, Guštanj, Din 100 za
god. 1928.; Rakovšček Vjekoslav, Obrovac, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Hajek Bo-
goslav, Nova Gradiška, Din 50 za I. polug. 1928.; Filipović Mato, podr. Slatina, Din 50
za II. polug. 1928.; Anderka Julio, Vinkovci, Din 100 za g. 1928.; Žumer Alojzije, Mozirje,
Din 150 za god. 1927. i 1928.; Schauta Josip, Ptuj, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Žu-
pančič Rudolf, Ptuj, Din 50 za II. polug. 1928.; Eger Gustav, Železniki, Din 150 za god.
1927. i 1928.; Kapić Mustafa, Skrad, Din 100 za god. 1928.; Ruth Antun, Brezovica, Din
50 za god. 1927.; Radonić Vasa, Apatin, Din 50 za II. polug. 1928.; Drtik Ivan, Petrovče,
Din 100 za god. 1928. i Din 10 doprinos; Slanina Franjo, Grubišnopolje, Din 100 za god.
1928.; Dragišić Petar, Grubišnopolje, Din 110 za god. 1928. i upis Din 10 stud. doprinos;
Nešković Miloš, Skopje, Din 100 za god. 1928.; Jovanović Milan, Beograd, Din 100 za
god. 1928.; Dolenc Franc, Škofja Loka, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Heing Ernst,
Ljubljana, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Hribarnik Stanko, Bohinj, Din 50 za god. 1928.;
Schauta Leon, Snežnik, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Tretzer Dragutin, Zagreb, Din
150 za god. 1927. i 1928.; dr. Glaučnik Franc, Maribor, Din 150 za god. 1927. i 1928.;
Krebelj Petar, Batina, Din 100 za god. 1928.; Putick Vilim, Ljubljana, Din 150 za god.
1927. i 1928.; Torlić Ibrahim, Kraljevo, Din 250 za god. 1925., 1926., 1927. i 1928.; Se-
tinski Viktor, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Hollman Josip, Rogatec, Din 100 za god.
1928.; Pogačnik Eduard, Lehan, Din 100 za god. 1928.; Sonbichler Franc, Tržič, Din
150 za god. 1927. i 1928.; Possenik Franc, Sv. Duh Lože, Din 150 za god. 1927. i 1928.;
Srečković Ljubomir, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Lebinger Hinko, Ptuj, Din 150 za
god. 1927. i 1928.; Detela Oton, Thurn, Din 100 za god. 1928.; Pupis Emil, Slov. Gradec,
Din 50 za II. polug. 1928.; Đukić Miloš, Bos. Kostajnica, Din 150 za god. 1927. i 1928.;
Urbas Janko, Maribor, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Obereigner Emil, Ljubljana, Din
100 za g. 1928.; Ljubimov Aleksije, Rogaška Slatina, Din 150 za g. 1927. i 1928.; Erva-

čanin Miloš, Dubica, Din 50 za I. polug. 1928.; Ševčik Franjo, Ljubljana, Din 100 za god. 1928.; Zboržil Jaroslav, Kamena Gorica, Din 50 za II. polug. 1928.; Trček Franjo, Kojnice, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Zupanc Josip, Lancovo, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Gozdni urad Thurna Ravna, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Burnik Rafael, Celje, Din 50 za g. 1927.; Dunst Viktor, Beli Manastir, Din 100 za g. 1928.; Knez Antun, Krško, Din 50 za god. 1927.; dr. A. Zobeo, Ruše, Din 50 za II. polug. 1928.; dr. Ivan Lovrenčič, Ljubljana, Din 150 za god. 1927. i 1928.; dr. Milan Gorišek, Sveti Lenart, Din 150 za god. 1927. i 1928.; dr. Gradojević Mihajlo, Beograd, Din 100 za god. 1928.; barun Turković Davorin, Celje, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Oskrbništvo Graščine Jurklošter, Din 100 za god. 1928.; Magdalenski samostan, Studenice, Din 50 za II. polug. 1928.; Hudovernik Vinko, Radovljica, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Trbovska premož. družba, Trbovlje, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Oskrbništvo Graščine Loka Din 100 za god. 1928.; Kranjska industrijska družba Fužine, Din 50 za I. polug. 1928.; Miljković Stanojlo, Bajina Bašta, Din 30 za god. 1928.; Petrović Branko, Bant. Karlovac, Din 50 za II. polug. 1928.; ing. Lampe Franc, Maribor, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Zloh Karlo, Leskovac, Din 50 za II. polug. 1928.; Močnik Ignjacije, Vrlika, Din 50 za II. polug. 1928.; Hefner Josip, Đakovo, Din 100 za god. 1928. i Din 10 doprinos; Dukčević Martin, Vrbanja, Din 50 za I. polug. 1928.; Premrou Franc, Cerknica, Din 50 za god. 1927.; ing. Bajin Ivan, Beli Manastir, Din 100 za god. 1928.; Mravljak Petar, Vuhred, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Orosel Oskar, Maribor, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Antonijević Eugen, Sisak, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Dumendžić Adolf, Osijek, Din 100 za god. 1928.; dr. Josip Oblak, Ljubljana, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Gozdin urad kneza Auspergera, Soteška, Din 50 za god. 1927.; Srebotnjak Ivan, Sv. Peter, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Detela Leon, Stražišće, Din 100 za god. 1928.; Grlić Đuro, Osijek, Din 150 za god. 1927. i 1928.; ing. Matija Đurković, Kutjevo, Din 100 za god. 1928.; ing. Bila Jovan, Sarajevo, Din 100 za god. 1928.; Miličević Žarko, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Milić Đuro, Palanka, Din 100 za god. 1928.; Milisavljević Vojislav, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Mihajlović Petar, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Spasić Ljubomir, Beograd, Din 100 za god. 1928.; Jovanović Matija, Gor. Milanovac, Din 100 za god. 1928.; Vasiljev Aleksander, Teslić, Din 100 za god. 1928.; Đorđević Risto, Šabac, Din 100 za god. 1928.; Simović Mitar, Obrenovac, Din 100 za god. 1928.; Bila Jovan, Ključ, Din 100 za god. 1928.; Havliček Aleksander, Zagreb, Din 50 za II. polug. 1928.; Strepački Vjekoslav, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.; Duić Branko, Sušak, Din 100 za god. 1928.; Podhorski Ivo, Topusko, Din 100 za god. 1928.; Jasić Dušan, Petrinja, Din 100 za god. 1928.; Iveljić Juraj, Bos. Novi, Din 100 za god. 1928.; ing. Flegl Stanko, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Dereta Branko, Vinkovci, Din 100 za god. 1928. i Din 10 doprinos; ing. Benić Emil, Srem. Mitrovica, Din 100 za god. 1928.; Jellman Bela, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.; Herman Josip, Vinkovci, Din 100 za god. 1928.; Malčić Vatroslav, Ljeskovica, Din 50 za II. polug.; Piksa Ernest, Buč-Španovica, Din 50 za I. polug. 1929. i Din 10 doprinos; ing. Reiner Franjo, Maribor, Din 50 za I. polug. 1928.; Žurić Antun, Zavidovići, Din 100 za god. 1928.; Skoupil Jaroslav, Podstenica, Din 100 za god. 1928.; Ištaković Blaž, Vinkovci, Din 25; Baličević Ante, Karlovac, Din 1000 za god. 1928.; Obkračil Mirko, Podstenica, Din 100 za god. 1927. i II. polug. 1928.; Polović Pavle, Sv. Rok Lovinec, Din 50 za II. polug. i Din 10 doprinos; Sučević Stjepan, Zagreb, Din 50 za god. 1927. i Din 40 za god. 1928.; ing. Lah Rade, Ljubljana, Din 150 za god. 1927. i 1928.; Schmidinger Rikard, D. Lendava, Din 50 za god. 1928. i Din 10 doprinos; Jelenčić Leopold, Šmarje, Din 50 za II. polug. 1928.; Novaković Svetozar, Tetovo, Din 50 za god. 1927.; Doder Risto, Pale, Din 50 za god. 1928. II. polug.; ing. Polak Velimir, Jasenovac, Din 100 za god. 1928.; ing. Žagar Bogoslav, Ljubljana, Din 50 za II. polug. 1928.; Marković Nedeljko, Leskovac, Din 100 za god. 1928.

Članovi pomagači: Šepa Bogdan, Zagreb, Din 20 za god. 1928.; Emanuel Demokidov, Zemun, Din 25 za god. 1928. II. polug.; Ivanović Strahinja, Beograd, Din

50 za god. 1928.; Strineka Milan, Zagreb, Din 50 za god. 1928.; Tanasković Dušan, Kićevo, Din 50 za god. 1926. i 1927.; Begović Branislav, Srednje, Din 25 za god. 1927.; Šijak Stevo, Srem. Mitrovica, Din 25 za god. 1927.; Slade Vicko, Trogir, Din 50 za god. 1928.; Jevrem D. Nikolić, Ražani, Din 50 za god. 1928.; Teodosić Miladin, Zavidović, Din 50 za god. 1928.; Stefanović Milivoje, Beograd, Din 50 za god. 1928.; Ivan Isajev Petrović, Zagreb, Din 50 za god. 1928.; Sergije Maljko, Zagreb, Din 25 za II. polug. 1928.

Članovi podupiratelji: Greiner Julio, Ljeskovica, Din 50 za god. 1928. I. polug.; Greiner Julio, Ljeskovica, Din 100 za god. 1927.; Zloušić M. Braća, Vareš, Din 400 za god. 1925., 1926., 1927. i 1928.; Zloušić Mukum sinovi, Vareš, Din 200 za god. 1927. i 1928.; Vago Drago, Bekteže, Din 100 za god. 1927.; Čorović Danilo, Srednje, Din 200 za god. 1927. i 1928.; Hamar Ladislav, Banska Stijavnica, Din. 300 za god. 1926., 1927. i 1928.

Pretplata u maju, junu i julu god. 1928.: Bosansko d. d., Banja Luka, Din 100 za god. 1928.; Slavonija d. d. »Arbor«, Zagreb, Din 150 za god. 1927. i I. polug. 1928.; Šumska uprava Ilidža, Din 100 za god. 1928.; Šumska uprava Prača Sjetlina, Din 100 za god. 1928.; Virbo d. d., Virovitica, Din 100 za god. 1928.; Gregersonova šum. industrija, Zavidovići, Din 100 za god. 1928.; Una d. d. za industr. drva, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Nihag d. d. za industriju drva, Zagreb, Din 200 za god. 1927. i 1928.; Ogulin Lika d. d. za industriju drva, Zagreb, Din 400 za god. 1925., 1926., 1927. i 1928.; Zem. savez industrijalaca, Zagreb, Din 100 za god. 1928.; Plemenita općina »Turopolje«, Vel. Gorica, Din 150 za god. 1927. i polug. 1928.; Slaveks d. d. za industriju drva, Zagreb, Din 200 za g. 1927. i 1928.; Šum. uprava vlastelinstva Podgoračkog. Valpovo, Din 100 za g. 1928.; Šutej Ivan, trgovac drvom, Zagreb, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Kr. direkcija šuma, Sarajevo, za područna nadleštva Din 6.900 za god. 1926. i 1927.; Šum. uprava Boh. Bistrica, Din 100 za god. 1928.; Direkcija šuma, Sušak, Din 450 za 9 šum. uprava; D. d. eksploatacija drva, Risan, Din 100 za god. 1928.; D. d. za proizvodnju hrast. ekstrata, Županja, Din 100 za god. 1928.; Uprava industrijske družbe Jezersko z. o. z. Kokra, Din 100 za god. 1928.; Gradska blagajna Varaždin, Din 100 za god. 1928.; Sonnenfeld Zoltan, Virovitica, Din 100 za god. 1926.; Destilacija d. d., Teslić, Din 50 za I. polug. 1928.; Šum. ured vlastelinstva Vukovar, Din 250 za god. 1926., 1927. i polug. 1928.; Općina Split, Din 300 za god. 1926., 1927. i 1928.; Šum. ind. preduzeće, Dobrljin, Din 300 za god. 1926., 1927. i 1928.; Živko Živkov, Lesničev Jakorud, Din 100 za god. 1928.; Adarov Nikola, Plovdiv, Din 200 za god. 1927. i 1928.; Skripko Vasilije, Olovo, Din 50 za god. 1928. II. polug.; Oblasni šum. referent, Ljubljana, Din 100 za god. 1928.; Sreski šum. referent, Novo Mesto, Din 100 za god. 1928., Sreski šum. referet, Krško, Din 100 za god. 1928.; Sreski šum. referet, Kranj, Din 100 za god. 1928.; Sreski šum. referent, Kočevje, Din 100 za god. 1928.; Kotarska šumarija, Ogulin, Din 600 za god. 1928. za 6 područnih kot. šumarija; Banović Franjo, Sanski Most, Din 100 za god. 1928.; Uprava Graščine Trautmansdorf Njegovo, Din 150 za god. 1927. i 1928.

ЛИЧНЕ ВЕСТИ

Шумарски практични испит. На основу чл. 12. Правилника о полагању државног стручног испита за шумарску техничку и административну службу шумарских чиновника I. категорије положили су на дан 21. и 22. маја 1928. год. први државни испит следећа господа: Рајко Хвала, Миша Пајц, Милан Росандић, Антон Шејбал, Јурај Танковић, Вјекослав Стрепачки, Максо Храниловић, Антун Пенић, Јанко Грајсер, Љубивоје Голубовић, Илија Ферић, Душан Вујачић, Љубомир Гавран, Јосип Пшорн, Мустафа Капић, Живојин Ванчетовић, Леонид Коломицјев, Стјепан Берлековић, Милош Стефановић, Никола Михаличек, Димитрије Јовичић, Станко Коњар,

Јосип Жупан, Иван Торлић, Расин Бећирагић, Божидар Црвенчанин, Стеван Марковић, Фрања Јурхар, Мартин Дукчевић, Димитрије Бојић, Душан Новковић, Живојин Гојковић, Ђирил Димник, Фрањо Раутер, Оскар Југ, Славко Јовановић, Миодраг Марковић, Душан Ђивша, Никола Алексински, Вјекослав Чоп, Глигорије Ситер. — По наредби Министра Шума и Рудника. Шеф Персоналног Одсека.

Стручни испити.* Решењем Господина Министра Шума и Рудника бр. 14.129 од 9. маја 1928. године одређене су комисије за полагање стручног државног испита административне — канцеларијске и шумарске чиновнике треће категорије. Ови испити одржаће се код Генералне Дирекције Шума у Београду, Дирекције шума у Загребу и Дирекције шума у Сарајеву.

Код Генералне Дирекције Шума одржаће се на дан 20. августа 1928. год., па на даље за Генералну Дирекцију Шума и за оне Дирекције које гравитирају према Београду.

Председник испитне комисије при Генералној Дирекцији биће г. Милорад Јовановић, помоћник генералног директора, чланови гг.: Сава Вучетић, начелник и Божа Стаменковић инспектор, чланови заменици гг.: Михајло Марковић, инспектор и инспектор Јелача. Деловођа г. Жика Камперелић, секретар.

Код Дирекције Шума у Загребу и Дирекције Шума у Сарајеву одржаће се испити на дан 30. јула 1928. год.

За председника испитне комисије и изасланика министарства Шума и Рудника код Дирекције Шума у Загребу одређен је г. Сава Вучетић, начелник; као чланови одређени су гг.: Александар Хавличек, шум. надсаветник и инж. Иван Чеовић, шум. надсав. Као заменици одређени су гг. Иван Јербић, шум. надсав. и Илија Лончар, шум. саветник, а деловођу испитне комисије одредиће сама Дирекција.

За председника комисије и изасланика Министарства Шума и Рудника при Дирекцији Шума у Сарајеву одређен је г. инж. Јован С. Краљевић, инспектор. За чланове испитне комисије изабрани су гг. А. Форкапић, шум. надсаветник и Јован Савин, шум. надсаветник, а као заменици гг. инж. Радомир и инж. П. Трифунац. Деловођу испитне комисије одредиће сама Дирекција.

Награде чланова испитних комисија сносиће сами кандидати сходно решењу и Правилнику Господина Министра Шума и Рудника бр. 28.372 од 23. јула 1927. год.

ПОСТАВЉЕНИ СУ:

Лавренчић Јулије, бив. рач. официјал за рач. официјала II. кат. 3. групе при Дир. шума у Љубљани.

Томић Емил, архив. чиновник код Приморско-крајишке области у Карловцу, за официјала III. кат. 3. групе при Дир. шума у Петроварадину и. о.

Матић Јован, шум. надсаветник у. п. за шум. надсаветника I. кат. 4. групе при Дир. шума Петроварадинске и. о.

Лазић Недељко, бив. подшумар за подшумара III. кат. 3. групе код Шумске управе у Дрвару.

Михајловић Будимир, за благајника III. кат. 3. групе при Рачун. дир. шума у Скопљу.

Бурлаков Ђорђе, контр. чин. за шум. инж. I. кат. 8. групе и шефа инспектората шума на Петинју.

УНАПРЕЂЕНИ СУ:

Лисац Славољуб, за шефа рачуноводства II. кат. I. групе при Дирекцији шума у Винковцима.

* За посљедњи број стигло прекасно. — Уредништво.

Стаменковић Божидар, за вишег инспектора I. кат. 4. групе при Генералној Дирекцији Шума.

Драшчић Иван, за шумара III. кат. 1. групе код Среског поглавара у Сплиту.

Влатковић Петар, за директора I. кат. 3. групе другобанске имовне општине у Петрињи.

Стивичевић Никола, за шум. надсаветника I. кат. 4. групе код Дирекције шума у Винковцима.

Медведовић Мато, за шум. надсаветника I. кат. 5. групе код Дирекције шума у Винковцима.

Вучинић Хризанта, за админ. чиновника III. кат. 2. групе при Генералној Дирекцији Шума.

Станисављевић Крешимир, за шум. надсаветника I. кат. 5. групе и шефа Шумске управе у Кореници.

Ковачевић Перо, за шум. саветника I. кат. 6. групе у Слатини.

Весели Драгутин, за професора I. кат. 5. групе и управитеља шум. школе у Сарајеву.

Балић Иван, за директора I. кат. 4. групе код Дирекције шума бродске и. о.

Шербетић Адолф, за шум. инжењера I. кат. 8. групе у Олову.

Вукмановић Андрија, за подшумара III. кат. 1. групе код шум. управе у Илици.

Савин Јован, за шум. надсаветника I. кат. 5. групе при Дир. шума у Сарајеву.

Црепић Јосип, за шум. рач. протуставника II. кат. 3. групе при Дир. шума Бродске имовне општине.

Јелинек Богомир, за подшумара II. кат. 4. групе при Шум. управи у Куманову.

Демировић Салих, за адм. чиновника III. кат. 2. групе при Генер. Дирекцији Шума.

Јоксимовић Бранко, за окр. шумара II. кат. 2. групе и шефа шум. управе у Врању.

Богосављевић Захарије, за шумара II. кат. 2. групе код Дир. шума у Сарајеву.

Поповић Зорка, за протоколисту III. кат. 2. групе при Генер. Дир. Шума.

Томић Роксанда, за адм. чиновника III. кат. 2. групе.

ПРЕМЕСТЕНИ СУ:

Станковић Бранислав, админ. чиновник II. кат. 4. групе из Бевђелије Шум. управи у Пироту.

Ђирић Данило, админ. чиновник III. кат. 2. групе из Алексинца Шум. управи у Парачину.

Секулић Петар, админ. чиновник II. кат. 3. групе из Вишеграда Дирекцији шума у Скопље.

Васић Петар, шумар II. кат. 3. групе из Санског Моста шум. управи у Бугојно.

Ерцег Лазар, подшумар III. кат. 2. групе из Бос. Дубице, за шум. референта у Санском Мосту.

Рукавина Иван, шум. инж. I. кат. 8. групе из Чазме за шефа шум. управе у Љесковцу.

Херман Јосип, шум. надинж. I. кат. 7. групе из Рајића Дир. шума у Винковцима.

Демировић Салих, админ. чиновник III. кат. 2. групе из Генер. Дирекције Шумској управи у Београду.

Јуришић Јакоб, подшумар III. кат. 3. групе из Вишеграда, за шум. референта у Котор Варошу.

Тодоровић Душан, админ. чин. III. кат. 4. групе из Кос. Митровице, Шум. управи у Скопљу.

Бабин Радован, шум. инжењер I. кат. 8. групе из Сарајева за срез. шум. референта у Јајцу.

Продановић Милан, подшумар III. кат. 2. групе из Јајца срес. поглавару у Травнику.

Кариолић Станко, шум. инж. I. кат. 8. групе из Св. Иван Зелине за шефа Шум. управе у Фужинама.

Орош Иго, шум. инж. асистент из Сплита, срес. поглавару у Макареској.

Баришић Јосип, срес. шумар III. кат. 3. групе из Макарске срес. поглавару у Сплиту.

Љуштина Михајло, директор I. кат. 3. групе из Оточца у Алексинац.
Финке Михајло, шум. надсаветник I. кат. 5. групе из Винковаца за вршиоца дужности директора дирекције шума Оточке и. о.
Штефовић Јосип, шум. саветник I. кат. 6. групе из Љесковца за шефа шумске управе у Оточцу.
Рихтар Ћирил, шум. инж. из Рајића за срез. шум. референта у Илоку.
Станковић Бранислав, админ. чиновник II. кат. 4. групе из Алексинца Шум. управи у Бевђелији.
Марковић Коста, канцелиста III. кат. 3. групе из Бајине Баште, Дирекцији шума у Сарајево.
Баранац Слободан, окр. шум. I. кат. 7. групе из Параћина за шефа Шум. управе у Брусу.
Бабић Драгутин, подшумар III. кат. 4. групе из Сарајева, за срез. шум. референта у Власеници.
Рајковић Велимир, окр. шумар II. кат. 3. групе из Књажевца за шефа Шум. управе у Ражњу.
Живановић Бранко, окр. шумар II. кат. 3. групе из Ражња Дирекцији шума у Чачку.
Драженовић Иван, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Оријовца за шефа Шумске управе у Красну.
Томичић Божидар, шум. инжињер I. кат. 8. групе из Красна за шефа Шумске управе у Оријовцу.
Митка Јулије, пис. официјал II. кат. 4. групе из Осијека Дирекцији шума у Апатин.
Облак Фрањо, шум. инжињер I. кат. 8. групе из Модруша, Дирекцији шума огулинске имовне општине.
Спасић Живан, писар III. кат. 2. групе из Брзе Паланке Дирекцији шума у Чачку.
Васић Петар, шумар II. кат. 3. групе из Бугојна за срез. шум. референта у Санском Мосту.
Јовић Петар, подшумар III. кат. 2. групе из Котор Вароша срез. поглавару у Бос. Градишци.
Јовановић Милош, за директора I. кат. 3. групе Дирекције шума у Чачку из Генералне Дирекције шума.
Бабин Радован, шум. инж. I. кат. 8. групе из Власенице Дирекцији шума у Сарајеву.
Кушан Стјепан, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Сарајева за шефа Шум. управе у Хан-Кумпанији.
Фрешкура Драгутин, шум. саветник I. кат. 6. групе из Хан-Кумпаније за срез. шум. референта у Томиславграду.
Катић Прешимир, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Фужина Великом жупану загребачке области.
Неферовић Фрањо, шум. саветник I. кат. 6. групе из Огулина, Градишкој и. о.
Богосављевић Захарија, шумар II. кат. 3. групе из Праће Дирекцији шума у Сарајево.
Гирт Драгутин, шум. надсаветник I. кат. 4. групе из Загреба за срез. шум. референта у Св. Иван Зелина.
Шустић Јосип шум. надсаветник I. кат. 5. групе из Загреба за срез. референта у Писаровини.
Чеовић Иван, шум. надсаветник I. кат. 5. групе од Великог жупана у Загребу за срез. шум. референта у Загребу.
Секулић Петар, админ. чинов. II. кат. 3. групе из Скопља, Шум. управи у Кавадар.
Радовановић Драгић, подшумар III. кат. 2. групе из Краљева, Шум. управи у Кос. Митровици.
Тодоровић Душан, админ. чиновник III. кат. 3. групе од Шум. управе у Скопљу Дирекцији шума у Скопљу.

Вајнер Душан, шум. надзорник I. кат. 7. групе из Бјеловара за срез. шум. референта у Пакрацу.

Радовановић Драгић, подшумар III. кат. 2. групе из Кос. Митровице, Шум. управе у Краљево.

Спасић Живојин, админ. чиновник III. кат. 2. групе из Чачка Шум. управе у Кос. Митровици.

Катић Крешимир, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Загреба, за срез. шум. референта у Писаровини.

Бузук Никола, шум. приправник III. кат. 4. групе из Љубушког, срез. поглавару у Маглају.

Јелинек Богомир, подшумар II. кат. 4. групе из Куманова, Шум. управе Бевђелију.

Штрамбах Карло, подшумар III. кат. 2. групе из Љубиња, Шум. управе Врбања у Бањалуци.

Тркуља Душан, подшумар III. кат. 2. групе од Шум. управе Врбања у Бањалуци за шум. референта код срез. поглавара у Љубињу.

Гракалић Иван, из Костања за срез. шум. референта III. кат. 3. групе у Имотском.

Дреновац Светозар, шум. саветник I. кат. 6. групе из Огулина у Дрежник.

Паво Арпад, шеф прометне управе у Усори за грађевинског саветника I. кат. 6. групе, Дирекцији шума у Сарајеву.

Рајковић Велимир, окр. шумар II. кат. 3. групе из Ражња, за шефа Шум. управе у Књажевцу.

Коужик Већеслав, подшумар III. кат. 3. групе из Средњег за срез. шумарског референта у Билећу.

Петерин Јосип, шумар III. кат. 2. групе из Биограда на мору, срез. поглавару у Старом граду.

Секулић Петар, шумар II. кат. 3. групе из Бајине Баште, срез. поглавару у Вишеград.

Радојевић Милован, официјал III. кат. 2. групе из Златара, Шум. управе у Прокупље.

Којић Радисав, официјал III. кат. 2. групе из Загреба, Шум. управе у Крагујевац.

Ивановић Радоња, официјал III. кат. 3. групе из Огулина, Шум. управе у Ужице.

Боко Марко, окр. шумар II. кат. 3. групе из Прокупља за шефа Шум. управе у Гор. Милановцу.

Гирт Драгутин, шум. надсаветник I. кат. 4. групе из Св. Иван Зелина, Великом жупану у Загребу.

Шустић Јосип, шум. надсаветник I. кат. 5. групе из Писаровине, Дирекцији шума у Загребу.

Шурић Стјепан, шум. инжињер I. кат. 8. групе од Дир. шума у Загребу, срез. поглавару у Св. Иван Зелина.

Трумић Данило, шум. инж. I. кат. 8. групе из Вуковара за срез. шум. референта у Нашицама.

Чекрлија Ристо, шум. референт I. кат. 7. групе из Травника у Бихаћ.

Дитрих Велимир, подшумар III. кат. 3. групе из Тешња, срез. поглавару у Ливно.

УМИРОВЉЕНИ СУ:

Грлић Ђуро, шум. надсаветник I. кат. 5. групе код великог жупана осјечке области у Осијеку.

Вукичевић Никола, админ. чиновник II. кат. 2. групе при Дир. шума Петроварадинске и. о. у Срем. Митровици.

Шимић Стјепан, директор I. кат. 4. групе Дирекције шума бродске и. о. у Винковцима.

ПРЕВЕДЕНИ СУ:

Живановић Бранко, писар III. кат. 3. групе за окр. шумара II. кат. 3. групе и шефа Шум. управе у Ражњу.

Ресановић Петар, званичник за админ. чиновника III. кат. 4. групе Генер. Дир. Шума.

Климеш Јосип, подшумар за шумама II кат. 2. групе Дирекције шума у Сарајеву.
Мацановић Бошко, подшумар за шумама II кат. 3. групе при Шум. управи у Илици.
Ханги Антон, подшумар за шумама II. кат. 3. групе при Шум. управи у Прањи.

НА СЛУЖБИ СЕ ЗАХВАЛИО:

Кос Велимир, шум. надинжињер I. кат. 7. групе у Теслићу.

ИЗ СЛУЖБЕ СУ ОТПУШТЕНИ:

Лончар Милутин, окр. шумар I. кат. 8. групе у Бевђелији.
Радан Стеван, шум. помоћник III. кат. 4. групе код Шум. управе у Средњем.
Максимовић Сава, стројовођа III. кат. 3. групе држ. шум. железнице Усора-Прибинић.

ПОНИШТЕН ЈЕ УКАЗ:

Милојковић Петру, којим је постављен за економа II. кат. 1. групе при Генералној дирекцији шума.

OGLASI

Број: 9.300—1928.

OGLAS

Pripomoći

из zaklade за узгој дјеце чиновника државног шумарства на територију Хрватске и Славоније за школску годину 1928/29.

Roditelji odnosno skrbnici siročadi државних шумарских чиновника, nadalje шумарских чиновника код политичке управе као и код Дирекција Шума имовних опћина, могу подnijети своје небилјеговане молбе за подijелjenje pripomoći најкасније до 15. (петнајстог) септембра о. г. управном одбору zaklade за узгој дјеце чиновника државног шумарства код Кр. Дирекције Шума у Загребу, Академички трг 9.

Poslije toga roka prispjele molbe neće se uzeti u obzir.

U molbenicama за potporu ima se navesti broj neobskrbljene дјеце molitelja, stipendij kojeg može biti дјете užива, или износ ине kakove stalne potpore.

Molbu valja obložiti sa posljednom svjedođbom дјетета, oblasnom svjedođbom о имућтвеним околностима roditelja, odnosno код siročadi без roditelja са potvrdom sirotinjskog ureda.

U Zagrebu, dne 1. augusta 1928.

UPRAVNI ODBOR

Број: 2589. ad 1928.

OGLAS DRAŽBE STABALA

U srijedu dne 26. septembra 1928. u 10 sati prije podne prodavati će se javnom dražbom putem pismenih ponuda u uredovnici potpisane Дирекције у Ogulinu niže navedena stabla i to:

Na području Šumske Uprave Ogulin:

Skupina 1.: U šumskom predjelu »Trovrh« — 600 bukovih stabala procijenjenih na 1037 m³ грађе уз искљичну cijenu од 63.000 Din. Sječina за годину 1929. Први пут на dražbi.

Udaljenost од željezničke stanice Gomirje 14 klm.

Skupina 2.: U šumskom predjelu »Crna kosa« — 819 bukovih stabala, procijenjenih na 1581 m³ grade te 381 jelovo stablo procijenjeno na 788 m³ grade uz isključnu cijenu od 67.900 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost od željezničke stanice Gomirje do šume 5 klm.

Skupina 3.: U šumskom predjelu »Kozarac-Bjelež« — 600 bukovih stabala procijenjenih na 1073 m³ grade uz isključnu cijenu od 128.400 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Sječa udaljena od željezničke stanice Vrbovsko 5 klm.

Skupina 4.: U šumskom predjelu »Bukovača« — 600 bukovih stabala, procijenjenih na 1580 m³ grade te 455 m³ ogrijeva uz isključnu cijenu od 100.200 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost od željezničke stanice 10 klm, a do otvorene pruge sa rampom za utovar 6 klm.

Skupina 5.: U šumskom predjelu »Grčka kosa III.« — 45 jelovih i smrekovih stabala sa 91 m³ grade, 887 bukovih stabala sa 1438 m³ grade te 13 javorovih stabala sa 83 m³ grade uz isključnu cijenu od 52.000 Din. Sječina iz godine 1926.

Udaljenost od željezničke stanice Ogulin 30 klm.

Na području Šumske Uprave Plaški:

Skupina 6.: U šumskom predjelu »Tisovac« — 368 bukovih stabala sa 460 m³ grade te 632 jelova stabla sa 1010 m³ grade uz isključnu cijenu od 90.500 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost 8 klm od željezničke stanice Plaški.

Skupina 7.: U šumskom predjelu »Hum I.« — 1666 bukovih stabala sa 4610 m³ grade uz isključnu cijenu od 176.200 Din. Sječina iz god. 1927.

Udaljenost od željezničke stanice Plaški 11 klm.

Skupina 8.: U šumskom predjelu »Hum II.« — 1200 bukovih stabala sa 3155 m³ grade uz isključnu cijenu od 98.500 Din. Sječina iz god. 1927.

Udaljenost od stanice Vojnovac 7 klm te stanice Josipdol 15 klm.

Skupina 9.: U šumskom predjelu »Visoki vrh I.« — 330 jelovih stabala sa 530 m³ grade i 416 bukovih stabala sa 830 m³ grade uz isključnu cijenu od 90.000 Din. Sječina iz godine 1927.

Udaljenost od željezničke stanice Blata 1 klm.

Skupina 10.: U šumskom predjelu »Visoki vrh II.« — 500 jelovih stabala sa 850 m³ grade uz isključnu cijenu od 47.000 Din. Sječina iz godine 1928.

Udaljenost od željezničke stanice 2.5 klm.

Na području Šumske Uprave Kriviput:

Skupina 11.: U šumskom predjelu »Miškovica I.« — 1000 bukovih stabala sa 1776 m³ grade i 965 prm. ogrijeva uz isključnu cijenu od 77.000 Din. Sječina iz god. 1928.

Udaljenost od morske luke Senj 24 klm.

Skupina 12.: U šumskom predjelu »Miškovica II.« — 1000 bukovih stabala sa 1776 m³ grade i 965 prm. ogrijeva uz isključnu cijenu od 77.000 Din. Sječina iz g. 1928.

Udaljenost do morske luke Senj 24 klm.

Na području Šumske Uprave Modruš:

Skupina 13.: U šumskom predjelu »Trojvrh« — 245 jelovih i smrekovih stabala sa 435 m³ grade, 814 bukovih stabala sa 997 m³ grade i 78 javorovih stabala sa 100 m³ grade uz isključnu cijenu od 79.400 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost do željezničke stanice Josipdol 17 klm a do željezničke stanice Ogulin 21 klm.

Skupina 14.: U šumskom predjelu »Košare« — 233 jelovih i smrekovih stabala sa 891 m³ grade, 578 bukovih stabala sa 468 m³ grade te 22 javorova stabla sa 22 m³ grade, uz isključnu cijenu od 74.200 Din. Sječina za god. 1929. Prvit put na dražbi.

Udaljenost 16 klm od željezničke stanice Josipdol.

Skupina 15.: U šumskom predjelu »Alilovica-Srednjac« (Krivanov krč) — 513 jelovih i smrekovih stabala sa 1184 m³ grade, 210 bukovih stabala sa 268 m³ grade te 17 javorovih stabala sa 16 m³ grade uz isključnu cijenu od 88.600 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost 11 klm od željezničke stanice Josipdol.

Skupina 16.: U šumskom predjelu »Makovnik-Crni potok« (Senjska vodica) — 510 jelovih stabala sa 1228 m³ grade uz isključnu cijenu od 60.500 Din. Sječina za godinu 1929. Prvi put na dražbi.

Udaljenost 15 klm do stanice Josipdol a 10 klm do stanice Plaški.

Općeniti dražbeni uvjeti:

1. Kod dražbe može sudjelovati svaki, koji je udovoljio ovdje navedenim dražbenim uvjetima i koji je pravno sposoban za sklapanje ugovora, te ima pravo slobodno raspolagati sa svojim imetkom, ako u vrijeme dražbe ništa ne duguje imovnoj općini ogulinskoj, ako s njom ne stoji u parbenom odnošaju, ako nije zbog narušavanja ugovora po ogulinskoj imovnoj općini već prije od dražbovanja izričito isključen, te ako nije član gospodarstvenog odbora imovne općine.

2. Primaju se samo sa 100 Dinara biljegovane pismene ponude, valjano zapečaćene i predane najkasnije do 10 sati po uredskom satu gore navedenoga dana kod uručbenoga zapisnika Direkcije šuma imovne općine ogulinske u Ogulinu.

Ponude usmene, brzojavne i uvjetne kao i komulativne novčane ponude na više skupina ne će se uzeti u obzir.

3. Ponuda ima da sadrži:

a) Ime, prezime, zanimanje i boravište nudioca, te njegov vlastoručni potpis i očitovanje, da je samostalan ili ako licitira koja firma, njezino ime, potpis prema upisu u trgovačkom registru i mjesto gdje joj je sjedište;

b) ime pojedinoga objekta, za koji se natječe, sa točnom oznakom u brojkama i slovima ponudene svote u dinarima;

c) svjedočanstvo, odnosno uvjerenje o nadmetačkoj sposobnosti;

d) uvjerenje, da je nudioc svoju radnju prijavio obrtnoj vlasti i da je svim svojim dospjelim novčanim obvezama prema ogulinskoj imovnoj općini potpuno udovoljio i da je platio državni porez za tekuće tromjesečje;

e) žaobinu, vadium u 10%-nom iznosu od isključne cijene. Žaobina može biti u gotovom novcu ili u vrijednosnim papirima, koji su u kraljevini SHS priznati kao za jamstvo prikladni a računaju se po burzovnom tečaju od dana dražbe, no nikad iznad nominale. Strani državljani polaže vadium u dvostrukom iznosu.

4. Odobrenje dražbe zavisi od Ministarstva Šuma i Rudnika.

5. Kupovninu ima kupac položiti najkasnije 14 dana po dobivenoj obavjesti o odobrenju dražbe, no dozvolit će se na molbu uplata kupovnine najviše u tri obroka, ali za drugi i treći obrok plaćaju se kamati, računajući od dana obavještenja, da je dražba odobrena.

6. Dostalac je dužan sa uplatom prvoga obroka kupovnine uplatiti i sve državne propisane pristojbe, a osim ovih i 0.7% od cjelokupne kupovnine u korist zaklade za pošumljenje primorskog kraša i za uzgoj djece šum. činovnika.

7. Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se doznati za vrijeme uredovnih sati kod Direkcije šuma u Ogulinu i dotičnih šumskih uprava, a dobiti uz naplatu od 30 Dinara po primjerku.

U Ogulinu, dne 20. augusta 1928.

Direkcija šuma ogulinske imovne općine

Broj 11167.-1928.

OGLAS DRAŽBE HRASTOVIH STABALA.

Na osnovu drvosječne osnove za god. 1928.-29. odobrene Riješenjem Ministarstva Šuma i Rudnika Generalne Direkcije Šuma od 11. aprila 1928. broj 51.701 ex 1928. te na osnovu riješenja Ministarstva Šuma i Rudnika od 17. VIII. 1928. broj 32.647 prodavati će se na **dan 27. septembra 1928. u 10 sati prije podne kod Direkcije Šuma Brodske imovne općine u Vinkovcima**, zdrava, suha, polusuha hrastova i jasenova stabla kako slijedi:

Broj skupine	Ime sječe	Šumska uprava	Vrst drva	Broj stabala			Drvena masa sposobna za građu	Procije- njena vrijednost	Udaljenost od naj- bliže željezničke stanice	Količina ogreva koju kupač ima izraditi složiti i predati brod. im. općini	Opaska
				stojećih	ležećih	ukupno					
				m ³	Dinara	km	prmt.				
1	Migalovci (otvoreni dio)	Slav. Brod	H r a s t	3415	117	3532	7758	2,036.973	5'6	4.440	Udaljeno od Save 1'6 km
2	Migalovci zabrana			1830	381	2214	5438	1,564.059	5'6	3.208	
3	Žir — Jelas	Trnjani		930	—	930	995	136.282	6'0	216	suharevi
4	Luščić	Cerna		400	—	400	2178	1,141.728	5'0	1.800	
5	Ripača	O t o k		393	—	393	1306	426.808	5'5	1.580	
6	Čunjevci			270	—	270	1805	1,186.071	7'0	1.500	
7	Dubovica- Ugljara			225	—	225	1208	744.789	13'0	1.130	Do Bosuta 1'5 km
8	Gradina			297	3	300	1109	388.876	12'0	1.200	
9	Ist. Kusara			180	—	180	1263	746.033	8'0	1.010	
10	Radiševo	R a j e v o s e l o		254	7	261	1491	1,046.126	1'7	970	
11	Rastovo			216	1	217	1238	689.361	2'0	950	
12	Trizlovi			147	2	149	1033	788.408	0'3	675	
13	Sveno			49	—	49	325	183.535	9'0	240	
14	Boljkovo			228	—	228	1535	845.625	6'0	1.125	
		Jasen		13	—	13	26				
Ukupno . .				8847	514	9361	28.708	11.924.674	—	20.044	

Opći dražbeni uslovi.

1. Prodaje se samo za tehničku upotrebu sposobna drvna masa. Sve ogrijevno drvo dužan je kupac predati u izrađenom stanju i složeno u hrpe sa 5% nadvisine brodske imovnoj općini na raspoloženje i to: u oglasu navedenu količinu besplatno, a za preko te količine izrađeni, složeni i predani ogrev dobiva kupac odštetu od Din 6 po 1 prostornom metru.

2. Pisane ponude moraju biti sa 100 Din biljegovane ili sa odgovarajućim iznosom obložene, valjano zapečaćene, te najkasnije do 10 sati gore navedenoga dana predane u urudžbenom zapisniku.

3. Ponudi se ima priložiti žaobina u iznosu od 5% od procijenjene vrijednosti, strani državljan 10%, uverenje poreske vlasti, da je uplatio porez za tekuće tromjesečje, te uverenje o nadmetačkoj sposobnosti.

4. Brzojavne, sa potpunom žaobinom ne obložene, nikako ili nedostatno biljegovane, ispod isključne cijene, poslije ustanovljenog vremena predane, te uopće sa dražbenim uslovima nesuglasne ponude neće se uzimati u obzir.

5. Kupovninu ima kupac uplatiti u gotovom novcu u blagajnu brodske imovne općine, ili kod novčanih zavoda, koje Direkcija Šuma odredi i to:

Ako je kupljena jedna sječina.

$\frac{1}{3}$ kupovnine nakon primitka obavjesti, da je dražba odobrena t. j. kod potpisa ugovora (toč. 10.).

Ostali dio kupovnine prije početka otpreme izrađenog drvnog materijala, sa željezničke ili parobrodarske stanice, nu najkasnije 90 dana poslije dospelog roka uplate prvog dijela kupovnine.

Za slučaj, da kupovina jedne sječe premašava utrzak dviju najmanjih sječa pogoduje se prema niže navedenom.

Ako su kupljene dvije ili više sječina.

$\frac{1}{4}$ sveukupne kupovnine po primitku obavjesti o odobrenju dražbe t. j. kod potpisa ugovora (toč. 10.).

$\frac{1}{4}$ sveukupne kupovnine 50 dana iza dospelog roka prve uplate.

Preostali dio sveukupne kupovnine prije početka otpreme izrađene robe sa željezničke odnosno parobrodarske stanice, nu najkasnije 60 dana iza dospelog roka druge uplate.

6. Svi ostali dražbeni uslovi mogu se saznati za vrijeme uredovnih sati kod Direkcije šuma u Vinkovcima, te kod nadležnih šumskih uprava.

7. Kupac je dužan, prije nego počme sjeći, dati o svom trošku i po uputi šefa šumske uprave izraditi fotografsku snimku one hrpe, koju je na dražbi dostao.

DIREKCIJA ŠUMA BRODSKE IMOVNE OPĆINE

u Vinkovcima, dne 20. augusta 1928.

ODSTRIJEL SRNDAČA

ŠESTERACA — nekoliko komada, izdaje se od 1. maja 1928. Lovačka kuća, kola, vodič i opskrba raspoloživo. Adresa u upravi lista pod br. 283.

DIONIČARSKO DRUŠTVO za eksploataciju drva

Zagreb, Trg N br. 3.

Telefon 16-34, 12-38 — Brzjavi: „Exploitat“

Parna pilana i tvornica parketa:
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Prodajni ured:
BANJA-LUKA

Proizvadjia i eksportira:

hraslovu robu, parenu i ne-
parenu bukovinu, mekanu
rezanu gradju, gorivo drvo
te parkete.

SOCIÉTÉ ANONYME d'Exploitation forestière

Zagreb, Trg N br. 3.

Téléph.: 16-34, 12-38 — Telegram.: „Exploitat“

Scierie à vapeur et fabrique des parquets
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Bureau de vente:
BANJA-LUKA

Produit et exporte:

matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre mate-
riaux de construction, matériaux
sciés et bois pour chauffage et
parquets.

Što neznaš pitaj Univerzalni informativni Biro „**A R G U S**“

Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25 — **Beograd** — (Pasaž Akademije Nauka)

KRNDIJA

gospodarska i šumarska industrija d. d.
u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarstva:
NAŠICE, SLAVONIJA.

Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode

SUKNA za šumarske uniforme,

švarcenburške, khaki (zeleno-žučkaste), zelenkaste itd. boje, **lovačke lodene** i pomodne tkanine
za gosp. du u svim vrstama **jeftino dobavlja. Uzorke šalje**

OLDŘICH KOCIAN, HUMPOLEC, ČEHOSLOVAČKA

Kupujte izravno, jer kupujete najbolje!

Kupujte izravno, jer kupujete najbolje!

Traži se Šumarski inženjer

mlađa sila, državljanin SHS. Prednost imaju oni sa ovlaštenjem za civilnog mjernika.
Molbe sa slikom, dokumentima u prepisu i referencama uz zahtjev beriva slati na
Šumski ured, Ilok (Srijem). Broj 391 J. Š. U. — 1928.

Књижница Југ. Шум. Удружења

Досада изашла издања:

- Бр. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarstva“ . Din 10—
Бр. 2. Perušić: „Krajiške Imovne Općine“ „ 10—
Бр. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у
Македонији“ Дин 13—
Бр. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređivanje
šuma“ Din 20—
Бр. 5. Манојловић Милан: „Методe уређења“ . . Дин 10—
Бр. 6. Frančišković: „Šume Thurn-Taxisa“ (raspačano)
Бр. 7. Ugrenović: „Zakon o Šumama“, 1928. (raspačano)
Бр. 8. Угреновић: „Смоларење у Француској“ . . (распачано)
Бр. 9. Neidhardt: „O efektu trupljenja“ (raspačano)
Бр. 10. Kovačević: „Sušenje hrastova u Posavini“ . . (raspačano)

У наклади Југосл. Шумарског Удружења штампано:

- Ružić: „Zakon o Šumama“ Din 50—
Šivic: „Gozdarstvo v Sloveniji“, za članove „ 30—
Levaković: „Dendrometrija“ za članove „ 70—
Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma“ za članove „ 70—
Угреновић: „Закон о Шумама“, 1923. (распачано)
Угреновић: „Šumarsko-politička osnovica Z. O. Š. (raspačano)
Угреновић: „Пола Столећа Шумарства“ Din 200—

Цијене се разумијевају без поштарине

Књиге се наручују код „Југословен-
ског Шумарског Удружења“
Загреб, Вукотиновићева улица бр. 2.

САДРЖАЈ:

Милетић: Шума високога Крша. — Хауеисе: Бујце
Крша. — Петровић: Организација полиције и надзора.
Трговина. — Настава и наука. — Привреда. — Литература.
— Друштвене vijesti. — Личне vijesti. — Oglasi.

SOMMAIRE:

Miletić: Forêt du Karst boisé. — Haueise: Torrents du
Karst. — Petrović: Organisation du régime forestier. —
Commerce. — Enseignement et science. — Économie. —
Littérature. — Union. — Mouvements. — Adjudications.